

480210

the voice of canadian slovenians

GLASILO

kanadskih slovencev

Letnik 7 številki 11 in 12 november / december 2003

KORSIC
1712344567889/103

Hranilnica in Posojilnica Slovenia Credit Union

Vam želi vesele božične praznike
in srečno novo leto 2004

GLASILO

Ustanovljeno — Established in 1996
www.vsko.ca

GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Izdaja — Published by
Vseslovenski Kulturni Odbor
All Slovenian Cultural Committee
770 Browns Line, Toronto, ON
M8W 3W2, Canada

President Florjan Markun
Tel: 905-465-1392
Fax: 905-465-1624
E-mail: mfm67@aol.com

Urednik: Leander Škof

Tehnični sourednik: Frank Brence

Sodelavke:

Anica Resnik, Milena Soršak, Tjaša Škof

Letna naročnina

Kanada: \$25.00, ZDA: \$30.00 US, Evropa: \$40.00
US, Drugod: \$60.00 US

Address your comments to: Frank Brence
94 Glenthorne Drive, Toronto ON M1C 3X5
Tel: 416-281-6794 Fax: 416-281-4287
E-mail: glasiloo@aol.com

Snowman (sneženi mož), artist
Miro Koršič

Iz vsebine

4. Uvodne besede
Voščilo veleposlanice Veronice Stabej
5. Vedno z nami
6. "Ta veseli" in "Ta žalostni" dan kulture
7. Naše življenje
8. Stane Kranjc, story of his arrival to Canada
9. "PIER 21" - "Za dolar človečnosti"
10. "PIER 21" - odskočna deska v boljše življenje
12. Veleposlanica - Informativno in voščilno pismo rojakom
13. Praznovanje Dneva samostojnosti
14. Avseniki praznovali 50-letnico
15. Lea Urbanc - 15 mesecev od zlate poroke do sedmine
16. Zmeraj sestra Vandelina, osnove dobre domače kuhinje
17. Ob 1. novembru, prazniku Vseh svetih
"Dan mrtvih" - Pismo iz Celovca
18. Na avstrijskem Koroškem k pouku v slovenskem jeziku
prijavljenih 3407 učen in učencov
19. Jubilejni 10. maturantski ples akademija v Celovcu
Schüssel imenoval člane sosveta za slovensko manjšino
20. Panika v Banskih dvorih
Ali Hrvaška in Slovenija res potrebujeta arbitražo?
22. Ostre besede o Hrvaški
Benetska konferenca
23. Slovenija in zavezniške hrvaške regije
V ožinah Jadrana
24. Kako je uspelo Kučanu preprečiti narodno spravo?
Vrednote se vračajo
26. Bodeči Epilog Ježa
27. "Izbrisani" Zamudniki
Novi volilci LDS in ZLSD na račun vseh davkoplačevalcev
33. DS zavrnil pobudo za raspis referendumu
34. Vlada zahteva ustavno presojo referendumu
35. 13. Mednarodni slavistični kongres
Srečanje "American Ass'n for Slavic Studies" v Torontu
36. Vatikanski sporazum ni v neskladju z ustavo (U. S.)
Rode še ni siguren, a Rop zadovoljen
37. DZ letos še ne bo ratificiral vatikanskega sporazuma
38. Družina: Ne besede ampak stvarna dejanja
Nesprejemljivo ravnanje OZP o vatikanskem sporazumu
Ob sedanjih rodnosti leta 2300 v Sloveniji samo 24000
39. Hiša zavetja za otroke v Sloveniji
McDonald's Slovenija praznuje deseti rojstni dan
40. "Moja Ljubljana" na prvih straneh montrealске Gazette
41. Pismo iz Kanade: Odgovor na "Samo milijon"?
Ljubljana bliže k džamiji
42. V Ljubljani odpri nov turistični informacijski center
Stanislav Raščan novi predsednik SSK
43. Grizold: Ob odhodu zadnjega vojaka JLA Slovenija
zadikalala kot svobodna država
44. Obudili spomin na generala Maistra
45. The Economist: Zakaj Slovenija ni Balkan
Strel uspešno zaključil projekt Parana 2003
46. Na vinske festivalu v Ottawi tudi slovenska vina
Ob prazniku sv. Martina
47. Ob 10-letnici šentiviške škofijske klasične gimnazije
48. Katoliška ženska liga v župniji Brezmadežne
49. Slovenija ena redkih evropskih držav brez verskega
pouka v javnem šolstvu
50. Božji nam je rojen Sin - radujmo se
51. Spomini na predvojni božič v Ljubljani
52. Eulogy for Adolf Skrlj
53. Remembering Hurricane Hazel
55. Slovenia - European country healthy, wealthy after twelve
years of independence

Uvodne besede

Leander Škof

Leto 2003 ni bilo eno najboljših v zadnji zgodovini. Globalno je prineslo nove vojne in poboje, naravne nesreče in nove epidemije, kot so poročali svetovni mediji. Tudi Slovenija je bila žrtev nepričakovanih poplav, gozdnih požarov in suše, kar ji je povzročilo ogromno gospodarske škode, zlasti v kmetijstvu in vinogradništvu. V slovenskih medijih pa smo spremljali mnoga dogajanja v matični domovini, ki sicer niso bila dovolj važna za svetovne medije, a so vendar pomembna za zgodovino naše mlade države in usodo slovenskega naroda in ki žal pospešujejo narodovo razdvojitvev in preprečujejo narodno spravo.

Naj omenim samo nekaj primerov kot sprejeto zakonodajo vladne koalicije glede prikritih grobišč in njeno predloženo zakonodajo glede "izbrisanih" zamudnikov ter sramotnege desetletnega odlašanja ratifikacije vatikanskega

sporazuma - in vse to je proti želji večine slovenskih državljanov doma in v tujini. Istočasno zaostreni odnosi z našimi večstoletnimi jugovzhodnimi sosedi so postali zelo kritični zaradi nesposobne obojestranske diplomacije ter predvolilne propagande na Hrvaškem. Podrobnosti o vsem tem boste našli v tej izdaji Glasila.

V njej tudi objavljamo prijetnejše novice, kot odkritje spominske plošče v Halifaxu posvečene zgodnjim slovenskim imigrantom, praznovanju Dneva samostojnosti in 50-letnice obstoja ansambla bratov Avsenik ter mnogo drugih zanimivosti iz Slovenije.

Naj končam z iskreno zahvalo vsem dopisnikom in drugim sodelovalcem za njihovo prostovoljno in nesebično delo ter trud in seveda tudi vsem našim zvestim naročnikom.

Bog z vami in na svidenje naslednje leto!

VELEPOSLANIŠTVO REPUBLIKE SLOVENIJE

Spoštovani rojaki,

Bliža se konec leta 2003 in v tem pred prazničnem času vas želim pozdraviti in vam sporočiti nekaj misli ob koncu leta.

Najprej vam voščim vesele praznike in uspehov polno leto 2004.

V tem letu sem se uspela srečati z mnogimi od vas, upam pa, da se bom srečala prav z vsemi, tudi s tistimi, ki živite v bolj oddaljenih krajih. Poleg drugih diplomatskih nalog pa poskušam redno vzdrževati tudi stike z vsemi sodržavljani, ki živite v Kanadi.

Tako kot v preteklih letih, je tudi letos Slovenija dosegala izredne uspehe na mnogih področjih doma in v svetovnem merilu. Veseli me, da delite veselje z našimi uspehi in ste še vedno tesno povezani z domovino. Tudi vi kot slovenska skupnost v Kanadi dosegate uspehe in ohranjate slovenstvo.

Z lepimi pozdravi
Veronika Stabej
veleposlanica

**VSESLOVENSKI
KULTURNI ODBOR**

in

GLASILO

KANADSKIH SLOVENCEV

želita vsem rojakom

VESEL BOŽIČ

ter

SREČNO, ZDRAVO

in USPEHA POLNO

NOVO LETO 2004

Vedno z nami

Roman Travar, C.M.

Iz dneva v dan slišimo na najrazličnejših radijskih in televizijskih postajah ali pa preberemo v dnevnem časopisju o nasilju in pobojih nedolžnih ljudi. Vsakodnevno nas mediji obsipljejo s kupom slabih novic. Na prste ene roke lahko preštejemo dneve, v katerih ne slišimo o krvavih terorističnih napadih. V svetu je čedalje več sovraštva in nasilja in vedno manj sodelovanja in poštenih medčloveških odnosov.

Mnogi izmed nas se upravičeno sprašujemo, kam nas vse to vodi? Ali imamo pred seboj vse kaj drugega kot lepo prihodnost? Ali so nam šteti dnevi? Takšna in podobna vprašanje se nam porajajo, ko dnevno vidavamo slike z nasilno vsebino. Nehote se v nas pojavljata otožnost in negotovost, ki nam nekoliko že grenita voljo do dobrega in pozitivnega.

Pa vendar lahko vsak izmed nas v svojem lastnem življenju odkrije poleg temnih tudi svetle in razveseljujoče trenutke, ki nam vlivajo novih moči v naša življenja. Predvsem kristjani in ljudje dobre volje smo povabljeni, da na svet in življenje gledamo s pozitivnim in optimističnim očesom. K temu pogledu nas vodijo predvsem vrednote, ki nam omogočajo prijateljske medsebojne odnose, kot so: dobrota, prijaznost, solidarnost, ljubezen, zaupanje in nenazadnje vera v Boga. Vse to so biseri, ki krasijo naša življenja in nas delajo bogate v očeh človeštva.

Biser vseh biserov pa je Jezusovo rojstvo. Že v Stari zavezi so preroki napovedovali prihod odrešenika, ki bo prišel in odrešil ljudstvo grehov in večne smrti, ki je prišla na svet po nepokorščini prvih dveh ljudi. Ko pa je nastopila polnost časov in ko je na zemlji bil relativen mir, je Bog poslal svojega Sina na svet. Bolj preprosto in ponižno ni mogel priti, kot je prišel. Že s svojim prihodom je nakazal način svojega življenja in smer svojega delovanja. Postal je prijatelj revnih in ponižnih, ki so v sebi čutili breme zla in greha. Tem je postal učitelj, Gospod in Emanuel, kar v prevodu pomeni Bog z nami. In

nih razočaral. Potem ko je postal njihov sopotnik, je ostal z njimi vse do konca in jih po trpljenju, smrti in vstajenju odrešil večnega trpljenja.

Čeprav sta od dejanskega Jezusovega rojstva minila že dva tisočletja, pa prihaja tudi danes k nam, da nas obogati s svojimi Božjimi darovi. Tudi danes želi biti Emanuel - Bog z nami. V pomembnih trenutkih našega življenja hrepenimo, da bi ob nas bili tisti, ki nas ljubijo. Četudi vemo, da nam ljudje mnogokrat ne morejo pomagati v naših težavah in skrbeh, še vedno želimo, da bi bili z nami. Njihova prisotnost nam prinaša udobnost in veselje. Jezus je tista oseba, ki želi biti v vsakem trenutku z nami. On je prisotnost Boga v naših življenjih. Bog Oče sam ga daje nam in vsem, ki iščejo Božjega odrešenja. Zato bo najlepše praznovanje Jezusovega rojstva, da vsak izmed nas v sebi pomnoži prisotnost Jezusa, tako da ga povabi v svoje osebno življenje in poglobi prijateljstvo z Njim. Kajti božična skrivnost se dopolnjuje v nas, dokler se v nas ne »upodobi« Kristus.

Naj novorojeno dete Jezus - Bog z nami ostane z vami danes in skozi vse prihodnje leto. Blagoslovljen božič in srečno novo leto 2004!

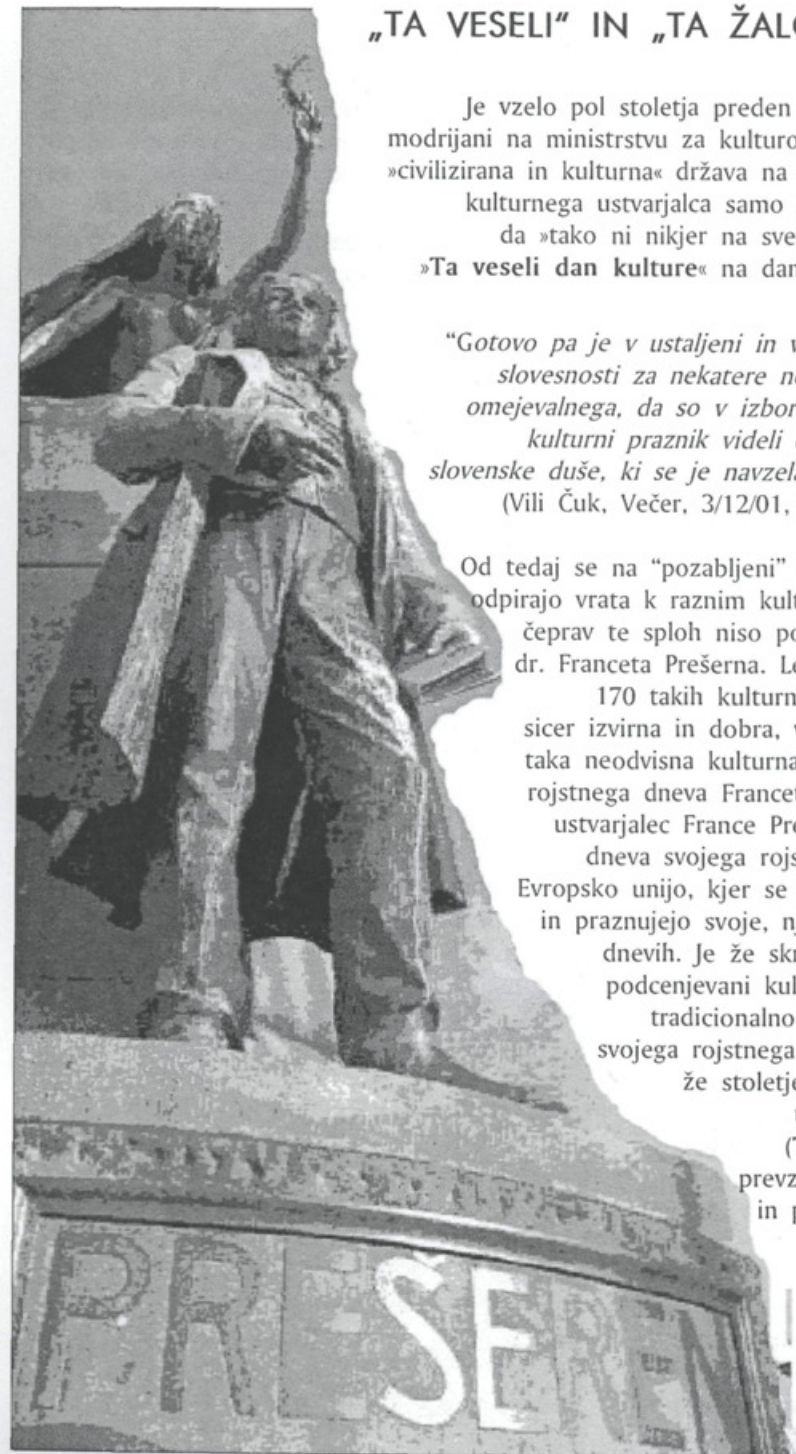
„TA VESELI“ IN „TA ŽALOSTNI“ DAN KULTURE

Je vzelo pol stoletja preden so pred štirimi leti mandarini in modrijani na ministrstvu za kulturo sprevideli, da je Slovenija edina »civilizirana in kulturna« država na svetu, ki slavi svojega največjega kulturnega ustvarjalca samo na dan njegove smrti in priznali, da »tako ni nikjer na svetu«. V zadregi so uvedli program »Ta veseli dan kulture« na dan njegovega rojstva, 3. decembra.

“Gotovo pa je v ustaljeni in vsakoletni osmofebruarski kulturni slovesnosti za nekatere nekaj tako grenkega, turobnega in omejevalnega, da so v izboru dneva smrti našega pesnika za kulturni praznik videli celo obrise negativne melanholije slovenske duše, ki se je navzela že kar nekakšnega smrtoljubja”
(Vili Čuk, Večer, 3/12/01, glej tudi Glasilo nov./dec. 2001).

Od tedaj se na “pozabljeni” Prešernov rojstni dan brezplačno odpirajo vrata k raznim kulturnim ustanovam in prireditvam, čeprav te sploh niso povezane z literarnim ustvarjanjem dr. Franceta Prešerna. Letos je ta program obsegal okoli 170 takih kulturnih ustanov in prireditev. Ideja je sicer izvirna in dobra, vendar je bistveno le reklama za taka neodvisna kulturna delovanja na račun praznovanja rojstnega dneva Franceta Prešerna. Naš največji kulturni ustvarjalec France Prešeren zasluži boljše praznovanje dneva svojega rojstva, zlasti ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, kjer se tudi vsi drugi narodi spominjajo in praznujejo svoje, njemu enake, ob njihovih rojstnih dnevih. Je že skrajni čas, da naš zapostavljeni in podcenjevani kulturni velikan pridobi nazaj svojo tradicionalno proslavo in praznovanje na dan svojega rojstnega dneva, ne smrti, kot jo je imel že stoletje pred zadnjo svetovno vojno in tragično komunistično revolucijo.
(Ta žalostni dan kulture pa naj prevzame delovanja kulturnih ustanov in prireditev na dan njegove smrti.)

3. december 2003
203. rojstni dan
Franceta Prešerna

Naše življenje

Anica Resnik

V otožnih novemberskih dneh nas sonce že sredi popoldneva zapušča in v večerni zarji razsipa svojo lepoto po mirnem, z drobnimi oblaki posejanim nebom. Visoko drevje v dolini pod mojim domom se vzpenja k njim in išče novo življenje. Zemlja počiva in se v deževnih dneh pod rjavo odejo pripravlja novo rast. V omarah smo že poiskali tople jopice in plašče, da nas ne preprihajo jesenski vetrovi...

November, predzadnji mesec v letu, nas spominja minljivosti časov ko v prvih dneh tega meseca, na praznik Vseh svetih in vernih duš dan, v cerkvi in na pokopoliščih molimo za pokojne domače in prijatelje.

... Čas srečanj v naših cerkvenih in društvenih dvoranah.. V nedeljo 26. oktobra so članice Kluba ostarelih v Domu Lipa pripravile bazaar, ki je s prodajo domačih potic in ročnih del uspel vsem v zadovoljstvo.

Banket Doma Lipa 8. novembra v dvorani pri Brezmadežni z udeležbo čez 350 gostov je spet pokazal dobro voljo in veselje naše skupnosti za skupne ideje in potrebe. Predsednik odbora Tony Klemenčič se je ob tej priliki zahvalil vsem odbornikom za požrtvovalno delo, ki zahteva že poklicno izobrazbo, da zadosti novim pravilom ministrstva za zdravje in stanovanja. Posebne

Priznanje za dolgoletno pomoč Domu Lipa zahvale je bil deležen Frank Brence, ki je izvedel letošnji Walkathon. Spet je nad sto hodačev za Dom Lipa pri prijateljih Doma nabralo dosedaj najvišjo vsoto 63 tisoč dolarjev.

Belokranjci, Prekmurci, Primorci poskrbe za družabnost v novemberskih sobotah pri Brezmadežni.

9. novembra je Misijonski krožek pri Brezmadežni z nedeljskim kosilom zbiral pomoč za slovenske misijonarje po svetu. 30. novembra pa so članice KŽL pri Mariji Pomagaj prodajale potice in pripravile kosilo. Počastili smo naše pevce, ki že od mladih let pojejo Bogu in Mariji v čast.

V soboto 6. decembra je društvo Slovenski dom v dvorani pri Mariji Pomagaj za svoj letni banket zbralo čez dvesto članov in prijateljev. Domačo večerjo je s svojimi pomočnicami skuhal neutrudna Minka Hace. Orkester Tonija Ferkota pa je s svojo romantično glasbo vabil stare in mlade na ples. Predsednik društva Oskar Koren je v imenu društva podelil denarne nagrade Slovenski šoli v New Torontu in Domu Lipa. Bogat srečolov, ki ga je vodil Stanko Šajnovič je prinesel

Vesele udeleženske banketa

mnogim veselje. Posebnost tega večera pa je mladina, ki je pripravila kulturni nastop Prešernove pesmi Zdravica, folklorni ples v narodnih nošah, stregla gostom. Mladi Mark Drešar - U. of T. business graduate - je vodil program.

V nedeljo 30. novembra smo stopili v adventni čas. V cerkvi smo prižgali prvo svečo od štirih, ki nas v naslednjih nedeljah pripravljajo na božični praznik Ljubezni in Božje dobrote.

Temni oblaki se zbirajo nad našo zemljo... Človeško srce trepeta v nemoči pred svetovnim nasiljem brezboštva in sovraštva, ki prinaša ljudem strah, revščine in razdejanje vsega zemskega. Moderni preroki življenskega materializma z lažnimi obljubami in špekulacijami uničujejo mladostne ideale srečnega življenja.

Človeško srce hrepeni po sreči, ki je trajna in miru, ki ga objame in daje moči za vsakdanje

preskušnje in težave.

V to zmedo modernih dni pa prihaja Kristusova luč in odrešenje... Na adventni poti do božičnih praznikov, po notranji duhovni pripravi in dobroti ljubezni do svojih domačih in naši pomoči revnim in potrebnim bomo našli to srečo in mir.

V naših srcih bomo prižgali luč, nam bo svetila v vsakdajnosti še dolgo po tem, ko bodo ugasnile božične luči pri jaslicah, dreveščku in okrog naših domov, ko se bo dobrohotni Santa Claus vrnil nazaj na Severni tečaj in naš sv. Miklavž nazaj v nebesa.

Da ne pozabimo tega svetega škofa... V dvorani pri Mariji Pomagaj in pri Brezmadežni je obiskal in razveselil naše otroke...

Naj v vaših srcih odmeva pesem angelov z božičnih betlehemskega poljan Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji...

Stane Kranjc's story of his arrival to Canada

Abbreviated from his speech at unveiling of the plaque at Pier 21 on 21st of November, 2003

After 10 days of voyage across stormy Atlantic on American ship General Sturgis from Germany, I heard people screaming, "We can see the land". Shortly after the arrival to Pier 21 in Halifax, we were told to stay overnight aboard the ship. Next morning after disembarkation the friendly Canadian officials started to call us by name and we were given landing cards and tags for our destination, with train and meal tickets. My tag was marked "Edmonton, Alta". I have never heard of this place before. After clearing medical and immigration checkpoints we had to wait for the train for several hours. Few hours on the train the conductor came and said something, I could not understand. He repeated the same words "boys go and eat" and pointed to the dining car in front of us. One of the boys understood and told us to go and eat. We followed him. We were flabbergasted over the luxury of the dining car. On our table we noticed a basket full of bread buns as well as butter, jam and sugar. Coming

from refugee camps and assuming that this was all we will get to eat, we cleaned it all. Waiter came by and noticed that all was gone, he brought another basket of buns and gave us the menu, which we did not understand. The waiter just collected all the menus and left. Shortly after he returned with a bowl of soup and later with salad, roast beef and blueberry pie with the second glass of milk. My first four words I learned in Canada were "boys go and eat". As we traveled across this vast country, we noticed how unpopulated it was, that each house we saw had a car in its driveway, even if it was just a little wooden shack. In Europe only rich people owned cars.

As we traveled across the prairies all wheat farms looked like golden sea with golden waves, as wind was gently moving the wheat crops back and forth. I remember saying to my friend "one thing we can be sure of, there will be plenty of bread in this country".

"PIER 21"

V največjem kanadskem pristanišču bodo odprli spominsko ploščo za slovenske priseljence

Ivan Dolenc - Kanada - povzeto iz Ljubljanskih novic 5. november, 2003

V Halifaxu ob pristaniškem pomolu 21 ("Pier 21") v Kanadi bodo 21. novembra 2003 svečano odprli spominsko ploščo v spomin in čase množičnega priseljevanja Slovencev v Kanado.

Pristajališče 21 je bilo namreč osrednje mesto, preko katerega je večina priseljencev iz Evrope vstopala v Kanado. Zato sta se kanadsko-slovenska skupnost in veleposlaništvo Republike Slovenije v Ottawi odločila, da tudi Slovencem postavijo obeležje, in sicer tistim, ki so pred dawnimi desetletji prvič vstopili v Novi svet.

Na spominski plošči bo zapisano besedilo v slovenskem in angleškem jeziku, ki se bo glasilo: **»Vsem Slovenkam in Slovencem, ki so na tem mestu prvič stopili na kanadska tla in v Kanado prinesli slovensko kulturo.«**

Da pa bo plošča lahko postavljena, se velja zahvaliti Slovensko-kanadski skupnosti, Kanadsko-slovenskemu zgodovinskemu društvu iz Toronta, posebno gospodu Stanetu Kranjcu, enemu »od tistih, ki je prav tako po tej poti prišel v Kanado« ter njeni ekscelenci slovenski veleposlanici Veroniki Stabej, ki je nosilna organizatorka za odkritje spominske plošče Slovincem.

Za vse tiste, ki jih na slavnostni prireditvi 21. novembra 2003 ob 11. uri ne bo, pa sem poiskal povzetek iz knjige z naslovom "Za dolar človečnost", ki jo je leta 1983 izdala Prešernova družba iz Ljubljane, v kateri kot priseljenec opisujem svoj prihod pred 46. leti, ko sem prvič stopil tudi sam na kanadska tla prav v pristanišču Halifax.

Odlomek iz romana ZA DOLAR ČLOVEČNOSTI Na pristajališču številka 21

»nekje sredi štiri milje dolgega in tisoč šeststo čevljev širokega zunanjega pristana v Halifaxu (omenjeno pristajališče v indijanskem jeziku znano kot Chebucto 'veliki, dolgi pristan') se je

tisto noč zasidrala velika prekoceanika. Nihče razen kapitana in posadke ni vedel, kje so se motorji pravzaprav ustavili.

Iz dveh udobnih barov na ladji so segali na morje zvoki sentimentalnih nemških in angleških šlagerjev. Tu in tam je prekričala glasni orkester dama srednjih let, ki se je vračala z obiska v Evropi. Toda pri mizah v tem nočnem zabavišču je sedela komaj devetina potnikov. Vsi drugi, ki so bili na spisku potnikov prek Atlantika, so bili brez denarja. Sedeli so v svojih kabinah pod palubjem ali pa so se sprehajali po hodnikih. Bili so nemirni in raztreseni. Spali so samo otroci.

Glavnina potnikov, ki je to noč ostala v ladijskem trupu, so bili izseljenci. Potovanje v neznano se je zanje bližalo koncu. Mislili so na jutrišnji začetek v Novem svetu, ki bo že tretji, četrti ali celo peti v njihovem vihnem življenju. Mnogi so obujali spomine na lačne mesece v taboriščih za razseljene osebe. Po desetih dneh rednih jedilnih obrokov na ladji se jim je to mahoma zazdelo mogoče. Poprej na svoje prosjačenje po uradih NCWC in Caritas niso hoteli niti pomisliti.

Med njimi je bilo največ Madžarov. Številni so bili tudi Jugoslovani. Obrazi so izdajali povečini mlajše ljudi, polne moči in zdravja. Samo njihove besede so bile starčevske, odrezave in nabite z nevero in cinizmom, pač posledica prvih beraških stopinj v 'svobodnem svetu'.

Najbolj so bila razočarana dekleta, če jih smemo tako imenovati. Svoj politični žargon so pustila na mizah evropske policije, zdaj pa so se vedla bolj kot pobegle zakonske žene, pustolovke in cipe, kar so nekatere tudi v resnici bile. Polotil se jih je nekakšen preplah, ko da bi se pripravljale na sodni dan. Hodile so iz kabine v kabino in menjavale moške objeme tako naglo, da so si povsem pozabile urediti obleko.

Najbolj nemirne so med njimi bile tako imenovane 'neveste'. Te so potovale k svojim zaročencem v Calgary, Edmonton in Vancouver. Čakala jih je še dolga pot, trajajoča nekaj dni in noči. Zvečine so govorile nemško.

Na prednji palubi je stalo nekaj skupin moških v poletnih suknjičih in balonskih plaščih. Tresli so se sredi ostre zime v Novi Škotski, ki jih je pozdravljala z morja na vseh straneh. Bilo je konec februarja in veter jim je v obraz metal ledene kristale. Mraz je sekal v lica kakor steklo. Krog in krog pa je žarelo nizko nebo. Petrolejske rafinerije Shell, Esso, Imperial in BA so metale kvišku ognjene podobe, ki so se razlivalo v morju kakor olje. Zdelo se je, da se ladja pogreza v teh ognjenih zubljih.

Prizor je bil za novodošle nenavaden in grozljiv. Mesta ni bilo videti nikjer. Krvavordeči žar vse naokrog so rezale samo zamolke ladijske sirene.

Izseljenci so se greti na palubi z naglo hojo in se spraševali, kaj jih čaka tam zunaj na kopnem. V resnici niso pričakovali nič posebnega. Kar so si želeli, je bilo samo, da ne bi več gledali bodikavih žic, ki so se jim tako globoko vtisnile v spomin po evropskih taboriščih. Želeli so si tudi, da bi s svojim delom zaslužili dovolj za vsakdanji kruh in

za človeka spodobno stanovanje.

Tisti najmlajši med njimi so si dopovedovali, kako uspešno in kako poceni so prepotovali pol sveta v tako kratkem času. Prihodnost so si slikali že kar v avtomobilih in s filmskimi zvezdami ob svoji strani.

Političnih pogovorov to noč ni bilo slišati med njimi, kot da so svoje 'politične cilje' že dosegli in da lahko zdaj samo še sežejo po nagradah.

Redki med njimi so prišli v kanadske vode, ker so sami tako hoteli. Iz tiste revščine v Italiji in Avstriji, ki so jo bili spoznali kot razseljenci, bi odpotovali kamorkoli! Med Avstralijo, Novo Zelandijo, Kanado, Argentino, Švedsko ali Ameriko zanje tam onstran ni bilo razlike.

Zato pa so se zdaj začela oglašati vprašanja. Kakšna je neki Kanada zunaj te žareče noči, ki jih zdajle obkroža? Kje in kakšna so neki tista mesta, ki so jih komaj pravilno prebrali v svojih potnih listih? In kakšna bo njihova pot priseljencev v tej deželi, o kateri vedo nocoj samo to, da se širi med dvema oceanoma?

Zrli so z ladje v svetlo, ledeno noč in v nizke zvezde nad sabo. Do odgovora na svoj nemir pa se niso dokopali.

Chebucto, 'veliki, dolgi pristan', je skrivnostno molčal... «

»PIER 21« - mnogim priseljenim Slovencem odskočna deska v boljše življenje

»Where is the will, there is the way« - Leander Škof

Ob branju zgornjega odlomka iz romana mag. Ivana Dolenca »ZA DOLAR ČLOVEČNOSTI« sem se odločil, da prikazem manj črnogledno stran mojega prihoda 15. avgusta, 1948 na Pier 21.

Kljub temu, da je UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) omogočila begunskim študentom brezplačno akademsko izobrazbo na znani avstrijski univerzi v Gradcu, kakor tudi bivanje v njenem študentskem naselju na Hochsteingasse, nas je veliko spoznalo, da v Evropi nimamo bodočnosti.

Po triletnem uspešnem univerzitetnem študiju arheologije v Gradcu sem se odločil, z mnogimi drugimi, da se bom izselil na drugo celino. Dognali smo, da je Kanada, tako klimatsko kot ekonomsko in socialno, za nas najboljša obljudjena dežela in ena redkih brez vojaške obveznosti. Tudi tedanja »Berlinska blokada« in z njo povezana grožnja nove vojne v Evropi je pospešila naše zanimanje za čimprejšnjo izselitev. Kar je tedaj Kanada od nas zahtevala je bila enoletna pogodba, v kateri bodo tamkajšnji

delodajalci odločali kraj in plačo naše enoletne zaposlitve. Tako sem prišel v Kanado 'by choice, not by chance' in svoje odločitve nisem nikoli obžaloval, (kljub kasnejšimi neprijetnimi srečanji z nepričakovano kanadsko favno in floro kot »black flies, 'impolite skunk' and poison ivy«).

Odpotovali smo začetkom avgusta iz genovskega pristanišča v severni Italiji na poljski potniški (za tedanje čase še dokaj 'luksuzni') ladji »Sobieski«. Tam se nam je pridružilo tudi več begunskih študentov iz Italije. Potniki pa so bili večinoma predvojni priseljenci italijanskega porekla iz ZDA, dokaj premožni, ki so se s svojimi družinami vračali z obiska Italije. Mnogi tudi s svojimi novimi, povojnimi ameriški avtomobili. Na splošno so bili do nas »DP« izseljencev še kar prijazni. Eden od njih mi je celo podaril dvadolarski bankovec (ca. 3-urna plača v čokoladni tovarni) z nasvetom: 'don't spend it and you'll never be broke'. Ta bankovec še vedno hranim v svoji numizmatični zbirki. Kot izseljenci smo bili vsi prijetno presenečeni nad odlično postrežbo. Bila je skoraj enaka potnikom prvega razreda. Žalibog pa je razburkani Atlantik preprečil večini potujočih uživati kvalitetno hrano in pijačo zaradi morske bolezni, katere sam še do danes ne poznam. Jedilnice so bile po nekaj dneh več kot pol prazne in pri naši deset-sedežni mizi sva bila kmalu samo dva, ki sva se redno prikazala do konca našega potovanja in uživala najino odlično postrežbo. Že tedaj sem sklenil, da bom skušal svoje bodoče počitnice preživeti, če le mogoče, na križarjenju. Tega sem se tudi držal, saj je bilo moje letošnje križarjenje po Baltiku do St. Petersburga že petdeseto.

TO THE CANADIAN ASSOCIATION OF IMMIGRANTS

IMMIGRATION IDENTIFICATION CARD

THIS CARD MUST BE SHOWN TO THE EXAMINING OFFICER AT PORT OF ARRIVAL

Name of passenger: S. SOBIESKI

Name of ship: SOBIESKI

Name appears on Return, check: 19 (Yes) 18 (No)

Medical Examination Stamp

LANDED IMMIGRANT.

CANADIAN IMMIGRATION
AUG 15 1948
HALIFAX, N. S.

(See back)

Ko so v zgodnjih urah 15. avgusta 1948, ladjo »Sobieski« varno privezali na Pier 21, so nas v gosti megli takoj izkrcali in ladja je kmalu zapustila halifaško pristanišče na poti proti New Yorku. Na Pier 21 je po registraciji vsak dobil svojo »Landing card«, ki je bila prvo leto naša edina osebna izkaznica. Ob prihodu so nam na Pier 21 tudi povedali, da se bo naš kontrakt začel pri Spruce Falls Power and Paper Company v severnem ontarijskem mestu Kapuskasing. Odšli smo peš do bližnje železniške postaje. Tam so nas in našo prtljago naložili na potniški vlak, ki je takoj odpeljal proti našemu delovnemu mestu, kamor smo dospeli še isti večer.

Moj enoleten kontrakt je bil dokaj pester. Začel se je z delom na progi in se nadaljeval s

sekanjem drevja za »S.F.P. & P.Co.«. Nato so me poslali k »J. L. E. Price Co.« na gradnjo hiš v »Petawawa military camp«. Od tam pa me je krovni kontraktor zaposlil pri kritju zgradb v Torontu, kjer sem sredi avgusta 1949 tudi izpolnil vse svoje pogodbene delovne obveznosti.

V septembru 1949 sem se vpisal na torontsko univerzo, kjer sem tudi neprekinjeno ostal, dokler nisem leta 1955 diplomiral kot magister komercialnih ved (MBA). Ves ta čas pa sem se podpiral sam z večerno zaposlitvijo, najprej v čokoladni tovarni in kasneje v banki. Priznam, da je bil začetek težak. Kljub temu pa bom ohranil v najlepšem spominu svoja študentska leta v Torontu.

Informativno in voščilno pismo veleposlanice Veronike Stabej rojakom v Kanadi

Dragi rojaki,

Z veseljem vam sporočam, da smo 21. novembra 2003 v Halifaxu obeležili mesto, kjer se je izkrcalo veliko število slovenskih rojakov, ki so med leti 1928 in 1971 prvič stopili na kanadska tla. Te slovesnosti so se udeležili veleposlanica Republike Slovenije v Kanadi Veronika Stabej, častni generalni konzul Jože Slobodnik, častna konzulka dr. Ginette Gagne Koch in mnogi rojaki, ki so obujali spomine na svoje prve trenutke v Kanadi.

S kanadske strani je odkritju prisostvoval predsednik odbora direktorjev Pier 21 Joe O'Brian.

Veleposlanica Stabejeva je v priložnostnem nagovoru povedala, da je pred letom dni na srečanju veleposlanikov v Halifaxu opazila, da Slovenci v tamkajšnjem muzeju, ki je posvečen izseljencem, niso omenjeni. Odločila se je, da je treba to pomanjkljivost odpraviti. S pomočjo

V imenu kanadskih Slovencev, ki jih vežejo spomini na ta kraj, je kot slavnostni govornik nastopil Stane Kranjc, eden od tistih, ki so po tej poti prišli v Kanado. Poudaril je, da je skozi Halifax vstopilo veliko število Slovencev, ki so pomagali pri graditvi Kanade in mnogi med njimi so danes zelo uspešni na različnih področjih.

Poleg spominske plošče je bila muzeju izročena tudi slovenska zastava. Muzej zbira podatke in pripovedi ljudi, ki so prišli v Kanado po tej poti. Odgovorni v muzeju so povedali, da te spomine objavljajo na svoji spletni strani. Menim, da je potrebno ta pričevanja ohraniti in vas pozivamo, da nam jih pošljete na veleposlaništvo, ki jih bo posredovalo muzeju.

S kratkim zapisom smo vas, dragi rojaki, želeli informirati o tej pomembni slovesnosti, še posebej pa tiste med vami, ki vas vežejo osebni spomini na ta kraj.

Ob tej priložnosti mi dovolite, da vam

kanadskih Slovencev je bila pripravljena spominska plošča v angleškem in slovenskem jeziku, ki pričuje o tem delu slovenske izseljenske zgodovine.

Veleposlanica je ob tej priliki v spremstvu obeh konzulov in predstavnikov slovenske izseljenske skupnosti v Halifaxu srečala s podguvernerko province Nova Scotia Myro Freeman in z vladnimi predstavniki province New Brunswick.

Kanadska televizija CBC in Radio Halifax sta z veleposlanico opisala slovensko zgodbo o uspehu in njenih pogledih v prihodnost.

zaželim prijetno praznovanje božičnih praznikov in srečno novo leto.

Z lepimi pozdravi

Veronika Stabej, veleposlanica

Canadian Slovenian Community and
The Embassy of the Republic of Slovenia
Kanadska slovenska skupnost in
Veleposlaništvo Republike Slovenije

To all Slovenian women and men who made
here their first steps on Canadian soil and
brought their Slovenian culture to Canada.

Vsem Slovenkam in Slovencem, ki so na tem
mestu prvič stopili na kanadska tla in v
Kanado prinesli slovensko kulturo.

Praznovanje Dneva samostojnosti

Mississauga, Ontario. Veleposlanica Republike Slovenije, Veronika Stabej in častni generalni konzul Jože Slobodnik s soprogo Darjo so 7. decembra organizirali v konzularnih prostorih praznovanje **Dneva samostojnosti**. Sledilo je božično/novoletno družabno srečanje, ker bo za praznike veleposlanica v Sloveniji.

Prostori so bili napolnjeni s slovenskimi rojaki več generacij, katere je generalni konzul Jože Slobodnik nagovoril s temi besedami:

Pred božičnimi prazniki pišemo voščila, želimo drug drugemu vesel Božič in srečno Novo leto.

Upanje je, da nas to pričakovanje na praznike res spremeni v naši notranjosti, da bomo res živeli skupaj v slogi in medsebojnem spoštovanju. Naj bo to čas nove povezanosti naše slovenske skupnosti v Kanadi. Spomnimo se na naše rojake, posebno na tiste, ki so bolni in naše pomoči potrebni, kakor tudi tiste, ki so v tem letu umrli.

Ob koncu leta navadno delamo obračune preteklega leta in načrte za prihajajoče leto.

Bodimo še bolj povezani med seboj, vedno poudarjamo tisto, ki nas druži, in opustimo tisto, kar nas deli. Tako bomo postali močnejša skupnost, še bolj poznana in spoštovana od kanadske družbe, kakor tudi naše domovine Slovenije.

Zahvaljujem se vam vsem za vse, kar storite za slovensko skupnost v Kanadi.

Iskrene želje po zdravju, sreči, ljubezni, miru in vsem dobrim, vam z Darjo želiva ob praznovanju Božiča in ob vstopu v Novo leto 2004.

Kratka pozdravna nagovora prisotnim sta imela tudi veleposlanica Veronika Stabej in Msgr. Dr. Jože Plut, Polkovnik in vojaški vikar, ki se trenutno mudi v Camp Borden. Proslava se je končala z okusno in obilno postrežbo slovenske praznične jedače in pijače, s katero so pričujoči izrekli zdravico ob praznovanju dvanajste obletnice samostojnosti Republike Slovenije in pričakujočega Novega leta 2004.

*Milosti polne božične praznike
in zdravo ter božjega blagoslova polno
novo leto vam želi*

Jože Slobodnik z družino

TOP GRADE MOLDS LTD
929 Pantera Drive,
Mississauga, Ontario, L4W 2R9
Tel: 905-625-9865

JOŽE ŠKOF

vošči vsem znancem in prijateljem

*vesele božične praznike
in srečno ter zdravja polno
novo leto.*

J. M. DIE LIMITED
909 Pantera Drive,
Mississauga, Ontario, L4W 2R9
Tel: 905-625-571

Avseniki praznovali 50-letnico

Bled, (Slovenija) - Narodnozabavni ansambel bratov Avsenikov je 21. novembra na Bledu praznoval 50-letnico. Jubilejni večer sta Slavko in Vilko praznovala v krogu glasbenih prijateljev in več kot 3000 obiskovalcev iz domovine in tujine, je poročal Radio Slovenija.

Kanadske Slovence je na proslavi zastopala njuna bivša pevka, Marija Ahačič Pollak, znana po Avsenikovi kompoziciji iz leta 1957 "Tam, kjer murke cveto". Predala jima je v črni kamen vklesan relief poleta dvojice kanadskih gosi s tem posvetilom:

BRATOMA AVSENIK

NAJLEPŠA HVALA ZA LEPE MELODIJE, KI BLAŽIJO DOMOTOŽJE IZSELJENCEV V KANADI. NAŠE ISKRENE ČESTITKE OB ZLATEM JUBILEJU! VSESLOVENSKI KULTURNI ODBOR, RADIO GLAS KANADSKIH SLOVENCEV, TORONTO.

Pošta Slovenije pa je že pred šestimi meseci izdala spominsko poštno znamko v vrednosti 180 tolarjev in nakladi 200000 z napisom "50 let glasbe Avsenik". Ob izdaji znamke je Brigita Avsenik, ki je 28. junija tudi praznovala 51-letnico svoje poroke s Slavkom Avsenikom, zapisala

sledede: "Avseniki so bili štiri desetletja ambasadorji Slovenije po svetu. Za uspeh njihove glasbe so pomembni ustvarjalni glasbeni talent

Od gospoda Slavka Avsenika pa smo takoj dobili naslednji odgovor:

Spoštovani gospod Škof!

Z bratom Vilkom se vsem kanadskim Slovencem najlepše zahvaljujema za pozdrave in Vaše čestitke. Želiva Vam srečne in vesele prihajajoče praznike ter veliko zdravja.

Če bom v prihodnjem letu boljšega zdravja, bom prav gotovo uglasbil še eno skladbo za Vašo deželo med Atlantikom in Pacifikom.

Z lepimi pozdravi, Slavko Avsenik

Slavka Avsenika, odlični aranžmaji brata Vilka, kakovostni instrumentalisti, pevci in pevke, ki so sodelovali v ansamblu, ter dobri domači in tuji pisci besedil".

Narodnozabavna glasba bratov Avsenik z značilno melodičnostjo opeva lepote okoliških krajev, običaje tamkajšnih ljudi in njihov način življenja. Njun ansambel je v dolgih desetletjih delovanja posnel več kot 50 albumov in prejel eno diamantno, eno platinasto in 31 zlatih plošč. Posnela sta več sto skladb, večinoma polk in valčkov, med katerimi je veliko že ponarodelo.

Za vse, ki bi ansamblu bratov Avsenik želeli čestitati ob tem velikem jubileju, lahko to storijo preko e-maila: avsenik@avsenik-sp.si - svetujemo tudi vsem oboževalcem bratov Avsenik, da obiščejo njuno spletno stran <http://www.avsenik-sp.si> in tam poleg dodatnih informacij o ansamblu Avsenik tudi prislunijo k znameniti, že ponarodeli in svetovno znani melodiji "NA GOLICI".

Uredništvo "Glasila kanadskih Slovencev" je ob tej priliki poslalo bratom Avsenik sledeče čestitno in zahvalno pismo:

Cenjena brata Avsenik!

Tudi kanadski Slovenci (nas je preko 40000) se pridružujemo k čestitkam ob 50-letnici obstoja ansambla in se Vama zahvaljujemo za Vaše nepozabne melodije, ki so širom Kanade prinesle edinstveno prepoznavnost Slovenije v našo novo domovino. Morda je preveč, če želimo, da nam posvetite eno vaših skladb z odmevi, ki bi bili po vašem mnenju najprimernejši za to prostorno deželo med Atlantikom in Pacifikom? Z iskrenimi pozdravi in čestitkami ob Vajinem jubileju!

Leander Škof, urednik

Lea Urbanc

Anica Resnik

Lea Urbanc

Na dan pred praznikom Vseh svetih smo se na pokopališču Assumption v Mississaugi poslovili od Lee Urbanc, zveste žene, dobre matere in članice župnijske skupnosti pri Mariji Pomagaj v Torontu.

Sedeminsedemdeset let življenja ji je bilo danih. Otroška leta je preživela v rojstnem kraju Tržič na Gorenjskem v Seljakovi družini s sestrama Vero in Emo ter bratom Tonetom. V Ljubljani so jo uršulinke vzgajale v srednji šoli. Konec vojne maja 1945 je razbil njeno družino. Štirje otroci so odšli v begunstvo, oče in mati pa sta ostala sama v Ljubljani.

Lea je vztrajala v šoli in končala srednjo šolo v Trstu. Še dalje od doma je peljala pot... V Benetkah in Rimu je obiskovala univerzo... V letih 1949 in 1950 se ji je odprl nov svet v Kanadi. Kot begunka in služkinja je v Ottawi in kasneje v Torontu končala univerzitetne študije in postala profesorica jezikov na srednji šoli.

Lea Urbanc - 15 mesecev od zlate poroke do sedmine

Povzeto po nagovorih Petra Urbanca na dan njenega pogreba

Po praznovanju Lejine zlate poroke s Petrom Urbancem, 20. julija 2002, v restavraciji Linden smo se tam koncem oktobra letos spet zbrali na sedmini v spomin njenega nepričakovanega odhoda v večnost.

Leo, ki je zgubila svojo mater v zgodnji mladosti, je skupaj z njenim bratom Tonetom ter sestrama Eme in Vere vzgojil njihov oče s pomočjo dobrih sorodnikov v verne in zavedne Slovence. Vsi so dobro poznani in cenjeni v naši slovenski skupnosti.

Leta 1948 se je Lea izselila v Kanado in je bila ena od prvih, ki je diplomirala na torontski

V tistih letih je nastajala v Torontu nova slovenska skupnost, h kateri so se pridružili Lea, sestra in brat. Leta 1952 se je poročila z advokatom Petrom Urbancem in z njim praznovala julija 2002 petdesetletnico skupnega življenja.

Hčerke Sonja, Louise, Charlotte, sin Marcel in osem vnukov sedaj žalujejo za dobro, modro mamico in babico.

Mnogi znanci in prijatelji Urbančeve družine so se udeležili pogrebne maše v cerkvi Marije Pomagaj, kjer sta Lea in Peter imela svoj prostor za redne nedeljske maše.

Na pokopališču Vnebovzvetja se je od svoje življenske spremljevalke z ganljivimi besedami poslovil mož Peter in potresel v sveži grob vrečico prsti, ki sta jo nabrala na grobu njenih staršev v Ljubljani.

Težko je slovo od ljubljene osebe... Žalostno je srce in prazen je dom... Vendar vsi s Petrom in njegovo družino verujemo v vstajenje mrtvih in večno življenje... Onstran naših zemeljskih dni in časov nas čaka nov dom, naši dragi, s katerimi smo delili življenje... Takrat se bomo spet srečali na praznik Vseh svetih, ki bo trajal večno...

univerzi. Kot nadarjena jezikoslovka je postala prva slovenska profesorica nemščine in francoščine v Kanadi. Njena profesorska kariera se je kmalu končala s poroko s Petrom Urbancem,

Lea Urbanc

po kateri se je popolnoma posvetila svoji družini. Vendar pa je ostala zvesta in aktivna v dobrodelnem delu. Njena zadnja je bila »Argentinska solidarnostna akcija« v pomoč argentinskim rojakom.

V restavraciji Linden, ki je bila nabito polna njenih sorodnikov, prijateljev in znancev, se je od pokojnice poslovil njen žalujoči mož Peter s temi besedami:

»Mnogokrat si mi govorila: 'Peter, odšla bom pred Teboj...Ti boš mirno, hladno preстал to slovo'. Tako si sklepala. Poznala si Urbance, ki čustva, bolečine in težave ne kažemo odprto...V mojem življenju mi ni nikoli šlo tako na solze kot zadnjih 20 dni... Tako si rada govorila, mnogokrat za moj okus preveč in predolgo. Spomnim se, ko sem Ti rekel, 24 ur na dan ne bo šlo, poskušaj govoriti samo 23. In v zadnjih tednih kaj bi dal, da bi še mogel Te poslušati pa vsaj za pet ali deset minut...

Lea, imela si ogromno talentov, eden največjih je bil znanje jezikov... imela si ogromno prijateljev, kreganje Ti je bilo tuje... Draga Lea bila si mi zvesta, dobra, predvsem pa solidarna

Zmeraj sestra Vendelina, osnove dobre domače kuhinje

Ljubljanske novice - A. Seme
sreda, 5. november, 2003

Priznana slovenska založnica in soavtorica kuharskih knjig ter izvirnih kuharskih priročnikov Edvina Novak je te dni preko založbe Vale-Novak izdala knjigo z naslovom Zmeraj sestra Vendelina, osnove dobre domače kuhinje.

Ena najbolj priljubljenih slovenskih učiteljic kuhanja Marija Ilc - sestra Vendelina, ki je letos umrla v 78. letu starosti, je sodila med najboljše zbiralke in organizatorke kuharskih tečajev na Slovenskem. In prav z njo je Edvina Novak sodelovala pri nastajanju legendarne

žena, sopotnica skozi 51 let... bila si dobra, požrtvovalna in delovna mati najinih otrok. V spominu osmih vnukov, štirih otrok in mojem boš ostala večno. Bog s Teboj! Počivaj v miru!«

Prebral je tudi odstavek iz njenih literarnih spominov, napisanih leta 1949 v Cankarjevem slogu, pod naslovom »MOJA MATI«:

»Šla sem v svet. Malo sem odnesla s seboj, ker razmere niso dopuščale; še to sem kmalu porabila ali uničila. Le ena stvar mi je ostala cela, nedotaknjena, dejala bi sveta: slika matere, ali bolje njena predstava, podoba, spomin, kar mi je vtisnila v srce z nešteto besedicami, dejanji ali zgledi. Včasih, ko mi je najhuje, ko se mi zazdi, da na svetu ni več ljubezni in prijateljstva in ni več dobrih ljudi, ali ko ne vidim niti koraka več naprej, ali ko oklevam nad skušnjavo, ki te tako često vabi v tujem zlobnem svetu, takrat glej, se zazrem v sliko svoje matere. Dolgo časa se pomudim ob njej in zdi se mi zopet vse tako jasno, trpljenje samo ob sebi razumljivo, življenje tako lepo... Tako čudoviti so ti spomini in slike tako lepe.«

kuharice sestre Vendeline, v kateri je zbrana bogata slovenska kulinarčna tradicija.

Zmeraj sestra Vendelina, osnove dobre domače kuhinje je kuharski priročnik, ki na kar na 384 straneh ljubiteljem domače slovenske kulinarike predstavlja različne jedi po receptih sestre Vendeline. Recepti so, kot je to že znano, pripravljeni tako, da se lahko ljubitelji kuhanja lotijo priprave jedi tudi sami.

Da bi stvari bolje razumeli, je pripomogel tudi znani slovenski fotograf Janez Pukšič, ki sodi med najboljše slovenske fotografe na področju predstavitve kulinarčnih receptov.

Vsi, ki bi želeli spoznati skrivnosti kuhanja žgancev in ostalih izvirnih slovenskih jedi iz tradicionalne slovenske kuhinje, ki je vse bolj v trendu, lahko sežejo sedaj po kuharskem priročniku znamenite sestre Vendeline in seveda Edvine Novak, ki je dokončala njeno delo.

Ob 1. novembru, prazniku "Vseh svetih"

Ljubljanske novice - J. Temlin
sobota, 1. november, 2003

LJUBLJANA (Slovenija) - Katoliška cerkev že več kot 1200 let na 1. november praznuje praznik vseh svetih, to je vseh svetnikov (tako tistih, katerih imena so poznana, kot tudi nepoznanih). V pravoslavni cerkvi pa vse svete praznujejo prvo nedeljo po binkoštih. Praznovanje temelji na občečloveškem spoštovanju umrlih in na krščanski veri v posmrtno življenje. Ljudje se na ta dan spominjajo preminulih in jim izkažejo svoje spoštovanje, po tradiciji pa na ta dan obiščejo tudi pokopališča in molijo za pokojne, tako v cerkvi kot na pokopališčih.

Na dan vseh svetih so se sprva spominjali le mučencev, kasneje pa so začeli častiti tudi svetnike, ki niso bili mučenci. Ker pa je število mučencev zaradi preganjanja kristjanov skozi čas močno naraščalo, tako da vsak ni mogel več dobiti svojega godovnega dne, se je Cerkev odločila za poseben spominski dan, ko naj bi se spominjali vseh mučencev. Namen tega praznika je bil tudi dati vernikom možnost, da se spominjajo tistih svetnikov, na katere so pozabili med letom. Tak dan je bil od leta 609 naprej v Rimu 13. maj, ko je papež Bonifacij IV. od rimskega cesarja v dar sprejel Panteon in ga v čast Mariji in vsem mučnikom posvetil v Cerkev Device Marije Rotonde. V času vladanja papeža Gregorja III. (731-741) je praznik dobil svoje moderne

razsežnosti, takrat so namreč začeli častiti vse svetnike. Leta 837 je papež Gregor IV. ta dan uradno potrdil za praznik spomina na vse umrle, praznik pa se je razširil preko meje Rima v Francijo, Nemčijo in Španijo.

Staro krščansko prepričanje, razširjeno po celotni krščanski Evropi, je, da se na dan vseh svetih ob večernem zvonjenju začnejo duše vračati na svoje domove. Namen zvonjenja je bil prebuditi rajne, katerih duše so tako do zvonjenja naslednjega dne rešene trpljenja. To idejo je krščanstvo prevzelo še iz poganske vere, vračajoče duše rajnikov pa so spremenili v trpeče verne duše v vicah. Izročilo pravi, da če luč na grobu mirno pokonci gori, je duša rajnega že v nebesih, če pa plamen nemirno plapolja, je duša še v vicah.

Praznik vseh svetnikov je predvsem praznik majhnih, preprostih, neznanih svetnikov, ki so "utonili" v množici svetih. Mednje spadajo starši, sorodniki, prijatelji, kratka vsi tisti, ki so živeli v istem svetu kot mi in v podobnih okoliščinah. Poleg tega pa mednje spadajo tudi stari, zapuščeni, bolni, invalidi, zapostavljeni in tisti, ki so svoja slaba dejanja skušali popraviti skozi spovedi in molitve, pa jih je Bog poklical k sebi sredi najlepših načrtov oz. sredi dela in so bili pripravljeni na srečanje z njim. Praznik vseh svetnikov za verne pravzaprav ni "dan mrtvih", temveč dan živih, in je veliki dan vere, upanja in ljubezni.

"Dan mrtvih" - Pismo iz Celovca

Jože Wakounig

Vseh svetih dan so oblastniki v komunistični Jugoslaviji preimenovali v "dan mrtvih". Kdor z živimi ne ve in ne zna dosti početi ali ima z njimi težave, pač časti smrt. Da me ne bo nihče razumel narobe, spomin mrtvih je za nas kristjane nekaj samoumevnega. Zato obhajamo 2. listopada, dan po prazniku vseh svetih, spomin vernih duš. Udomačilo se je, da hodimo na grobe že na vse svete, svinsvate po domače. Verne rajne častimo

tako skupno z vsemi svetimi in jih povišujemo v svetniško čast. Spomin mrtvih pomeni za nas tesnejšo povezanost za življenje, saj verujemo v neumrljivost duše, s tem pa v posmrtno in večno življenje. Kdor ne veruje v posmrtno življenje, ima težave s smrtjo. Mu je večni konec, vernim pa je konec zemeljskega in začetek večnega življenja.

Je morda dan mrtvih namenjen tudi tistim, ki so med drugo svetovno vojno padli na napačni, na nasprotni strani, poklanjam po koncu vojske,

žrtvam dachavskih procesov, mrtvim z Golega otoka in iz drugih kaznilnic, njim, ki jih je usmrtil oznovski pa udbovski teror, njim, ki niti groba ne smejo imeti?

Kakšno zvezo ima vse to s koroškimi Slovenci? Tudi pri nas obhajajo nekateri dan mrtvih, drugi obhajamo svinsvate in se v molitvi spominjamo njih, ki so pred nam šli tja, kamor je namenjena pot nam vsem. Nekaterim se je zapičil ta kult smrti tako zelo v zavest, da so namenili smrti celo našo koroško slovensko srenjo. Njim je slovenska zavest, vse, kar diši po samozavestnem slovenstvu, živa groza, nekaj, kar je treba iztrebiti, uničiti, spraviti s sveta. Širijo zastarele nauke iz preteklosti, oznanjajo internacionalizem in neke menda nove poglede na narod in narodnost, kvasarijo o nekih novih evropskih dimenzijah pa o evropskih standardih. Iščejo vse utemeljitve ter izgovore, da se le morejo odmakniti od javnega slovenstva. Zmerjajo pa zasmehujejo tiste, ki mislijo in ravnajo drugače, jih blatijo z desnimi ekstremisti, nacionalisti, "hardlajnariji" in podobnim; polivajo jih z gnojnico, kjer in kadar je le mogoče. Govorijo priložnostim in osebam primerno, če je treba, celo prav revolucionarno, kakor so se naučili v mladostniških krogih, če je treba, zelo pridno, da bi pač bili kar se da po godi koroškim pa

avstrijskim in ljubljanskim oblastnikom ter dajalcem denarja. Po navadi jim kar uspeva, saj imajo po vseh uradih in vseh političnih strankah potaknjene svoje znanke iz revolucionarne dobe.

Pri nas severno od Karavank gre ta čas predvsem za dvojce. Kako se bo razvila zadeva s celodnevним slovenskim radiem in koga bo zvezni kancler imenoval v sosvet za koroške Slovence? Pri radiu smo mislili, da je stvar že urejena. Avstrijska javna radijska družba ORF naj bi oblikovala od 6. do 18. ure osem ur, po dve uri bi v dnevnem pasu oblikovala zasebna radia Radio 2 in Agora. V nočnem pasu bi Agora prevzela čas od 18. do 2. ure, čas od 2. do 6. ure pa Radio 2. Zato bi odpadla slovenska oddaja med 18.10 in 19. uro na deželni frekvenci koroškega radia. Zdaj vse visi v zraku zaradi politike Radia Agora in Zveze slovenskih organizacij.

V sosvet je kancler tokrat poklical poleg Narodnega sveta koroških Slovencev in ZSO tudi zastopnike Skupnosti koroških Slovencev, ki se je odcepila od NSKS, in štajerskih Slovencev. Sosvet je pristojen zlasti za razdeljevanje denarja. Razumljivo je, bolj bomo Slovenci razkosani, lažjo igro bi imela Avstrija. Stari Rimljani so ustvarili rek "Divide et impera!", deli in vladaj. Ost je naperjena proti NSKS, največji zastopniški organizaciji koroških Slovencev.

Na avstrijskem Koroškem k pouku v slovenskem jeziku prijavljenih 3407 učenk in učencev

STA - Celovec - Na avstrijskem Koroškem je k pouku v slovenskem jeziku prijavljenih 3407 učenk in učencev, kar je 106 učencev več kot leto prej. Večletni trend povečevanja se je tako še okrepil, čeprav število vseh vpisanih učencev na avstrijskem Koroškem upada, je danes sporočil deželni svet za šolstvo avstrijske Koroške, poroča avstrijska tiskovna agencija AP.

Na 65 dvojezičnih osnovnih šolah je k dvojezičnemu pouku vpisanih 1863 učencev, kar je 66 učencev več kot v preteklem šolskem letu. 45 učencev slovenski jezik obiskuje kot izbirni predmet. V višjih razredih 14 ljudskih šol je k

slovenskemu pouku vpisanih skupno 299 otrok, kar je 31 več kot minulo šolsko leto.

Slovensko gimnazijo v Celovcu v letošnjem šolskem letu obiskuje 515 dijakinj in dijakov, kar je 13 več kot v šolskem letu 2002/2003. Na dvojezični zvezni trgovinski akademiji je vpisanih 141 dijakinj in dijakov, na zasebni višji šoli za gospodarske poklice pa 131 (127 v minulem šolskem letu). Na ostalih srednjih in višjih šolah pa je k slovenščini kot obveznem izbirnem ali neobveznem izbirnem predmetu vpisanih 413 dijakinj in dijakov ali 13 več kot v minulem šolskem letu.

Jubilejni 10. maturantski ples dvojezične trgovske akademije v Celovcu

STA - CELOVEC (Avstrija) - Dvojezična trgovska akademija (DTAK) v Celovcu bo 14. novembra v celovškem Domu glasbe priredila svoj jubilejni 10. maturantski ples, ki se ga bo med drugimi udeležil tudi slovenski minister za šolstvo Slavko Gaber. Doslej je dvojezično izobraževalno ustanovo, ki ima težišče na gospodarskem področju in je bila ustanovljena leta 1990, zaključilo 214 maturantov, med njimi tudi številni iz Slovenije. DTAK v okviru projektov sodeluje tudi z več avstrijskimi podjetji ter šolami iz Slovenije, Avstrije in Italije. Kulturni program jubilejnega 10. plesa DTAK bodo med drugim oblikovali skupina Štajerskih sedem ter koroški zbor Danica, prikazali pa bodo tudi film o dejavnostih na akademiji.

DTAK omogoča jezikovno izobrazbo, ki je prirojena gospodarskim zahtevam v alpsko-

jadranskem prostoru. Pouk poteka v slovenskem in nemškem jeziku, poleg tega pa se vsak dijak še obvezno uči italijanščine in angleščine, hrvaščina pa je na voljo kot izbirni predmet. Po navedbah vodstva DTAK imajo absolventi te ustanove v alpsko-jadranskem prostoru "najboljše poklicne perspektive, ker podjetja na teh rastočih tržiščih potrebujejo strokovnjake z jezikovno kompetenco". Leta 1999 je ustanova prejela evropski pečat za inovativne jezikovne projekte.

Poleg slovenskega ministra za šolstvo, znanost in šport Gabra so svojo udeležbo na plesu DTAK med drugimi napovedali tudi italijanski poslanec v Evropskem parlamentu in predsednik mešanega parlamentarnega odbora za Slovenijo Michl Ebner, sekcijski vodja na avstrijskem šolskem ministrstvu Theodor Siegl ter celovski župan Harald Scheucher.

Avstrija: Schüssel imenoval člane sosveta za slovensko manjšino

STA - DUNAJ - Urad avstrijskega kanclerja Wolfganga Schüssla je 1. decembra sporočil imena članov novega sestava sosveta za slovensko narodno skupnost. Po uradnem predlogu bodo v 16-članskem svetovalnem telesu kot predstavniki slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem Matevž Grilc in Andrej Wakounig za Narodni svet koroških Slovencev (NSKS), Marjan Sturm in Ana Blatnik za Zvezo slovenskih organizacij (ZSO), Štefan Kramer za Krščansko kulturno zvezo (KKZ), Helena Verdel za Slovensko prosvetno zvezo (ZSO) ter Bernard Sadovnik za novoustanovljeno društvo Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS). Branko Lenart pa bo kot predstavnik Društva člen 7 v sosvetu prvič zastopal Slovence na avstrijskem Štajerskem. Predstavnik katoliške cerkve bo Jože Valeško, poleg njega pa je v sosvetu še sedem predstavnikov koroških deželnozborskih strank.

Sosveti za posamezne narodne skupnosti v

Avstriji so predvideni po avstrijskem zakonu o narodnih skupnostih iz leta 1976. Po uredbi iz leta 1977 sestavlja sosvet za slovensko narodno skupnost 16 članov, ki morajo biti povezani s slovensko manjšino. Slovenci na avstrijskem Koroškem pa so sosvet bojkotirali do leta 1990, ko jim je zakonodajalec zagotovil Dvojezično trgovsko akademijo v Celovcu ter tedensko polurno televizijsko oddajo, s čimer je bil izpolnjen del slovenskih zahtev.

Staremu sosvetu je rok delovanja sicer potekel že novembra 2002, vendar avstrijski kancler Wolfgang Schüssel doslej še ni imenoval novih članov. Vprašanje o sestavi novega sosveta je med slovensko narodno skupnostjo na avstrijskem Koroškem precej burilo duhove, saj se je ugibalo o tem, če bo kancler imenoval tudi predstavnika novoustanovljenega društva SKS, ki si prizadeva biti poleg NSKS in ZSO tretja osrednja organizacija slovenske manjšine.

HRVAŠKO–SLOVENSKI ODNOSI (NADALJEVANKA)

(Namesto medijskih citatov besedne vojne objavljamo mnenja treh znanih novinarjev-analystov. Vsi so poznani z dogodki in možnimi posledicami obeh držav, spričo odločilne volilne zmage desniške stranke SDZ na Hrvaškem pod vodstvom Iva Sanderja, ki je 23. novembra zamenjal Ivico Račana, vodjo levosredinske koalicije.)

Panika v Banskih dvorih

Peter Žerjavič

Odločitev hrvaške vlade, da v predvolilnem obdobju začne postopke za arbitražo o morski meji s Slovenijo, je krona zapletov, ki so med mandatom premiera Ivica Račana zaznamovali odnose med Ljubljano in Zagrebom. To je čas, v katerem so odnosi, ki so jih po padcu nacionalističnega režima HDZ in zmagi Račanove levosredinske koalicije na volitvah januarja 2000 obravnavali preveč optimistično, padli na najnižjo točko po osamosvojitvi pred dvanajstimi leti.

Blamaža se je začela, ko si je politično šibki Račan premislil in odstopil od sporazuma s slovenskim kolegom Janezom Drnovškom, ker se z njim niso strinjali koalicijski partnerji. Če bi bile obveljale rešitve s sestanka na Reki junija 2001, ko sta delegaciji našli skupni jezik o JE Krško in o temeljnih obrisih sporazuma, zagotovo ne bi bilo tako globokega nezaupanja med državama, kakršno je značilno za današnji čas.

Z urejeno mejo bi bilo tudi manj razlogov za spore o izključni ekonomski coni, zaradi katere je

diplomatsko osamljena Hrvaška pred beneško konferenco o varstvu Sredozemlju tarča ostrih bruseljskih, rimskih in ljubljanskih kritik, saj je odločila na način, ki je v izrazitem nasprotju z evropskimi standardi. Še več, če bi Račan spoštoval dogovorjeno in bi ravnal po načelu pogajanj *bona fide*, v dobri veri, bi hrvaški varčevalci lažje pričakovali tudi ureditev problema svojih deviznih vlog v Ljubljanski banki.

O arbitraži je odločila vlada z dvomljivo legitimnostjo, saj je sabor razpuščen, zato mora Ljubljana počakati na razplet volitev, preden se resneje odzove na predlog, ki v normalnem svetu ne bi bil nič posebnega. V napetih slovensko-hrvaških odnosih pa je bližje neškodljivemu izzivanju, groteski in navideznemu napihovanju mišic pred volitvami. Račan poskuša nevtralizirati negativne učinke sporazuma z Drnovškom, ki je bil v hrvaški javnosti pod vplivom desničarskih strokovnjakov za mednarodno pravo predstavljen kot nacionalna izdaja.

Ali Hrvaška in Slovenija res potrebujeta mednarodno arbitražo?

Davor Gjenero

Pacta sunt servanda (pogodbe je treba spoštovati) s temi besedami je Hrvaško svoj čas strogo opozoril takratni italijanski zunanji minister Renato Ruggiero. A te preproste misli na Hrvaškem niso nikoli vzeli resno. Del balkanske politične miselnosti, ki ji je vladavina Franja Tuđmana na široko odprla vrata, Račanov cabinet pa se ji je sčasoma vse bolj prilagajal, je tudi, da se od mednarodnih pogodb in obveznosti

izpolnjuje samo tisto, kar je po volji Hrvaški, hkrati pa zanemarja vse, kar ji ne ustreza. Tako je bilo tudi s pogodbo Račan-Drnovšek o razmejitvi. Danes hrvaška stran trdi, da je bila ta pogodba zgolj parafirana in da paraf nikogar ne obvezuje. Pri tem pa zanemarjajo dejstvo, da je še pred parafiranjem vlada na svoji seji potrdila besedilo pogodbe in da je slovenski parlament to potrditev čakal kot jamstvo za izpolnitev ene od

obveznosti, ki jo je slovenska stran prevzela v pogajalskem procesu ratifikacijo sporazuma o obmejnem prometu in sodelovanju (sops).

Z izvajanjem sopsa se je poleti 2002 ponovila hrvaška "balkanska zgodba". Čeprav gre za sporazum, ki Hrvaški zelo veliko pomeni, saj mehča schengensko mejo, ki se bo vzpostavila prihodnje leto, so poskušali nacionalisti s protesti razveljaviti del pogodbe, ki slovenskim ribičem omogoča ribarjenje v hrvaških ozemeljskih vodah. Zanimivo je, da se je pri razveljavljanju sopsa najbolj angažiral Mate Granič, nekdanji Tuđmanov zunanji minister in sedanji vodja manjše nacionalistične stranke, ki se je sam pogajal o do takrat še neratificiranem sporazumu in ga tudi podpisal.

Poleg tega, da je "dobila" ratifikacijo sopsa, poskuša zdaj Hrvaška iz sporazuma izvleči še nekatere druge koristi. Pred sporazumom med premieroma Račanom in Drnovškom namreč poleg meje na morju ni bil urejen zadnji del kopenske meje v Piranskem zalivu, pa tudi ne razmejitev pri Snežniku in na Trdinovem vrhu ter del meje na Muri. Dejstvo je, da je v zameno za koncesije na morju Slovenija popuščala pri določanju kopenske meje, a sta hrvaška politika in diplomacija v skladu s svojimi balkanskimi vrednotami na to takoj "pozabili". Lani je Hrvaška izvajala nasilje nad slovenskim državljanom Joškom Jorasom. Pri tem je popolnoma nebitveno, kaj si mislimo o njegovem obnašanju in smiselnosti zastave in grafita na njegovi neometani družinski hiši. Jasno je, da je z izvajanjem sporazuma Račan-Drnovšek Jorasova hiša nesporno postala del hrvaškega ozemlja. Delo je na to opozorilo lani poleti, dejstvo pa je, da slovenska diplomacija ni nikoli uporabila argumenta, da je začela Hrvaška izvajati dele sporazuma in da bi ga bilo treba zato izvajati (podpisati in ratificirati) v celoti.

Hrvaška vlada je odločitev o pristopu k arbitražnemu postopku sprejela v času, ko nima pristojnosti za sprejemanje kakršnih koli političnih odločitev. Parlament je razpuščen in nič več ne obstaja telo, iz katerega vlada izhaja, ki

vlado nadzoruje in ki mu je vlada odgovorna. V takšnih okoliščinah vlada preprosto ne sme sprejemati odločitev, ki jih mora potrditi parlament, in sicer (kakor je določeno v hrvaški ustavi) ne s kakršno koli, temveč dvetretjinsko večino vseh poslancev. Pogodba o arbitraži namreč ni samo pogodba, ki povzroči stroške za državni proračun in zahteva spremembo domače zakonodaje, tako da mora biti ratificirana, temveč se z njo suverene pravice države prenesejo na mednarodno institucijo, ki ji bodo zaupali arbitražo. Zato je torej treba o njej doseči visoko stopnjo konsenza v bodočem sklicu sabora, da bi začela veljati pogodba o pristopu k obvezni arbitraži.

A Račanova administracija preprosto ne more zagotoviti takšnega konsenza. Jasno je namreč, da bi bil mogoč samo glede dveh stvari o tem, da se arbitraža izvaja samo za razmejitev na morju in da se zaupa Mednarodnemu sodišču za morsko pravo v Hamburgu, katerega podpredsednik je ugledni hrvaški mednarodni pravnik prof. Budislav Vukas, nekdanji glavni pravni svetovalec v ministrstvu za zunanje zadeve. Vse drugo bi v saboru zavrnili kot popuščanje Sloveniji. Problem kopenske meje - celo tistega dela, ki je bil s sporazumom dveh premierov rešen leta 2001 - hrvaška javnost doživlja kot končno rešeno vprašanje, glede katerega ni nič spornega. Lansko obnašanje slovenske diplomacije v primeru Joras pa je to prepričanje le še utrdilo. Dodatno je k temu pripomogla tudi maškarada postfašističnega kandidata na volitvah, Slavena Letice, na Trdinovem vrhu in obnašanje njegovega somišljenika, Daniela Koleca, v Piranskem zalivu. Čeprav v skladu z dobrimi parlamentarnimi običaji zdaj ne bi smela nastopati z arbitražno pobudo, hrvaška vlada to počne na način utopljenca; pri tem poskuša na vse mogoče načine "uloviti roke". Dejstvo je, da se bodo njeni predstavniki 26. novembra v Benetkah znašli v zelo težkem položaju. Z razglasitvijo ribolovnoekološkega območja na način, ki je v popolnem nasprotju z načeli evropskega multilateralizma, se je znova pokazala hrvaška balkanska politična miselnost.

Kadar s to miselnostjo nastopi pred evropskimi institucijami (enotni ribolovski in ekološki politiki v Sredozemlju), pa ima to precej večjo težo kot takrat, kadar je naperjena proti slovenskim nacionalnim in geopolitičnim interesom. Tega se

niso zavedali niti hrvaški politiki, ki bolj malo vedo o evropskih političnih načelih, ne neusposobljeni diplomati, ki so bili vsi po vrsti rekrutirani v času Tuđmanovega nacionalističnega izolacionističnega režima.

Ostre besede o Hrvaški

Božo Masanovič

Ostre besede strasbourških parlamentarcev v razpravi o razmerah v Južno-vzhodnji Evropi očitno pričajo, da laburistična vlada v Londonu ni pripravljena ratificirati stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma, ki Hrvaški odpira evropske perspektive, dokler ne aretira generala Gotovine. Odločno stališče Velike Britanije, ki ga podpira tudi Nizozemska, najverjetneje ne bo vplivalo na mnenje o prošnji Zagreba za sprejem v Unijo, ki ga bo evropska komisija izdelala marca ali aprila 2004. To je v imenu Prodijeve ekipe napovedal komisar za pravosodje in notranje zadeve Antonio Vitorino, kar utegne zaplesti obravnavanje hrvaške kandidature v svetu Unije in evropskem parlamentu. Še posebno če Zagreb pred jesenjo 2004, ko naj bi se obe instituciji izrekli o usodi hrvaške prošnje, ne izpolni obveznosti, ki jih nalaga resolucija OZN.

Po evropski komisiji in svetu Unije je tudi evropski parlament izrazil »obžalovanje zaradi odločitve hrvaških oblasti o razglasitvi okoljsko-

ribolovnega območja« v Jadranu. Toda namesto originalnega besedila osnutka resolucije, po katerem je Zagreb »ukrepal enostransko, ne da bi se bil prej posvetoval z zainteresiranimi državami«, so se strasbourški poslanci odločili za blažjo različico, zapisano v dopolnilu danskega poslanca Oleja Andreasena. Ta ugotavlja, da so hrvaške oblasti razglasile cono »brez dialoga in ustreznega usklajanja z državami jadranskega bazena«

Izglasovano dopolnilo izraža upanje evroparlamenta, da bo po konferenci o trajnostnem razvoju ribištva v Sredozemlju (24. in 25. novembra v Benetkah) »dosežen dogovor o naslednjih etapah« pri odpravljanju zapleta, ki je nastal po hrvaški razglasitvi okoljsko-ribolovnega pasu. Osnutek resolucije, ki ga je podprl zunanjepolitični odbor parlamenta, se je zavzemal, da bi še »na beneškem posvetu dosegli dogovor o izključnih ekonomskih conah in zaščitenih ribolovne območjih«.

Benetska konferenca

Bila je koncem novembra, na kateri so med drugimi prisostvovala tudi slovenski minister Franc But, ki je tudi odgovoren za ribolov, in namestnik hrvaškega zunanjega ministra Ivan Šimonovič (kmetijski minister Božidar Pankretič, odgovoren za ribolov, kljub napovedih v Benetke ni prišel). Konferenca ni direktno razpravljala o slovensko-hrvaškem nesporazumu. Objavila je le deklaracijo, v kateri daje velik poudarek zmanjšanju prekomernega izlova, zaščiti ribjih mladice in regulacij ribolova, pa tudi znanstvenim

raziskavan v Sredozemlju. Med ukrepi za zaščito ribjih fondov priporoča tudi oblikovanje območij in/ali obdobj prepovedi oziroma omejitve ribolova. Pri zaščiti okolja pa se deklaracija zavzema za ohranitev biološke raznolikosti in celovitosti morskih ekosistemov. Poseben poudarek pa daje boju proti nezakonitemu ribolovu, kjer med drugim predvideva oblikovanje seznamov ribiških ladij, ki izvajajo nezakonit ribolov (črna lista) in tistih, ki imajo dovoljenje za ribolov (bela lista).

Slovenija in zavezniške hrvaške regije

Povzeto po članku Davorja Gjenora v Delu 10. december, 2003

Slovenija mora do Zagreba voditi bistveno bolj zadržano politiko kakor sedaj, ima ta država na Hrvaškem vendarle potencialne močne zaveznike. Hrvaško volilno telo ob njeni meji se namreč ni odločilo za nacionalistično, temveč za liberalno politično opcijo. Območne oblasti v Međimurju, Zagrebu, Gorskem Kotarju, Istri in Reki so še vedno trdno levoliberalne. Na tem območju ima najmočnejši slovenski politični zaveznik na Hrvaškem, to pa je predsednik Mesić, močno politično oporišče. Njegov temeljni interes v prihodnjem letu dni, kolikor bo še trajal njegov mandat, bo utrditev razmer v njegovih "volilnih utrdbah" in minimaliziranje političnih pretresov,

ki jih prinaša radikalna zamenjava oblasti.

Evropska unija pa pri tem s svojimi razvejenimi mehanizmi čezmejnega območnega sodelovanja Sloveniji odpira prostor, tako da bo lahko po svoje vplivala na procese v Hrvaški.

Če hoče Slovenija ovrednotiti svoje članstvo v Evropski uniji, morajo Ljubljana, še bolj pa Koper, Maribor, Celje, Murska Sobota, Kočevje in Metlika izkoristiti možnost, ki jim jo odpira evropska politika čezmejnega sodelovanja. Kajti če že nima zaveznikov v vladi v Zagrebu, jih prav gotovo ima v zagrebški regiji, pa tudi v Varaždinu in Čakovcu, Reki in Puli.

Verjetno je tudi nekaj resnice v naslednjem članku Saše Vidmajer (op. ur.):

V ožinah Jadrana

Saša Vidmajer, Delo, 5. december, 2003

Ko je "neevropska" Hrvaška poleti zaostri nacionalistični besednjak, je "evropska" Slovenija takoj privolila v vojno.

Ko je Zagreb jeseni razglasil zaščitno ribolovno ekološko cono, je Ljubljana precej napovedala, da ima enako pravico do morskega pasu tudi ona.

Ko je sosednja država po parlamentarnih volitvah začela sestavljati novo vlado, je tukajšnja vlada začela na novo pisati pomorski zakonik.

Lahko poiščemo udobna pojasnila za vse pravkar naštetu. In najbrž še najlaže za odločitev vlade, ki je potrdila spremembe in dopolnitve pomorskega zakonika, da bo zakonsko besedilo po nujnem postopku poslala v državni zbor. Evropska unija podpira ustanavljanje zaščitnih con in zato bi razglasitev lahko bila formalno potrebna za dogovarjanje sredozemskih in jadranskih držav, pravi Mladika. Dvomov, češ da ni; ker, če ne zdaj, potem kdaj.

Lahko pa bi razmišljali tudi drugače: zakaj v

nizu potez, ki so zaznamovale slovensko-hrvaške odnose od poletja sem, ni bilo niti ene zares izbrane. Zakaj je ni, če nihče drug, naredil niti predsednik republike? Večkrat je pokazal, kako prezira histerično meddržavno ozračje. Zato bi lahko vrgel v obtok kako elegantno gesto. Ali ne bi bilo sproščujoče, tako rekoč odrešujoče, ko bi ob nedavni slovensko-hrvaški nogometni tekmi Janez Drnovšek poslal v sosednjo državo čestitko?

V dvostranskih odnosih je šlo vse tako zelo narobe, da se zdijo že navadne vljudnosti nemogoče. Slovenska politika je v minulih mesecih investirala v sodelovanje s Hrvaško samo spore. Skrajni čas bi bil, da se zazre naprej. Odnosi so kritični, politično ozračje je zgrešeno. Fanfare nacionalizma zvenijo, tako tostran kot onstran meje, ušesom prijetno. Nihče pa ne pomisli, da si Slovenija in Hrvaška prav zdaj ustvarjata podlago, ki bo določala meddržavne odnose za prihodnjih deset let.

Kako je uspelo bivšemu predsedniku RS preprečiti narodno spravo?

Povzeto po člankih v Delu (R.P.) in Dnevniku (J.P.), 25. oktober 2003

Šokirani smo brali 25. oktobra v Delu in Dnevniku, da je teden dni pred praznikom »Spomina na mrtve« (*med Slovenci doma in po svetu poznan kot »Vsi Sveti«*), eden od vrhunskih slovenskih filozofov in novinarjev, dr. **Tine Hribar**, javno odkril spletko bivšega predsednika **Milana Kučana**, kako je skupaj z vladnimi poslanci LDS & ZLSD in sodelovanjem predsednika vlade **Antona Ropa** ter predsednika DZ **Boruta Pahorja** uspešno preprečil narodno spravo.

Dr. **Tine Hribar**, je na predavanju slovenskih novinarjev 24. oktobra v Ankaranu izdal do tedaj prikrito tajnost glede prikritih grobišč. Izdal je namreč, da je bivši predsednik **Milan Kučan** organiziral »poslanski puč«, ki naj bi preprečil narodno spravo. (*Spomenka Hribar, žena Tineta Hribarja in poslanka LDS, kot podpredsednica vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč, je verjetno bila njegov glavni vir teh, doslej javnosti »prikritih« informacij.*)

Tine Hribar je začel svoj govor s tezo »**Slovenci smo nesrečen narod**« - edini v Evropi. Nesrečni smo zato, ker smo enotni v pogledu na svojo prihodnost, toda razklani glede svoje preteklosti.

Razlog te razdvojenosti je prikrivanje resnice o povojnem zločinu genocida. Priložnost, da bi se ta vsaj simbolno razkrila je bila v vladnem predlogu, da bi na vojna grobišča povojnih pokoljev zapisali, da so tam pokopane žrtve komunistične revolucije. K enotnosti o preteklosti Slovenije, tako trdi Tine Hribar, prav nič ne

prispeva napis »Žrtve vojne in povojnih usmrtitev«, ki so ga poslanci vladajoče koalicije letos poleti sprejeli v zakonu o ureditvi množičnih prikritih grobišč, kar je za deset tisoče sorodnikov žrtev žaljiva oznaka. Po Hribarju ta napis ni ustrezen in prikriva resnico. Po njegovm mnenju beseda »usmrtitve« celo zmanjšuje pomen dogajanja, saj prikriva dejstvo, da je šlo za povojne in zunaj-sodne kriminalne poboje.

Hribar je sedaj prepričan, da je bivši predsednik RS **Milan Kučan** namerno organiziral sestanek nekaj dni pred glasovanjem v parlamentu. Na tem posebej sklicanem sestanku je zahteval od levičarskih (LDS & ZLSD) poslancev, da ne glasujejo za spominski napis, ki bi omenjal »revolucijo«, kar so vsi tudi ubogljivo storili. V zakonu »prikritih grobišč« so celo prepovedali objaviti imena tam pokopanih pobitih žrtev komunističega povojnega nasilja.

To in dejstvo, da tožilci nikakor ne 'najdejo' krivcev za te zunaj-sodne poboje in tudi ne tistih, ki so organizirali zaroto molka o njih, po Hribarju dokazuje, da »**vpliva in moči komunistične in udbaške kontinuitete ne gre več podcenjevati**«. Zato je Hribar obljubil, da bo osebno predlagal bivšemu predsedniku vlade in sedanjemu predsedniku Slovenije dr. **Janezu Drnovšku**, naj bo opredelitev do teh zločinov glavna tema naslednje novinarske konvencije o prihodnosti Slovenije.

Sedanja večinska **Ropova** vlada je po njegovem mnenju »**vlada liberalne razpuščenosti in neodgovornosti**«. Dr. **Tine Hribar** se seveda tudi zaveda, da s svojimi besedami tvega »**marsikatero prijateljstvo, vendar mu je resnica pomembnejša od prijateljstva**«.

Vrednote se vračajo

Pod zgornjim naslovom je ljubljansko Delo 19. novembra opisovalo pogovore pri predsedniku države **Janezu Drnovšku**, ki je

poudaril pomen razpravljanja o vrednotah v sodobnem času. Predsednik je na pogovore povabil okoli 40 predstavnikov raznih strok: politike, civilne družbe in drugih. Pozornost so namenili zelo različnim temam, ki zadevajo vrednote v šolstvu, vzgoji, Cerkvi, družini in o enakosti spolov.

Predsednik Drnovšek je po pogovorih, ki so trajali skorj šest ur, dejal, da je bil glavni namen odpreti razpravo na to temo, ki naj se nadaljuje v različnih institucijah znotraj kot zunaj njih.

Prvi govornik je bil **Tine Hribar**, ki je držal obljubo dano med njegovim predavanjem slovenskim novinarjem v Ankaranu 24. oktobra, da bo prinesel opredelitev povojnih zločinov kot glavno temo na naslednji konvenciji o prihodnosti Slovenije. Pod geslom *Ni vizije brez revizije* je poudaril problem povojnih pobojev in napisov na spominskih obeležjih, (ki ga je pred kratkim s Kučanovo intervencijo v parlamentu izglasovala sedanja koalicijska vlada - op.ur.) ne ustreza resnici in se ne poimenujejo s pravim imenom. Po njegovem ni šlo namreč za usmrtitve, ampak za revolucijske pomore. Sicer pa temeljne vrednote na Slovenskem niso kake posebne, izključno slovenske vrednote, temveč vse človeštvo zavezujoče vrednote.

Človek je kot osebnost sploh najvišja vrednota, je dejal **Jože Krašovec**. Nobena druga civilizacija nima globlje utemeljitve vrednot kot prav judovsko-krščanska, ki vse postavlja na načelo vrednosti človeka kot osebnega bitja. Prve slovenske knjige so bile odločilne za oblikovanje slovenske zavesti, med njimi Dalmatinova Biblija. Naša država naj prizna edinstveno vlogo Svetega pisma in mu podeli ustrezno mesto v družbi, je dejal Krašovec. To priznanje bi po njegovem kazalo obeležiti z letom Svetega pisma. Leto 2007 bi bilo zlasti primerno za ta jubilej (ob 460. obletnici njegovega rojstva - op. ur.). S tem bi posebej poudarili, da smo narod knjige, je še ocenil Krašovec.

Alenka Puhar je na podlagi podatkov o umrljivosti dojenčkov ugotovila, da Slovenija sodi v zahodno Evropo, kjer je umrljivost veliko

manjša kot na vzhodu; ti podatki po njenem kažejo tudi na etičnost družb in na njihov odnos do enkratnosti vsakega življenja.

Niko Tošje s podatki javnomnenskih raziskav ugotavljal, da se Slovenci bistveno ne razlikujejo od povprečnih Evropejcev.

Mirjana Ule je predstavila izsledke empiričnih raziskav o vrednotah mladih in ugotavlja, da se preusmerjajo k individualnemu in se distancirajo od materialnega in družbenega. Upirajo se vsemu, kar jih omejuje. Nekateri jih že imenujejo *moralična generacija* - izrazita je njihova želja po poštenju, razvoju lastne osebnosti in samorealizaciji, je poudarila Uletova.

Predsednik vlade **Anton Rop**, pa je dejal, da temeljne vrednote na Slovenskem niso kakšne posebne vrednote, temveč splošne vrednote.

Željeno bi bilo, da Slovenija postane ena od najbolj razvitih držav EU, je dejal predsednik **DZ Borut Pahor**. Moramo spodbujati ne samo razvoj individualizma, ampak hkrati tudi to, da se razvija pripadnost skupnosti, ne razkroja.

Predsednik **DS Janez Sušnik** se je osredotočil na nekaj vrednot, ki jih sam opaža. Med vrednotami, ki jih moramo negovati, je solidarnost, in poudaril, da je za slovenstvo ta značilna. Brez društev, kot humanitarnih, okoljskih i.p., bi bila naša družba osiromašena. Pomembna vrednot je tudi izraziti svoje mnenje. Ob tem je omenil delovanje DS, ki deluje na tem področju, in dodal, da je neetično, da nekdo, ki se ne strinja z mnenjem DS, tega hoče kar ukiniti (re veto DZ - op. ur.)

Bivši predsednik **Milan Kučan** je ignoriral pravne izzive Tineta Hribarja in drugih ter dejal, da so njegove pomembne vrednote odprtost, strpnost in odgovornost za življenje na planetu. Po njegovem pa vrednota varnosti postaja predmet manipulacije političnih struktur. Za povojne genocide pa je imel enostaven izgovor, češ da so se zločini dogajali že med vojno tudi na strani "kolaboracije". Ni pa zanikal svoje spletkarske vloge pred glasovanjem.

Častni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, **France Bernik** pa je poudaril, da je na

vrhu hierarhije skupnih vrednot, odnos do lastnega naroda in države, še zlasti ob vstopanju v Evropsko unijo.

Minister za šolstvo **Slavko Gaber** je brez stvarnih dokazov skušal zavrniti očitke, da v sedanji šolski vzgoji ni vrednot.

Profesor na Fakulteti za družbene vede **Frane Adam** meni, da bi bilo vredno razmisliti o možnosti, da bi vsi predmeti, ki se navezujejo na državljansko vzgojo, etiko in religijo, izvajali na temelju vključitve v prostovoljno delo oziroma v aktivnem sodelovanju nevladnih organizacij.

Po mnenju predsednika SDS **Janeza Janše** so pomembni zgledi, toda glede tega je položaj v Sloveniji "katastrofalen", saj je slabo delo celo nagrajeno. Če je desnica poudarjala idejo o vrednostnem središču nacije - Janez Janša je vanj postavil čas slovenske osamosvojitve - je levica sejala dvom o samem pojmu vrednote.

Po mnenju škofa evangeličanske cerkve **Geze Emiše** nobena ekonomija ne bo mogla rešiti vseh problemov, če ne bo solidarnosti.

Profesor na Teološki fakulteti **Janez Juhant** je poudaril, da bo imela pravičnost učinek, če se bo vsak na visokem položaju zavedal svoje minljivosti.

Njegov kolega in pomožni škof **Anton Stres** pa je poudaril, da se v Rimsko-katoliški cerkvi glede vrednot čutijo še posebej izzvane in si prizadevajo za to, da vrednote postanejo resničnost.

Darko Štrajn s Pedagoškega inštituta je opozoril, da govorjenje o vrednotah lahko hitro zdrсне v totalitarni diskurz.

Direktorica urada za enake možnosti **Tanja Salecl** pa je opozorila na velik razkorak med

načelno in praktično ravni pri uveljevanju enakosti spolov.

Predsednica Socialdemokratske mladine **Alenka Jeraj** je menila, da je treba dati večji pomen družini, ki je med mladimi velika vrednota.

Luka Juri iz mladega foruma ZLSD pa je bil kritičen do organizacije tega pogovora, na katerega je bilo po njegovi oceni povabljeno premalo žensk in predstavnikov mladih.

Bodeči Epilog Ježa

Povzeto iz Dela, 24. november, 2003 - *Boris Jež*

Predsednik Republike se je začel ukvarjati tudi z vrednotami. Najprej so ga prepričali, da država potrebuje razmislek o svoji prihodnosti, zdaj pa so mu verjetno še podtaknili, da ni ničesar brez vrednot. Tako se je Janez Drnovšek po ekonomiji in zunanji politiki začel ukvarjati tudi z vrednotami.

Sklical je mogočen posvet, kjer se je zbralo vse, kar na Slovenskem leze in gre.... Država, v kateri se politiki začnejo ukvarjati z vrednotami, je v resni krizi...

Zgodovina je pokazala, da se z vrednotami ukvarjajo tisti, ki nimajo česa povedati...

Drnovšku zato pihamo na dušo, naj se izogne takim pastem, še zlasti, če je v kaki komisiji sumljivo dosti pesnikov, pisateljev in filozofov. Tudi žensk naj se pazi, saj je očitno, da na Slovenskem krojijo "vrednostni sistem", zlasti ko se gre za pravice psov... ..na račun otrok. Drnovškovega prijatelju Georgeu Bushu ml. ne bi niti padlo na misel, da bi sklical posvet o tako delikatni temi...

SLOVENSKA SKUPNOST
vabi na
KULTURNI DAN,
ki bo 20. februarja, 2004
v cerkveni dvorani na
Browns Line
Začetek ob 8 uri zvečer
VSI VLJUDNO VABLJENI!

KANADSKI SLOVENSKI KONGRES
VOŠČI
VSEM SLOVENSKIM ROJAKOM
V KANADI IN PO SVETU

VESEL BOŽIČ IN OBILO
USPEHOV
V LETU 2004

"IZBRISANI" ZAMUDNIKI

Povzeto iz švedskega interneta "Lipov list" in člankih iz Ljubljanskega Dela

Med Slovenci po svetu povzroča veliko zmede in polemike predložena zakonodaja glede vrnitve slovenskega državljanstva deset tisočim t. i. »izbrisanim« prebivalcem Slovenije iz bivših jugoslovanskih republik. »Mnogi od teh izbrisanih so se v tem položaju znašli po lastni krivdi, ker so leta 1992 špekulirali, kje bo boljše: v ostanku Jugoslavije ali v novi državi Sloveniji. Imeli so vse zakonske možnosti, da bi svoj status (bodisi državljanstvo bodisi status tujca) takrat uredili. Ker tega niso, so danes tam, kjer so. Verjetno je bila res komu storjena krivica, ampak te primere je treba reševati POSAMIČNO in ne z nekim vsesplošnim podarjanjem pravic za nazaj. Si lahko zamislite, da bo general Aksentijević, ki je edini v takratni slovenski skupščini glasoval proti osamosvojitvi Slovenije in podpiral napad nanjo, danes v posmeh veteranov osamosvojitvene vojne postal milijonar?« (Švedski »Lipov List«, 3. novembra, 2003).

Sedanja koalicijska vlada je že uspela v DZ delno dobiti sprejem zakona z večino poslancev,

ki so bili »vzgojeni v privilegirani komunistični oligarhiji... ...da Slovenci vzgojeni v demokratičnem svetu ne bi dobili nobenega vpliva na slovensko družbeno dogajanje... Stranki, ki najbolj podpirata izbrisane, sta LDS in ZLSD. (Anton Rop je predsednik vlade in LDS, Borut Pahor pa predsednik DZ in ZLSD). Sklicujeta se na človekove pravice itd., ampak to je navadno nakladanje in višek licemerstva. Obe stranki bosta s tem pridobili tisoče novih volilnih glasov.« (Švedski »Lipov List«, 4. novembra, 2003).

Čeprav je veto državnega sveta začasno preprečil sprejem tega zakona, še vedno obstaja možnost, da bo Ropovi vladi uspelo s svojo koalicijsko večino sprejeti ta zakon, s katerim se večina Slovencev ne strinja. (Glede problema »izbrisanih« pa tudi v celoti objavljamo spodnjo kronološko analizo iz Ljubljanskega Dela, 8. novembra 2003, ki podrobno in realistično opisuje dogajanja ter dodaja možne katastrofalne posledice sedanjih vladnih predlogov).

Novi volivci LDS in ZLSD na račun vseh davkoplačevalcev

Janez Janša, Delo 8. november 2003

Oba zakona o t. i. »izbrisanih« že nekaj časa vznemirjata slovensko javnost in delita slovensko politično prizorišče. Državni svet je na t. i. »tehnični zakon« izglasoval veto, nanj pa je še napovedan tudi naknadni zakonodajni referendum.

1. Uporaba termina »izbrisani« je zavajajoča, vendar žal že preveč uveljavljena, da bi jo spreminjali. Opisuje pa kategorijo prebivalcev Slovenije brez slovenskega državljanstva, ki so na dan 23. december 1990 imeli v Sloveniji stalno bivališče in bi bili morali v roku, ki ga je določil zakon, zaprositi za državljanstvo ali za (če državljanstva niso želeli) status tujca z začasnim bivališčem. To bi bili morali storiti najpozneje v dveh mesecih po roku, v katerem bi si bili mogli urediti državljanski status, vendar si ga niso

hotel. Pogoji v zakonu so bili torej javno znani, rok za premislek dolg tako rekoč od plebiscita do februarja 1992, ko je bila Slovenija že mednarodno priznana država. Vsi prizadeti so vnaprej vedeli, da bodo morali v primeru, če ne želijo niti slovenskega državljanstva niti ne želijo zaprositi za status tujca, oditi iz države.

2. Zakon o tujcih, sprejet 5. junija 1991, je določal zelo blage pogoje za pridobitev statusa tujca z začasnim prebivanjem, prav tako pa tudi za status tujca s stalnim bivališčem. Predvideval je tudi številne olajšave za družinske člane itd. Glavni pogoj za priznavanje statusa tujca s stalnim prebivališčem je bilo triletno neprekinjeno prebivanje v RS. Ta rok je bil s treh na osem let podaljšan šele julija leta 1997. Ministrstvo za notranje zadeve je bilo dolžno spoštovati

obstoječo zakonodajo in je moralo po preteku zakonitih rokov uskladiti evidence z veljavno pravno podlago. Tisti državljani katere od drugih republik bivše SFRJ, ki ni zaprosil niti za državljanstvo niti za status tujca z začasnim prebivališčem in je tako jasno izrazil voljo, da bo odšel iz države, seveda ni mogel biti več v evidencah prebivalstva RS. Dejstvo je, da večine t. i. izbrisanih takrat tudi dejansko ni bilo več v Sloveniji. Iz nje so odšli, ne da bi bili odjavili stalno bivališče.

3. Dolga leta po osamosvojitvi kategorija t. i. »izbrisanih« v Sloveniji praktično ni obstajala. Javno znani so le nekateri problemi iz sredine devetdesetih let povezani z vračanjem oficirjev nekdanje JLA, npr. Aksentijevićem, za katerega je posredoval takratni poslanec ZLSD Ciril Ribičič. Kategorija t. i. »izbrisanih« je začela množično nastajati šele potem, ko je mednarodna skupnost ustavila srbsko agresijo v BiH in ko so se življenjske razmere v nekdanjih republikah bivše SFRJ drastično poslabšale. Slovenija se je vsem tistim, ki so leta 1991 arogantno zavrnila našo zelo velikodušno ponudbo državljanstva, nenadoma zazdela kar privlačna država. In mnogi so se v Slovenijo ilegalno, brez prijave, tako kot so iz nje odšli, tudi vrnili. Ali pa so se vrnili s potnimi listi drugih držav. V Sloveniji so bodisi v skladu z veljavno zakonodajo zaprosili za status tujca z začasnim prebivanjem in ga večinoma dobili, ali pa si zagotovili »status« t. i. »stalno izbrisanih«, ki očitno na potencialni odškodninski borzi vse više kotira.

4. Ker je kategorija t. i. »izbrisanih« vse bolj naraščala ter izvajala notranji in mednarodni politični pritisk, je slovenski parlament na predlog vlade julija leta 1999 sprejel zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ. Ta zakon je ponovno zelo radodarno omogočil podelitev stalnega bivanja vsem tistim, ki so v svoji vlogi dokazali, da od 23. 12. 1990 neprekinjeno živijo v Sloveniji, razen tistim, ki so bili v tem času obsojeni za težja kazniva dejanja.

5. V zakon je poseglo ustavno sodišče in

razveljavilo nekatere njegove določbe, med drugim možnost, da se zavrne podelitev statusa tistim, ki so bili v tem času obsojeni za težka kazniva dejanja. V popolnem nasprotju z ustavo je ustavno sodišče določilo, da mora MNZ vsem t. i. »izbrisanim«, ki so si status tujca medtem že uredili, avtomatsko izdati dopolnilne odločbe s priznavanjem stalnega bivanja za nazaj vse od plebiscita. Ta sklep ustavnega sodišča je tako absurden, da si ga ni upala uresničiti niti vlada, saj je v direktnem nasprotju s 153. in v vsebinskem nasprotju s 155. členom ustave. Državni organ namreč lahko izdaja odločbe le na podlagi zakona. Ob polemikah v zvezi s tem vprašanjem je zelo zanimivo stališče bivšega ustavnega sodnika, ki danes trdi, da mora MNZ odločbe izdajati brez zakona, ker zadostuje splošna odločba ustavnega sodišča. Ista oseba je namreč leta 2000 javno pozivala k bojkotu odločbe ustavnega sodišča o večinskem volilnem sistemu, češda je protiustavna.

6. Vlada je letos spisala predlog zakona o izvršitvi 8. točke odločbe ustavnega sodišča RS št. U-I-246/02-28, ki je ponesrečen tako po naslovu kot po vsebini. Zakon ne rešuje statusa t. i. »izbrisanim«, ker ga že imajo. Kot pove že v prvem členu, gre za ljudi z državljanstvom drugih držav, ki imajo poleg tega v Sloveniji že urejeno stalno bivališče. Zakon pa jim podarja še neprekinjeno stalno bivanje za nazaj vse do plebiscita, kar jim v kratkem času omogoča pridobitev še enega potnega lista, še ene volilne pravice in možnost vlaganja odškodninskih tožb.

7. Vlada je v obrazložitvi zakona trdila, da ta ne omogoča vnaprejšnjega izračuna posrednih finančnih posledic in da je govorjenje o 800 milijard tolarjev visokih potencialnih odškodninah zavajanje javnosti. Zagotovo slovenski davkoplačevalci t. i. izbrisanim ne bomo nikoli plačali 800 milijard odškodnin, ker tega denarja kratko malo nimamo. Prav tako pa je gotovo, da se bodo v primeru sprejetja zakona odškodninske tožbe vlagale in da danes nihče ne ve, kje se bo ta številka ustavila. Če bi vsak iztožil samo milijon tolarjev, bi šle odškodnine s stroški vred čez 20

milijard tolarjev.

8. Vlada je ob predstavitvi zakona trdila, da so vsi, ki so si medtem že pridobili status tujca in ki jim ga bi zakon podaril tudi za nazaj, doslej že dokazali, da so v Sloveniji neprekinjeno bivali vse od plebiscita. To kratko malo ni res, saj jim tega ni bilo treba storiti. Zakon o tujcih, ki je veljal od leta 1991 do leta 1997, je namreč omogočal, da se stalno bivališče pridobi že po treh letih neprekinjenega začasnega bivanja v RS. Zato so v kategoriji t. i. »izbrisanih«, ki jim želi vlada s t. i. »tehničnim« zakonom podariti status tudi za nazaj, in to brez posamičnega preverjanja, lahko spretno skriti tudi številni najbolj sporni posamični primeri izigravanja naših predpisov. Gre namreč za tiste pripadnike nekdanje JLA, ki so leta 1991 sodelovali v agresiji na Slovenijo, nato po porazu brez odjave stalnega bivališča odšli iz nje, se udeleževali velikosrbske agresije in etničnega čiščenja na Hrvaškem in v BiH in se po ponovnem porazu večinoma ilegalno vrnili v Slovenijo. Nekateri so tu prijavi in dobili začasno bivališče, po treh letih pa v skladu s takratnim zakonom status tujca s stalnim bivališčem. Kdor je torej leta 1991 nezakonito odšel iz države in se vanjo do julija leta 1994 vrnil ter takrat dobil začasno bivališče, je do spremembe zakona o tujcih julija 1997 že izpolnil pogoj za stalno bivališče. Poznavanje predpisov in matematike torej pove, da mu ni bilo nikoli treba dokazovati, da je v Sloveniji živel neprekinjeno od plebiscita naprej.

9. Nepoznavanje matematike poskušajo predlagatelji zakona nekoliko kompenzirati s poznavanjem kvantne fizike, saj poskušajo dokazati, da je ista oseba v istem času lahko na dveh mestih oz. državah. Vsi tisti iz kategorije t. i. »izbrisanih«, ki imajo danes potni list in državljanstvo držav, ki so nastale na ozemlju nekdanje SFRJ in ki februarja 2002 še niso obstajale, so si morali državljanstvo teh držav nekako v tem času pridobiti. Težko so si ga pridobili avtomatsko preko nasledstva za nekdanjimi republikami, če tam niso imeli prijavljenega stalnega bivališča. Torej so morali

stalno bivati tudi v teh državah. To seveda pomeni, da vsaj mnogim med njimi niso mogli neprekinjeno živeti v Sloveniji, kakor trdi vlada.

10. Tako imenovani tehnični zakon o izbrisanih omogoča, da se stalno bivališče za nazaj podari samo državljanom drugih držav, ki so nastale na ozemlju nekdanje SFRJ. Izpušča vse tiste, ki so 23. 12. 1990 stalno prebivali v Sloveniji kot državljani drugih takratnih republik skupne države, danes pa imajo morda državljanstvo kake tretje države, ki ni nastala na ozemlju bivše SFRJ. Nikakor ni mogoče vnaprej trditi, da takšnih primerov ni, saj tega na hitro kratko malo ni mogoče preveriti.

11. Predstavnica poslanske skupine LDS je ob utemeljitvi stališča večinske stranke, ki je zakon podprla, dejala, da človekove pravice nimajo cene. Človekove pravice posameznika ali skupine v družbi ali državi so omejene z enakimi pravicami drugih posameznikov in skupin. Nazorni primer takšnega omejevanja pravic je denacionalizacija. Zakon je določil, da se nacionalizirano premoženje sicer vrne prvotnim lastnikom, vendar pa ti s tem niso dobili pravice, da bi vlagali odškodninske tožbe za čas, ko premoženja niso imeli v lasti in posesti in jim je bila s tem nedvomno povzročena škoda oziroma krivica. Načelo pravičnosti in načelo spoštovanja človekovih pravic bi vsekakor terjalo, da se jim plača odškodnina, vendar bi v tem primeru država bankrotirala, večina davkoplačevalcev pa bi bila po nedolžnem zelo oškodovana. Omenjeno stališče največje vladne stranke ponovno odpira to razpravo. Predlagani zakon je v temelju krivičen do vseh lojalnih državljanov RS ne glede na nacionalno izvor, saj posledično zahteva, da ravno tisti, ki so bili lojalni slovenski državi ali so se zanj celotno aktivno bojevali, plačujejo odškodnino tudi tistim, ki so državo ogrožali ali na očitnem način izigravali njene predpise. Edini pravi motiv predlaganih neselektivnih odločitev je politični: LDS in ZL želita na hitro »pridelati« nekaj deset tisoč novih državljanov in volivcev. Če bo oblastna večina v državnem zboru zakon ponovno potrdila kljub vetu državnega sveta, bomo vložili nanj

POSEBNA PRILOGA ZA GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Letnik 7 številka 11 in 12 - november / december 2003

Seminar za novinarje in novinarke slovenskih izseljenskih medijev

Poročilo in predloge pripravil Stane Kranjc, predsednik Kanadskega slovenskega zgodovinskega društva

G. Pahor in udeleženci seminarja v parlamentu

Seminar se je vršil v Ljubljani, od 23. do 29. septembra 2003. Seminarja se je udeležilo 13 seminaristov, 2 iz Argentine, 4 iz Australije, 3 iz Kanade (Frank Brence, Branko Maligec in Stane Kranjc), 1 iz Svedske, 1 iz BiH, 1 iz SČG in 1 iz ZDA.

Seminar je organiziral Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS) ter Urad RS za informacije, financirala sta ga oba omenjena urada, vsak po 50%. Urada sta krila stroške poti, bivanja in prehrane v času seminarja, ter stroške autobusa in ekskurzije v Porabje.
torek, 23. 9.

Uvodno srečanje je se vršilo v hotelu Astral z uvodnimi pozdravi direktorice USZS Metode Mikuž Bratčkovič in direktorja Urada vlade za informiranje (UVI) Mirka Fabčiča. Poudarila sta pomen seminarja ter delovanja v izseljenstvu za ohranitev slovenske identitete. Program seminarja je predstavil dr. Zvone Žigon, predstavila se je tudi soorganizatorica Sabina Popovič. Sledila je medsebojna predstavitev udeležencev in medijev.

Predstavitev posameznikov je pokazala veliko zanimanje, pa tudi poznavanje razmer v svojih državah, kakor tudi v Sloveniji.
sreda, 24. 9.

Predstavitev Urada vlade za informiranje (Matjaž Kek). Predstavitev Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu (dr. Zvone Žigon). Matjaž Kek je predstavil delo in naloge urada za informiranje. Seminaristi so pokazali zanimanje v povezavi s komuniciranjem slovenske države z izseljenstvom.

Predstavitev Društva novinarjev Slovenije (DNS) (Špela Stare). Predstavila je vlogo Društva novinarjev. Seminaristi so predlagali in podpisali skupno prošnjo za sprejem v pridruženo članstvo DNS.

Dr. Zvone Žigon je orisal dejavnosti in vloge USZS. Udeleženci so poudarjali, da bi morala država nameniti USZS večje vsote v podporo Slovencev po svetu in da naj bi nehala z nenehnim menjavanjem zaposlenih in vodij Urada.

Po kosilu je sledilo predavanje na temo: "Najpogostejše napake pri pisanju v Slovenščini" (Lidija Pogačnik) ter predavanje "Novinarski žargi" (Renata Ažman).

Goste so na centru za slovenščino sprejeli vodja centra dr. Marko Stabej ter delavke na centru. Predstavili so dejavnosti centra in opozorili na najpogostejše napake pri pisanju.
četrtek, 25. 9.

Srečanje na Radiu Slovenija (RS). Sprejela nas je Maca Švabič in predstavila delo uredništva, zvočno pismo in razne možnosti komuniciranja. Director RS Miha Lampreht je predstavil položaj in dejavnosti slovenskega nacionalnega radija. Sledil je pogovor z udeleženci.

Obisk časopisne hiše dnevnika "Delo". Sprejel nas je tedaj še nepotrjeni novi urednik Dela. Darjan Košir, in njegovi sodelavci. Urednik je orisal lastništvo, način delovanja časopisa in njegovih izdaj. Predlogi udeležencev so se pa vrteli v smeri večje pozornosti slovenskemu izseljenstvu. Seminaristi so pripravili pobudo naj Delo mesečno nameni vsaj pol strani dogajanjem v izseljenstvu. Pobudo so podpisali vsi udeleženci in jo poslali uredniku Koširju.

Obisk Radia Ognjišče. Sprejela sta nas glavni urednik Franc Trstenjak in urednik oddaje za Slovence po svetu Matjaž Merljak. Urednik Trstenjak je poudaril, da radio od države ne sprejema nobenih rednih sredstev. Izjema so sredstva, ki jih radio prek razpisa prejme od Urada za oddajo za Slovence po svetu. Radio Ognjišče je cerkveni radio in deluje kot zasebna ustanova. Uredništvo želi več sodelovanja z rojaki po svetu. Sledil je informativen pogovor in radio intrervju v studiju.

petek, 26. 9.

Državni zbor RS (Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu). Predsednik komisije g. Franc Pukšič je pozdravil vse navzoče med katerimi so bili tudi poslanci dr. Jože Bernik, Samo Bevk in Ivan Kebrič. Predsednik komisije je predstavil delo komisije. Govoril je o pomenu obiskov v državah, kjer živijo Slovenci, ter čim boljšem sodelovanju. Izrazil je upanje, da bo uspel sprejem zakona posebnega statusa za Slovence brez slovenskega državljanstva. Dr. Jože Bernik se zavzema, da bi komisija postala ena od stalnih komisij v DZ. Opozoril je na nedemokratičnost slovenskih medijev in na pritiske za ukinitve Urada. Novinarje je pozval, naj poročajo, če niso zadovoljni s katerim veleposlaništvom RS. Bernik se ni strinjal s predlogom Florjana Auserja (Australija), da se ustanovi urad, ki bi koordiniral dejavnosti v zvezi z izseljenci znotraj Slovenije. Dr. Bernik je dejal, da bi ta način nacionaliziral vse dejavnosti v zvezi s Slovenci. Poslanec Ivan Kebrič je poudaril pomen izseljenskih medijev. Poslanec Samo Bevk je vse navzoče lepo pozdravil. Florjan Auser je

opozoril na premajhno pozornost in premajhne finance, ki jih Slovenija namenja za delovanje izseljencev. Tone Mizereti (Argentina) je dejal, da dajanje denarja za izseljenstvo ni strošek ampak investicija za slovenski narod. Branko Maligec (Kanada) je opozoril na gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in kanadskimi Slovenci. Stane Kranjc (Kanada) je poudaril pomembnost zakona o posebnem statusu za Slovence brez slovenskega državljanstva. Dejal je, da tu se ne gre za tiste, ki smo bili rojeni v Sloveniji, saj velika večina ima Slovensko državljanstvo, gre se za našo mladino. Posebni status v Sloveniji bi bil v veliko spodbudo in bi doprinesel k spoznavanju in sodelovanju med Slovenijo in slovenskimi rojaki rojeni izven Slovenije. Alfred Mlinarič (Australija) je menil, da Slovenija troši preveč denarja, da pošilja velike glasbene skupine in zборе namesto, da bi poslala posameznike ali majhne skupine, ki bi poučevale Slovence v izseljenstvu. Novinarje je tudi nagovoril predsednik DZ Borut Pahor.

Ministrstvo za evropske zadeve (Minister dr. Janez Potočnik). V predavanju je minister Potočnik omenil, da je Slovenija najbolje pripravljena kandidatka za sprejem v EU. To je prehod v tržno gospodarstvo, varstvo, stabilnost, mir, prosperiteto ter vrednostni sistem. EU prinaša dobrim priložnost, slabim pa konkurenco in težave. Cilj je boljše življenje. Osvetil je vstopanje Slovenije v EU ter odgovoril na vprašanja vezana z gospodarstvom, slovenskim jezikom in slovenskimi skupnostmi zunaj meja RS. Dejal je da stroški niso stroški za vstop v EU, so stroški normalizacije države. Na vprašanje: Kje so meje Europe? Dr. Potočnik ni specifično odgovoril, dejal je, da je "zid med Baltikom in Mediteranom padel".

Ministrstvo za zunanje zadeve (državni sekretar Samuel Zbogar). Sekretar Zbogar je govoril o slovenskem odnosu do zveze NATO, vključevanje v EU in odnosih sosednih držav posebno s Hrvaško.

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ta urad je matični urad v sklopu z ministrstvom za zunanje zadeve. V prihodnosti vodja urada ne bo

več Državni sekretar ampak bo Direktor urada najmanj za 5 let. Urad poudarja pomembnost raziskovalnih projektov, izpostavitve kulturne dediščine, ter pridobivanje arhivskega gradiva.

Vršilka poslov Urada Metoda Bračkovič nam je predstavila sodelavce, razkazala prostore in nam podelila simbolična darila.

Ministrstvo za informacijsko družbo (minister dr. Pavel Gontar in DS dr. Jozsef Györköš). Minister Gontar je pozdravil vse navzoče, dr. Györköš je prestavil delo ministrstva, svetovalec Robert Gustin je predstavil projekte ministrstva. Največ pozornosti je bilo namenjene projektu o sistemu poučevanja slovenščine na daljavo prek interneta.

Narodna in univerzitetna knjižnica - NUK mag. Rozina Švent, ki je goste pozdravila in nam omogočila zanimiv ogled rokopisnega oddelka ter razstavo dr. Tineta Debeljaka.

sobota in nedelja, 27. in 28. 9.

Potovanje z autobusom, (G. Radgona, Portna Avstrija - Štajerska). Ogled "Pavlove hiše" (Slovenski kulturni center) in Slovenskih vasi. TV Slovenija je pa pripravila nekaj intervjujev. Člana tamkajšne slovenske skupnosti (Susanne Weitlaner in Branko Lenart) sta nam spregovorila o življenju Slovencev na Avstrijskem Štajerskem, nam pokazala Pavlovo hišo in nas pogostila z zakusko. Z autobusom smo obiskali slovenske vasi na Avstrijskem Štajerskem. Radgonske gorice, ogled vinske kleti Janževca in Zlate penine. Ogled Plečnikove cerkve v Bogojini. Predstavitev lončarstva v Filovcih. Prihod in nastanitev v hotelu "Lipa" v Monoštru na Madžarskem. Sprejela in pozdravila sta nas Predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem in Marjana Sukič urednica časopisa Porabje in radija Monošter. Ona je nas ves čas spremljala in nam pojasnila probleme, ki jih prinaša asimilacija. Hotel "Lipa" je središče slovenske skupnosti v Porabju.

Po krajšem ogledu cerkve (stolnice) v središču Monoštra smo odpotovali na ogled veleposlaništva RS v Monoštru. Sprejel nas je generalni konzul RS Marko Sotlar. Poudaril je pomen gospodarskega sodelovanja Slovenije s

Porabjem. Dejal je, da je to edina možnost za obstanek slovenstva na tem področju.

ponedeljek, 29. 9.

Predstavitev zamisli o oblikovanju tehnološkega parka v Sloveniji. Predstavitev štipendiranja podiplomskih študentov in raziskovalcev iz tujine. Informativno srečanje z udeležbo vodij uradov in udeležencev seminarja. Evaluacija seminarja in novinarska konferenca. Poslovilno kosilo s prisotnostjo vodij uradov. Zaključni nagovori.

Evaluacija

Vsak udeleženec je povedal svoje mnenje in predstavil svoje predloge. Vsi so se strinjali, da je bil seminar zelo koristen in potreben. Obisk naših ljudi na Avstrijskem Štajerskem in v Porabju je bil enkrat in mi bo ostal v sponinu za vedno. Srečanje, spoznanje, delovanje in vzpostavljanje stikov z rojaki iz številnih držav bo prav gotovo v korist vsem udeležencem pri uresničevanju ciljev slovenske skupnosti po svetu. V imenu Kanadskih udeležencev se organizatorjem seminarja, vsem predavateljem in gostiteljem, izkreno zahvaljujem za profesionalno pripravljen in uresničen program seminarja. Iskreno se zahvaljujem Veleposlanici RS v Ottawi, Veroniki Stabej, in častnemu generalnemu konzulu, Jožetu Slobodniku za spodbudo in sodelovanje pri pripravi za seminar. Zadnja, toda ne najmanjša zahvala gre soorganizatorki programa Sabini Popovič ter vodju programa dr. Zvonetu Žigonu. Nekdo je dejal, da je dr. Žigon bil naš pastir. Ta izraz je lep dokaz napredka v Sloveniji, kjer sedaj človek potrebuje doktorat, da postane pastir.

Nekaj predlogov za izboljšanje komunikacije med Kanadskimi Slovenci, Slovenijo in Slovenci po svetu.

Vsi seminaristi so se strinjali, da je dobra komunikacija nujno potrebna za napredek slovenske skupnosti in ohranjanja slovenske dediščine po svetu. Dobro se spominjam besed Business Administration profesorja, ki je dejal: *"Effective communications are the glue that binds*

families, people, business and organizations together". Dobra komunikacija je nujno potrebna za uspešno in napredno delovanje ne samo v trgovanju ampak tudi v kulturnem in družinskem življenju. Komunikacija je temelj človeškega življenja.

Ni novost, da je Kanada zelo obširna dežela, oddaljena od Slovenije, zato je za kanadske Slovence še toliko bolj pomembna dobra komunikacija. Kjer primanjkuje dialog tja pride do nesporazumov in problemov.

Vprašanje je kako izpostaviti dobro komunikacijo med Slovenci v Kanadi in Slovenijo. Spodbudljivo je, da imamo že mnogo informacij pisanih in po naših radio oddajah. Problem je kako združiti vse te informacije in pridobiti skupno glasilo, katero naj bi brali vsi slovenski rojaki v Kanadi in po možnosti tudi drugod po svetu. Glasilo kanadskih Slovencev ima sedaj 400 naročnikov, to je približno 1 odstotek Slovencev v Kanadi. Glasilo izhaja šestkrat na leto in naročnina stane \$25.00. Jasno je, da za dobro obveščanje Slovencev v Kanadi je nujno, da pridobimo več naročnikov. Za uresničitev tega projekta predlagam sledeče:

- Vsaka Slovenska organizacija ali ustanova v Kanadi naj zadalži eno osebo, ki bo stalno poročala Glasilu kanadskih Slovencev, redakcijam slovenskih radio oddaj in po možnosti medijem v Sloveniji o delu in življenju ustanove.
- Vseslovenski Kulturni Odbor naj izvoli in zadalži eno osebo, da koordinira in pridobiva poročila in poroča uredništvu Glasila in uredništvu radia.
- Slovenske gospodarske, športne, kulturne in dobrodelne ustanove, ki že izdajajo svoja poročila članstvu, naj bi redno pošiljali poročila na zgoraj omenjena uredništva in Kanadskemu Slovenskemu Zgodovinskemu Društvu, ki ima sedaj svoj prostor v Domu Lipa.

Nujno je, da se poveča število naročnikov, bralcev in poslušalcev. Pričnemo s tem, da vsaka organizacija in ustanova naroči in plača eno številko Glasila za vsakega odbornika, to naj bi bilo Božično darilo za njihov trud in doprinose

ustanovi. Odborniki naj bi lobirali člane svojih organizacij, da postanejo naročniki in poročevalci Glasilu, Radiju in Zgodovinskemu društvu.

Slovensko gospodarstvo v Kanadi naj bi več prispevalo za vzdrževanje Slovenskih medijev v Kanadi. Tu je zelo potreben dialog ter razumevanje ciljev slovenske skupnosti v Kanadi. Nekateri zelo dosti pomagajo, toda pridobiti je treba več podjetij in posameznikov, da ne bi bilo breme vedno na enih in istih ljudeh. Odborniki slovenskih društev so po večini moški, treba je pridobiti več ženske pomoči. "Ženske težko zmagajo toda vedno".

Komunikacija s Slovenijo.

- Naprositi je treba Državni Zbor, vsa ministrstva in razne druge ustanove v Sloveniji, da postanejo naročniki Glasila. Vsako ministrstvo ali ustanova naj bi naročila več števil, da omogoči branje svojim uslužbencem.
- Radio Ognjišče in Radio Slovenija želita več poročil. Nekatero države in mesta (Cleveland) pošiljajo zvočna pisma tedensko. Uredništvo Radia Glas Kanadskih Slovencev naj zadalži eno osebo, da prične pošiljati poročila v Slovenijo.
- Upamo, da bo uredništvo časopisa Delo sprejelo našo skupno pobudo, da mesečno nameni vsaj pol strani dogajanjem v izseljenstvu.

Prepričan sem, da je v kanadski slovenski skupnosti še mnogo drugih idej, ki naj bi pomagale izboljšati komunikacijo, sodelovanje in napredek slovenske skupnosti v Kanadi. "Toda znanje ni dovolj, sad obrodijo samo uresničene ideje".

Za angleško poročilo o seminarju s 17. barvanimi slikami pa pogledj v:
<http://www.glasslovenije.com.au/seminar2003/seminar-slovenija2003.htm>

pobudo ali zahtevo za naknadni zakonodajni referendum. Referendumskega odločanja ustavno sodišče ne more preprečiti, razen če ne dobi takšne zahteve od DZ. Če bo oblastna večina takšno zahtevo podala in tako preprečila referendumsko odločanje državljanov, bo s to odločitvijo prevzela nase vso odgovornost za posledice.

Opomba uredništva Glasila: V odgovor na zgornje obtožitve in na obtožbe Jelinčičeve SNS, da je »zakon o izbrisanih, klofuta poštenim, nagrada špekulantom« (natisnjene v zadnji izdaji Glasila) pa je STA objavila naslednje izjave in interpretacije notranjega ministra Bohinca:

Bohinc je na novinarsko vprašanje pojasnil, da je med obema zakonoma velika razlika. T.i. tehnični zakon, na katerega je državni svet izglasoval odločni veto in se bo zato moral državni zbor o njem ponovno odločati, se nanaša na ugotovitev statusa stalnega bivališča izbrisanim za nazaj. Torej gre za ugotovitev - ali je posameznik že dobil dovoljenje za stalno bivanje v državi. Tako je po njegovih besedah zakon podlaga za to, da pravico, ki je že bila ugotovljena v upravnem postopku, izbrisanim povrnejo še za nazaj, torej od 28. februarja 1992.

Pri t.i. sistemskem zakonu o stalnem prebivanju tujcev z državljanstvom drugih držav naslednic nekdanje SFRJ pa se določajo kriteriji za vračanje stalnega bivališča. Ta zakon prinaša kriterije, ki jih bo država uporabljala, ko bo znova izveden upravni postopek glede oseb, katere bodo prijavile stalno prebivanje na novo. Ugotovljalo se bo, ali prijavitelj izpolnjuje zakonske kriterije. Zakon je torej podlaga za upravni postopek za tisoče oseb, ki se še niso prijavili in za vse tiste, za katere upravni postopek ni bil izveden na način, da bi bilo ugotovljeno dejansko bivanje v RS od določenega datuma, je dodal Bohinc.

Novinarskemu vprašanju o tem, ali nameravajo na ministrstvu ugotavljati tudi osebno krivdo za izbris, se je minister skušal izogniti z

odgovorom, da zakon o tem ne govori. Na dodatno vprašanje, ali o tem razmišljajo, pa je dejal, da o tem, kar razmišlja, res ne bi govoril.

Verjetno nam je minister Bohinc več povedal s svojim molkom na novinarska vprašanja o vladnih namenih glede zakonov izbrisanih, kot pa je s svojim pripravljenim tekstom. Vsekakor pa bo vlada skušala preprečiti referendum, ko se že ponovno pripravlja izkoristiti z večino svojih poslancev na »uradni« sprejem zakonov izbrisanih »zamudnikov«, čeprav je taka zakonodaja zelo nezaželjena med večino slovenskih davkoplačevalcev.

13. novembra beremo v Delu pričakovani odgovor Matevža Krivica, pravnega zastopnika »Društva izbrisanih«. O njem prvak SNS, Zmago Jelinčič trdi, da je prav Krivic tisti, ki je kot sodelovalec pri pripravi tega neustavnega zakona izbrisanih povzročil največ škode Sloveniji in se sprašuje, kdaj bo kdo zaprl in kaznoval Krivica za ta njegov prekršek.

V svoji kritiki Janeza Janše pa je Krivic zelo kratek s prepričljivimi argumenti in dokazi vendar pa je poln žalitev in strupenih osebnih napadov in obsoja Janšo kot nepismenega lažnivca, absurdnega demagoga z bujno domišljijo kar je pač tipično za člane kontinuitete propadlega komunističnega režima. V Krivicovem članku je zlasti zanimiva njegova logika, s katero označuje bivšo komunistično republiko Slovenijo kot »nepravno« državo in zato sedanja RS ni odgovorna plačati svojcem deset tisočih po vojni in izven-sodno pobitih slovenskih mož, žena in otrok nobene, niti ne simbolične odškodnine za takrat storjene zločine, kakor tudi ne izdati njihove mrliške liste. Medtem pa trdi, da je sedanja »pravna« RS dolžna plačati retroaktivno odškodnino vsem »izbrisanim«, čeprav je večina namenoma zamudila zaprositi pred 1. marcem 1992 ponujeno registracijo. Krivic tudi zanika, da Anton Rop in Borut Pahor izrabljata svoji poziciji v prid svojih strank (LDS in ZLSD), katerima oba sedaj »po naključju« tudi predsedujeta...

13. novembra je Delo tudi poročalo, da je bilo

srečanje koalicijskega vrha brez soglasja pri »izbranih« od strani stranke SLS. Kaže pa, da spreminjajo mnenje tudi v DeSUS. Izgleda, da imajo po vetu v državnem svetu tudi oni pomisleke glede podpore tako imenovanega tehničnega zakona. Poslanec DeSUSa, **Valentin Pohorec**, je presenetil z informacijo, da so se v poslanski skupini, ki je prvič glasovala za tehničen zakon, po vetu pojavili pomisleki glede podpore. Dodal je: »Ob ponovnem glasovanju bomo poslanci DeSUS glasovali po svoji vesti« zaradi močnega pritiska javnega mnenja in opozicije«.

Brez dvoma najboljša rešitev problema »izbranih« je razglasitev referendum, saj samo tako bo jasno, kaj mislijo slovenski davkoplačevalci o tej zadevi, in tako tudi dokazati vsemu svetu, da je sedanja slovenska vlada res demokratična in s tem noče ponovno razdvajati slovenski narod.

Po večletnem pričakovanju pa še vedno ni nobenega sluha iz državnega zbora o zakonskem osnutku »Posebnega statuta za Slovence po svetu brez slovenskega državljanstva« v pomoč v tujini rojenih oseb slovenskega porekla zlasti v pomoč vračajočim argentinskim Slovencem in tisoče Slovencev, ki so si odrekli državljanstvu bivše SFRJ, ki jih sedanja vlada zato izključuje iz slovenskega državljanstva.

Je sramota in tragedija, da je bila sedanja slovenska vlada (s pomočjo predsednikov države, vlade in državnega zbora) uspešna preprečiti narodno spravo in celo z zakonodajo prepovedati objavo imena pobitih žrtev revolucije na njihovih grobiščih. Sedaj pa **ista** vlada skuša svoje državljane slovenskega porekla prepričati, da naj podprejo ne samo zakonodajo podelitve državljanstva neljalnim tujcem, ampak jih tudi nagraditi z retroaktivno odškodnino z obrestmi. Istočasno pa **ista** vlada ne daje **iste** možnosti **slovenskim** rojakom iz Argentine, da bi se vrnili v matično domovino in s tem skušala **preprečiti izumiranje Slovencev v njihovi lastni državi**.

21. novembra pa nas je STA presenetila s sledečim poročilom:

Ali bo državni svet zaradi zakona o izbranih zahteval referendum?

STA -21. november, 2003

LJUBLJANA (Slovenija) - *Državni svet ni proti odločbi ustavnega sodišča, vendar pa je t.i. tehnični zakon, na katerega je DS izglasoval odločilni veto, slabo pripravljen, kar velja tudi za t.i. sistemski zakon. Poleg tega t.i. tehnični zakon ne vsebuje finančnih posledic, ki jih bo njegovo izvajanje prineslo; ker gre za precejšnje odškodnine, pa bi moral zakon določiti višino odškodnine, ki ne bi pomenila ogrožanja države, je ob predstavitvi stališča DS povedal njegov predsednik Janez Sušnik. Zato DS pričakuje, da bodo poslanci ob ponovni obravnavi zakona v državnem zboru (odločanje bo že v torek) do slednjega zavzeli nekatera drugačna stališča, v nasprotnem pa bo DS mogoče zahteval tudi referendum. Podal pa je tudi nekaj pripomb v zvezi s predlogom zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije.*

Sušnik je na današnji novinarski konferenci povzel že znana stališča državnega sveta do zakona o izvršitvi osme točke odločbe ustavnega sodišča (t.i. tehničnega zakona), ki se nanaša na ugotovitev statusa stalnega bivališča izbranim prebivalcem Slovenije za nazaj, povzel pa je tudi kronologijo dogajanja na tem področju od osamosvojitve do danes. V zvezi s tem je med drugim poudaril, da je raba naziva izbrani, ki se pojavlja v javnosti, napačna. Te osebe "namreč niso bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva, temveč le prenesene v neaktivno evidenco tujcev, kjer se nahajajo z oznako, da nimajo urejenega statusa od 26. februarja 1992. Prav tako niso točne navedbe, da so bile osebe z neurejenim statusom prenešene v drug register nezakonito," je dejal Sušnik, ki je tako na nek način tudi polemiziral z odločbo ustavnega sodišča, saj ta med drugim izrecno govori o izbranih prebivalcih in njihov izbris označuje za nezakonit.

Po drugi strani predsednik državnega sveta pravi, da je Slovenija pravna država, zato je odločbe ustavnega sodišča potrebno spoštovati, "ne glede na to ali se z njimi strinjamo ali ne". Ob čemer dodaja, da gre v primeru reševanja zahtev oseb, ki si niso uredile statusa v za to predvidenem roku, predvsem za politično in ne za pravno vprašanje. In na tem področju ni praksa, da o političnih zadevah odloča ustavno sodišče. Na novinarsko vprašanje pa je tudi pojasnil, da je povsem mogoče, da bo državni svet, če bo njihov veto preglasovan in zakon dokončno potrjen, zahteval razpis naknadnega referendumu.

Za Sušnika je nesprijemljivo tudi stališče nekaterih, da so postopki glede urejanja statusa po osamosvojitvi potekali prehitro in da prizadeti niso bili o spremembah dovolj obveščeni. Ob tem pa se mu zdi pomemben tudi podatek, ki se pojavlja v zvezi s pridobitvijo slovenskega državljanstva. Slednje je namreč na podlagi 40. člena zakona o državljanstvu in 81. člena zakona o tujcih pridobilo približno 200.000 oseb, "od katerih jih sedaj v Sloveniji prebiva le 115.000, drugi pa so se preselili in živijo v južnih republikah naše države". Po Sušnikovih besedah gre predvsem za osebe, ki imajo poleg slovenskega še kakšno državljanstvo, v Sloveniji pa uživajo le pravice, ne izpolnjujejo pa obveznosti.

Po mnenju državnega sveta za ureditev problema izbranih tudi ni potrebno sprejemati dveh zakonov, saj bi lahko celotno materijo uredili v enem zakonu, "ob sprejemu katerega bi finančne posledice lahko bile predvidene". Ob tem je za neutemeljene označil navedbe, da "finančnih stroškov ni mogoče predvideti, saj so že vložene nekatere tožbe, prav tako pa še obstaja sodna praksa s področja odškodnin". In ker gre za precejšnje odškodnine, bi moral zakon po mnenju Sušnika prikazati, kolikšno breme bodo državljani Slovenije glede tega nosili v prihodnosti.

Opozoril je še, da bo zakon, če bo sprejet v sedanji obliki, postal precedens za vlaganje odškodninskih zahtevkov s strani tujih državljanov, denimo avstrijskih in nemških, pa

tudi optantov.

V zvezi s predlogom zakona o sodelovanju med vlado in parlamentom v zadevah Evropske unije je Sušnik pojasnil, da je državni svet na predsednika državnega zbora Boruta Pahorja že julija naslovil pobudo, da bi se v zakon vnesli le dve pristojnosti državnega sveta. Tako naj bi svet prejemal vsa gradiva neposredno od vlade, člana državnega sveta pa naj bi vabili tudi na seje delovnih teles, pristojnih za evropske zadeve in za zunanjo politiko, vendar s svojimi predlogi niso dosegli posebnega uspeha. Zato je Sušnik na Pahorja danes ponovno naslovil pismo, v katerem med drugim opozarja, da bo eden izmed problemov, s katerimi se bo soočal ne samo državni svet, ampak tudi državni zbor in vlada, časovna stiska pri obravnavi zadev Evropske unije. Če bo v skladu z vašim predlogom državni svet prejemal gradivo šele po tem, ko ga bo prejel državni zbor, bo s tem izgubljenega nekaj dragocenega časa za obravnavo posamezne zadeve, je med drugim zapisal Sušnik.

Predsednik državnega sveta v pismu vztraja pri svojih predlogih za ureditev pristojnosti državnega sveta v omenjenem zakonu in izraža pričakovanje, da bodo njegove predloge med nadaljnjo obravnavo delovnega gradiva za pripravo zakona tudi upoštevali. Ob tem računam, je na novinarski konferenci še povedal Sušnik, da bo predlog sprejet in da bo v državnem zboru glede tega dovolj dobre volje ter da ne bo ponovno "te hude ljubosumnosti, ki je v državnem zboru glede na državni svet prisotna sedaj".

Začetkom decembra je STA poročala, da je Janši uspelo, da bo poslanec Kangler prispeval 30. glas v "Zahtevi za razpis naknadnega zakonodajnega referendumu" o t. i. tehničnem zakonu o izbranih, ki bo, kot kaže vendarle vložena. V poslanski skupini SLS so to potrdili.

Niti opozicija, še manj pa vladna koalicija, tega nista pričakovali.

Državni svet zavrnil pobudo za razpis referendumu

Jože Poglajen, Delo 2. december, 2003

Odločila dva vzdržana svetnika

Izid glasovanja: 19 za, 13 proti, 2 vzdržana - Predsednik DS načelno proti, a je strankarsko disciplinirano glasoval za.

Referendum ni prava stvar za presojanje o pravicah posameznikov, so včeraj odločili državni svetniki. Za predlog desetih svetnikov, večinoma so člani ljudske stranke, na čelo se je tudi tokrat postavili zastopnik Prekmurja v državnem svetu (in vodja tamkajšnje izpostave SLS) Marjan Maučec, je sicer glasovalo 19 svetnikov, toda za razpis je treba zbrati absolutno večino, to je najmanj 21 glasov. Proti jih je bilo 13, dva svetnika pa sta se glasovanja vzdržala.

Svoj glas za razpis referendumu o zakonu, ki je podlaga za izdajanje dopolnilnih odločb približno štiri do pet tisoč izbranim, je prispeval tudi predsednik DS Janez Sušnik, ker politika ni naredila vsega, kot je dejal. Sušnik se je v sicer neobičajnem uvodnem nagovoru svetnikom opredelil, da ni privrženec referendumov. Po njegovih besedah državni svet kljub nespoštljivosti in samovšečni zavrnitvi veta na ta

zakon v državnem zboru ne more biti "nagajalno telo".

Za referendum je glasoval na primer tudi profesor Alojz Križman, vendar je v razpravi pojasnil, da je za referendum prav zaradi preglasovanega veta. Svetniki so veto sprejeli zato, ker je zakon o izbrisanih najmanj nedomišljen, če ne kaj hujšega. Spoštovanje človekovih pravic je po Križmanovem mnenju sveta stvar, toda v tem primeru sploh ne gre za izbrisane, ampak za skrajno preračunljive ljudi.

Pobudniki so razpis referendumu, na katerem bi ljudi vprašali, ali so za to, da se potrdi zakon o izvršitvi 8. točke odločbe ustavnega sodišča, uradno utemeljevali s trditvama, da dva zakona nista potrebna in da bo zakon prinesel izbranim odškodnine, ki bodo presegle razumne meje, če pa bi jih omejili, bi to bilo kratenje človekovih pravic. Dodali so še, da ne nasprotujejo izvršitvi odločbe ustavnega sodišča, le za vsakega od izbranih je treba znova preveriti, ali je bil ves ta čas res v Sloveniji.

ODE: a Year Passed Since Your Passing

It's been my life's saddest and toughest year,
my deceased father, though a friendly kiss
I've never offered your cheek - I promise
I'll not forget the year since you, my dear
dad, passed away; often you were my peer,
enjoying with me TV, chess practice
or politics, but now an orifice
has bored through my heart, for you are not here.

And this last year I've shed many a tear,
dear dad, while hoping that you're blessed with
bliss;
though your demise was hastened, followed near
by very ill health, a sign of careless
conduct, and hearing you're gone I did fear
I'd not heal - that forever you I'd miss.

Frank G. Sterle, Jr.
White Rock, B.C.

ATTORNEYS AT LAW MILAN VAJDA & PARTNERS

Dalmatinova ulica 7 1001 Ljubljana p.p.1662 Slovenija
Phone: 011 386 1 431 4310 Fax: 011 386 1 433 3305

Milan Vajda
Odbetnik

Denis Frank Majzelj
Partner & Consultant

E-mail: vajda@odvetnik-vajda.si

E-mail: Denis.Majzelj@ng-dev.net

Nudimo celovito pravno svetovanje in zastopanje pred sodišči, arbitražami in drugimi upravnimi organi v Republiki Sloveniji, za fizične in pravne osebe. Strankam svetujemo pri vodenju denacionalizacijskih postopkov in ekonomsko svetujemo pri tujih investicijah v Republiki Sloveniji. Kontakt je možen tudi v angleškem ali francoskem jeziku.

We offer full legal consultation and legal representation for legal and natural persons at the courts, for arbitrations and at other administrative organs in the Republic of Slovenia. We also consult about foreign investments in the Republic of Slovenia. All contacts can also be made in English or French.

Vlada zahteva ustavno presojo referendumu

STA - 8. december, 2003

Vlada je na današnji dopisni seji sprejela mnenje do zahteve o referendumskem odločanju o zakonu o izvršitvi 8. točke odločbe ustavnega sodišča glede urejanja problematike t. i. izbrisanih. Kot ugotavlja vlada je Državni zbor s sprejetim zakonom omogočil izvršitev 8. točke odločbe ustavnega sodišča in tako zagotovil zakonske podlage, da bi ministrstvo za notranje zadeve lahko začelo izdajati individualne odločbe.

Vlada ugotavlja, da je sedanja pobuda 30 poslancev, da se razpiše referendum v nasprotju s 3. členom Ustave Republike Slovenije v katerem ta opredeljuje suverenost ljudstva in določa, da državljanke in državljani izvršujejo oblast neposredno in z volitvami po načelu delitve oblasti na zakonodajno, sodno in izvršilno.

Načelo delitve oblasti po vladnem mnenju pomeni, da je vsaka od vej oblasti samostojna in da nobena od vej oblasti ne sme posegati v pristojnosti druge veje oblasti. Načelo zakonitosti, opredeljeno v 4. odstavku 153. člena ustave, pa določa, da lahko upravni organi odločajo o upravnih stvareh le na podlagi zakona ali zakonitega predpisa. Obe načeli pomenita, da je mogoče 8. točko odločbe ustavnega sodišča izvršiti le na podlagi sprejetega zakona, ki bo zagotovil potrebno zakonsko podlago za izdajo individualnih upravnih aktov.

Vlada ob tem ugotavlja, da človekove pravice niso in ne morejo biti predmet referendumskega odločanja. Po njenem mnenju naj bi šlo v tem primeru za kršitev enega temeljnih načel ustave, to je načela pravne države (2. člen ustave). Morebitna odločitev, sprejeta na referendumu, da se zakon ne sprejme, bi pomenila poseg v človekove pravice in je zato v nasprotju z ustavo. Že sama odločitev uveljavitve zakona bi prav tako vodila k protiustavnim posledicam, saj bi onemogočala uveljavitev človekovih pravic, o katerih je v svoji odločbi odločilo ustavno sodišče. Naknadni referendum ne omogoča, da bi državljanje vprašali, ali so zgolj proti temu, da se

uresničitev odločbe uredi na prav takšen način, kot ga določa zakon o izvršitvi 8. točke. V primeru, da zakon na referendumu ne bi bil potrjen, bi takšen rezultat bilo mogoče razumeti tudi tako, da so državljani proti vsebini zakona in posledično proti vsebini odločbe ustavnega sodišča. Zato državni zbor eno leto ne bi smel sprejeti zakona, ki bi urejal to materijo (4. odstavek 25 člena ZRLI). 16. člen zakona o referendumu in ljudski iniciativi določa, da državni zbor lahko v primeru, ko je vsebina referendumske zahteve v nasprotju z ustavo ali ko bi z odločitvijo sprejetja ali uveljavitve zakona ali zavrnitve zakona lahko nastale protiustavne posledice, zahteva, naj o tem odloči ustavno sodišče.

Zato vlada meni, da sta v primeru te referendumske zahteve podana oba razloga iz 16. Zakona o referendumu in ljudski iniciativi in predlaga Državnemu zboru, naj zahteva, da o tem vprašanju odloči ustavno sodišče, je še zapisano v sporočilu za javnost.

Enako stališče, kot vlada, je danes sprejela tudi Parlamentarna zakonodajno-pravna služba (ZPS), ki prav tako meni da bi morale zahtevo skupine 30 poslank in poslancev za razpis naknadnega zakonodajnega referendumu o t.i. tehničnem zakonu o izbrisanih presojati ustavno sodišče.

Kot je znano, je državni zbor t.i. tehnični zakon o izbrisanih sprejel 29. oktobra, državni svet je 5. novembra na zakonsko besedilo izglasoval odločilni veto, državni zbor pa ga je preglasoval 25. novembra. Kmalu po vnovični potrditvi zakona je skupina svetnikov posredovala pobudo za razpis referendumu, o kateri je državni svet odločal 2. decembra; podprlo jo je le 19 državnih svetnikov, medtem ko bi jih za moralo glasovati 21. Ves čas od sprejetja zakonskega besedila se je pojavljala tudi pobuda opozicijskih poslanskih skupin, ki so zahtevale razpis referendumu, vendar opozicijski poslanski skupini

SDS do torka ni uspelo zbrati potrebnega podpisa poslank in poslancev. V torek popoldne pa sta k podpisu zahteve pristopila še Bogomir Vnučec (SMS) in Franc Kangler (SLS).

Tako je poslansko zahtevo za razpis referenduma podpisalo trinajst poslancev SDS, osem poslancev NSi, štiri poslanci SNS in SLS ter en poslanec SMS.

13. Mednarodni slavistični kongres

Oskar Koren

Ko govorimo o globalizaciji se moramo zavedati da globalizacija se dotika tudi jezikov. Slovenščina, ki jo govori le nekaj čez dva milijona ljudi, je v nevarnosti da sčasoma izgine ali pa se pridruži jeziku ki ga govori več milijonov ljudi. O tem se je debatiralo na 13. Mednarodnem Slavističnem Kongresu v Ljubljani med 15. in 21. avgustom, 2003. Kongres se prireja vsakih pet let in tokrat je bil prvič v Sloveniji. Udeležilo se ga je več kot 800 slavistov iz 36 držav. Tako da kongres predstavlja najvišji znanstveni forum za jezikoslovje, slovansko literarno zgodovino in teorijo ter kulturo in zgodovino slavistike.

Mislím da bi bilo primerno da se debata o bodočnosti slovenskega jezika nadajuje tudi po kongresu. S tem, da se zanimamo za svoj jezik in ga primerjamo z drugimi slovanskimi jeziki, bomo videli, da razlike niso velike. Ko poslušamo druge slovanske jezike vidimo, da reintegracija

slovanskih jezikov v en jezik možna za sporazumevanje po elektronski pošti. Predlog za ustvaritev slovarja skupnih slovanskih besed se je že pojavil med kanadskimi slavisti. Takšen slovar bi bil v korist tistim, ki želijo pošiljati elektronsko pošto v druge slovanske države.

Ko gledamo v bodočnost se nam pojavijo nove ideje. Vidimo da slovenščina je eden od slovanskih jezikov, ki ima veliko skupnih slovanskih besed. Vprašanje je, če lahko to uporabimo v svojo korist. Kaj nam bo prinesla bodočnost? Ali se bodo slovanski jeziki zbliževali in postali en močan jezik, ali pa bodo posamezni jeziki izumrli pod pritiskom globalizacije? Le čas bo to povedal. Mi pa se moramo odločiti, če hočemo biti samo opazovalci ali pa se aktivno udeležiti v debato o bodočnosti slovenskega jezika ali pa skupnega slovanskega jezika.

Srečanje "American Association for Advancement of Slavic Studies"

Frank Brencé

Mari Arko Klemenc

Fairmont Royal York Hotel v Torontu je od 20. do 23. novembra 2003 gostoval zgoraj omenjeno združenje, pri katerem je sodelovala tudi "Society for Slovene studies" (SSS) z okoli 20 slovenskih znanstvenih referatov in razprav, ki so jih pripravili slovenski znanstveniki in znanstvenice iz Slovenije ter tujine.

Omembe vredno je, da je bila udeleženka ga. Mari Arko Klemenc tudi letošnja nagrajenka Rado Lenčkove nagrade SSS za svojo doktorsko disertacijo z naslovom "*Arranging the Nation in Slovenian Musical Practice*" (University of California, Berkeley).

Kanadski odbornik in urednik SSS Letter je David F. Stermole, ki vam lahko posreduje z dodatno informacijo glede obeh združenj. Njegov e-mail je: stermole@chass.utoronto.ca

VATIKANSKI SPORAZUM

Ustavno sodišče: Vatikanski sporazum ni v neskladju z ustavo

STA - 25. november, 2003

LJUBLJANA (Slovenija) - Ustavno sodišče je ugotovilo, da sporazum med Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih ni v neskladju z ustavo. Po mnenju ustavnega sodišča, ki je bilo soglasno sprejeto 19. novembra in objavljeno v torek, prvi člen t.i. vatikanskega sporazuma ni v neskladju z načelom suverenosti iz 3. člena slovenske ustave in z načelom ločenosti države in verskih skupnosti iz 7. člena ustave, v kolikor se razlaga, da bo Katoliška cerkev pri delovanju v Sloveniji upoštevala njen pravni red, kakor izhaja iz priložene obrazložitve mnenja ustavnega sodišča. Zunanje ministrstvo je pozdravilo odločitev ustavnega sodišča in izrazilo upanje, da bo državni zbor sporazum čimprej ratificiral, medtem ko v Rimskokatoliški cerkvi mnenja ustavnega sodišča še niso želeli komentirati, češda ga morajo natančneje preučiti.

Ustavno sodišče je glede 1. člena sporazuma sprejelo t.i. interpretativno mnenje. Takšno

mnenje sodišče izda, kadar je mogoče določbo razlagati na dva načina, od katerih je eden v neskladju z ustavo. Z interpretativno odločbo se ta neskladna razlaga izloči, ostane pa tista, ki ni v neskladju z ustavo.

Po mnenju ustavnega sodišča prvi člen sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih, po katerem strani potrjujeta načelo, da sta država in Katoliška cerkev, vsaka v svoji ureditvi, neodvisni in samostojni, in po katerem deluje Katoliška cerkev v Sloveniji svobodno po kanonskem pravu, v skladu s pravnim redom Republike Slovenije, ni v neskladju z načelom suverenosti iz 3. člena ustave in z načelom o ločenosti države in verskih skupnosti iz prvega odstavka 7. člena ustave, kolikor se razlaga, da bo Katoliška cerkev pri svojem delovanju v Sloveniji spoštovala njen pravni red, kot to izhaja iz 32. in 33. točke obrazložitve mnenja ustavnega sodišča.

Rode še ni siguren, a Rop zadovoljen

STA - 26. november, 2003

LJUBLJANA (Slovenija) - Ljubljanski nadškof in slovenski metropolit Franc Rode danes ni mogel komentirati odločitve ustavnega sodišča o skladnosti vatikanskega sporazuma s slovensko ustavo. Kot je pojasnil po srečanju s predsednikom vlade Antonom Ropom, je sporazum o pravnih vprašanjih med Slovenijo in Svetim sedežem sporazum med dvema subjektoma mednarodnega prava, Slovenijo in Svetim sedežem. "Dokler nimamo izjave Svetega sedeža, si jaz ne bi dovolil dati kakršnekoli izjave, ker nimam pravice govoriti v imenu drugega," je dejal nadškof Rode. Premier Anton Rop pa je izrazil zadovoljstvo ob v torek objavljeni odločitvi ustavnega sodišča, upa pa tudi, da bo sporazum zdaj kmalu ratificiran v državnem zboru. Premier je še izrazil prepričanje, da bo vatikanski

sporazum pripomogel k boljšim odnosom z Rimskokatoliško cerkvijo v Sloveniji.

Premier Rop je povedal, da se bo vlada na svoji četrtkovi seji uradno seznanila z odločitvijo ustavnega sodišča. "Ta odločitev je potrdila skladnost sporazuma z ustavo in to se mi zdi zelo pomembno", je dejal Rop.

Člani Slovenske škofovske konference (SŠK) so se, kot je v današnjem sporočilu za javnost zapisal generalni tajnik SŠK in njen tiskovni predstavnik Andrej Saje, seznanili z mnenjem ustavnega sodišča. Ob tem je tudi on pojasnil, da je za vse izjave v zvezi s sporazumom pristojen Sveti sedež oziroma njegovo diplomatsko predstavništvo v Sloveniji, SŠK pa se bo dotlej vzdržalo komentarjev o odločitvi ustavnega sodišča.

Predstavniki vlade in RKC so danes sicer

govorili o več odprtih vprašanjih v odnosih med državo in cerkvijo. Premier Rop je pogovore označil kot "konstruktivne" in dejal, da skušajo odprta vprašanja reševati "z dobro voljo". "Na številnih področjih se stvari premikajo na bolje," je ocenil premier.

Nadškof Rode je povedal, da so govorili o več konkretnih problemih. Omenil je vprašanje mariborske cerkvene gimnazije, ki zaenkrat deluje v neprimernih prostorih, želi pa si, da bi cerkev dobila nazaj nekdanje semenišče in bi tam uredili škofijsko gimnazijo. Poleg tega so, kot je povedal nadškof, govorili o duhovni oskrbi v vojski, policiji in zaporih. Medtem ko se duhovna oskrba v vojski dobro razvija, pa s policijo še ni bil sklenjen noben sporazum. Vprašanje duhovne oskrbe v

zaporih, do katere so, kot je poudaril Rode, zaporniki upravičeni v skladu z mednarodnim pravom, pa je v Sloveniji še povsem neurejeno in oskrba je v celoti odvisna od dobre volje pristojnih.

Ljubljanski nadškof je izpostavil še vprašanje davkov, ki jih morajo plačevati duhovniki. Kot je dejal, v zadnjem času prihaja do nekaterih problemov, saj davčna uprava zaradi nekaterih nejasnosti duhovnikom ne priznava pravic, ki jih imajo. Rode je pojasnil, da je bil leta 1973 sklenjen sporazum med RKC in tedanjo versko komisijo, ki ureja to vprašanje, in ta sporazum, čeprav so nanj skoraj pozabili, po besedah nadškofa velja, dokler ne bo sklenjen nov dogovor, primeren sedanjemu trenutku.

Državni zbor letos še ne bo ratificiral vatikanskega sporazuma

STA - 5. december, 2003

Vodje poslanskih skupin so na današnji seji kolegija predsednika državnega zbora Boruta Pahorja na predlog vodje poslanske skupine ZLSD Mirana Potrča med drugim sklenili, da DZ na decembrski seji še ne bo ratificiral vatikanskega sporazuma. Odločanje o ratifikaciji sporazuma s Svetim sedežem o pravnih vprašanjih so tako preložili na eno prihodnjih sej v začetku prihodnjega leta. Kot je za STA povedal Potrč, je na dnevnem redu seje, ki se bo začela 15. decembra, veliko stvari in po Potrčevih besedah je vprašanje, ali je smiselno o tako pomembnem vprašanju, kot je ratifikacija vatikanskega sporazuma, na hitro odločiti. Poleg tega ima ZLSD tudi vsebinske razloge, je še povedal.

Po Potrčevih besedah je za ZLSD vsebina mnenja ustavnega sodišča izjemno pomembna. Stranka tudi meni, da sama to mnenje pravilno razlaga, medtem ko jo mnogi drugi poenostavljajo na način, da je ustavno sodišče presodilo, da je vsebina vatikanskega sporazuma skladna z ustavo. To ni res, tako pravi Potrč. Sodišče je presodilo, da je ta vsebina skladna z ustavo pod pogojem, da se glede t.i. mešanih pristojnosti vedno in v celoti upoštevatava slovenska ustava in zakonodaja.

Torej da kanonsko pravo in slovenski pravni red nista enakovrsta, ampak da imata vedno prednost slovenska ustava in zakonodaja, je še povedal Potrč.

Glede na različna stališča si ZLSD želi slišati kakšno mnenje tudi od Svetega sedeža, ki je podpisnik vatikanskega sporazuma, ker bi se tudi na podlagi tega mnenja ZLSD lažje in enostavneje opredelila, je pojasnil.

Kot je za STA že povedal Potrč, je ZLSD o omenjenem predlogu predhodno obvestila koalicijske partnerice, razen SLS, ki je na koalicijsko usklajevanje ni bilo. "Za to smo dobili soglasje, pa tudi sicer na kolegiju temu ni nihče ugovarjal," je povedal vodja poslanske skupine ZLSD in dodal, da je bil predlog sprejet brez razprave.

Ustavno sodišče je 25. novembra sporočilo, da vatikanski sporazum ni v neskladju z ustavo. Po mnenju ustavnega sodišča, ki je bilo soglasno sprejeto 19. novembra, prvi člen vatikanskega sporazuma ni v neskladju z načelom suverenosti iz 3. člena slovenske ustave in z načelom ločenosti države in verskih skupnosti.

Družina: Ne besede, ampak stvarna dejanja

STA

Sveti sedež bo najbrž podal svoje mnenje do sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem potem, ko bo prišlo (ali pa ne) do ratifikacije sporazuma v parlamentu. Vodstvo in vidni predstavniki Cerkve o odločbi ustavnega sodišča, da omenjeni sporazum ni v neskladju z ustavo, ne dajejo izjav, ker dosedanja izkušnja uči, da je bolje počakati na dejanja. Cerkev pri nas je bila že nekajkrat izigrana. Bolje je počakati, kakšna dejanja bodo sledila besedi ustavnega sodišča, piše Franci Petrič v komentarju za najnovejšo številko Družine.

Po njegovem mnenju lahko vidijo opazovalci ob tej odločbi dve jasni sporočili slovenski družbi: prvo je, da si katoličani v Sloveniji lahko oddahnejo, saj je po odločitvi ustavnega sodišča jasno, da Cerkev ni tujek v slovenskem narodu, da

NSi: Nesprejemljivo ravnanje OZP glede vatikanskega sporazuma

STA - 10. december, 2003

Poslanska skupina Nove Slovenije je v sporočilu za javnost izrazila protest zoper ravnanje vladajoče koalicije, ki je danes na parlamentarnem odboru za zunanjo politiko (OZP) preprečila odločanje o predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih. S tem se je po njihovem mnenju dodatno zmanjšala verodostojnost in ugled slovenske države v odnosu do Svetega sedeža.

Poslanska skupina NSi ob tem navaja, da se to, očitno s starimi ideološkimi obrazci utemeljeno ravnanje, nadaljuje kljub jasnemu stališču

ločitev med državo in Cerkvijo ni izločitev in da sta njeno mesto in vloga v naši družbi pozitivno ovrednotena. Po vsem tem ne bi smelo biti sporno, da na primer državni uslužbenec sodeluje pri cerkveni prireditvi - tudi v uniformi.

Drugo spoznanje pa je, da zdaj ne bo več razlogov, da se ne bi začeli z dobro voljo in iskreno odprtostjo lotevati tudi vprašanj, ki mučijo Cerkev, ko hoče opravljati svoje poslanstvo v blagor slovenskega državljana. Med slednje sodi tudi razumevanje ter pomoč države in njenih institucij pri tem. Ko se bo na mesto in funkcijo Cerkve gledalo tudi na posameznih ravneh naše države drugače kot se je do zdaj, potem bomo lahko rekli, da je oblast prišla od besed k dejanjem. In prav to čakajo katoličani, še piše Družina.

ustavnega sodišča, ki je po dveh letih proučevanja ugotovilo, da ta sporazum ni v nasprotju s slovensko ustavo. Tak odnos je po njihovi oceni nesprejemljiv tudi z ozirom na dejstvo, da se je Sveti sedež v mednarodnem prostoru močno zavzel za mednarodno priznanje Slovenije in jo med prvimi tudi priznal.

Poslanska skupina NSi je ob tem še opozorila, da vladna koalicija s takšnim ravnanjem posega v pravice večine državljanov in postavlja Slovenijo v položaj edine nekdanje komunistične države v Evropi, ki še ni sklenila dvostranskega sporazuma s Svetim sedežem.

Ob sedanji stopnji rodnosti v Sloveniji leta 2300 le še 24.000 ljudi

(in še med temi bo večina Ne-Slovencev)

STA - 10. december, 2003

NEW YORK (ZDA) - Če bi stopnja rodnosti v Sloveniji ostala na sedanji ravni, to je 1,25 otroka na žensko, bi imela Slovenija leta 2300 24.000 prebivalcev, kaže poročilo ZN o svetovnem prebivalstvu. Če bi se stopnja rodnosti dvignila na

dva otroka na žensko, pa bi imela država čez slabih 300 let 1,268 milijona prebivalcev. Poročilo o svetovnem prebivalstvu je objavil urad Združenih narodov za ekonomska in socialna vprašanja.

ZPMS in McDonald's zbirata denar za prvo

Hišo zavetja za otroke v Sloveniji

Janez Temlin, Ljubljanske novice 13. november, 2003

Podjetje McDonald's Slovenija bo skupaj z Zvezo prijateljev mladine Slovenije (ZPMS) v času od 14. do 16. novembra v vseh svojih sedemnajstih restavracijah zbiralo denar za prvo "Hišo zavetja za otroke" v Sloveniji.

Kot so sporočili iz McDonald's Slovenija, bodo od vsakega prodanega menija Happy Meal namenili 200 tolarjev za odprtje Hiše zavetja za otroke, ki bo namenjena otrokom in mladostnikom za začasno namestitvev, v njej pa bo zagotovljena tudi ustrezna oskrba in strokovna pomoč. Pričakujejo, da bodo do prihodnjega četrтка, 20. novembra, uspeli zbrati več kot milijon tolarjev pomoči, ki jih bodo vročili Zvezi prijateljev mladine.

McDonalds'ova humanitarna pobuda je v prvi

vrsti hvalevredna; dodajmo pa še to, da bo, kot sporočajo iz McDonalds'a, njihovo akcijo ob Svetovnem dnevu otrok podprl tudi pop zvezdnik Justin Timberlake, ki se bo na svoji evropski turneji ustavil tudi v McDonald'sovih restavracijah in obiskal dobrodelne hiše Ronald McDonald.

Podjetje McDonald's Slovenija, ki bo letos praznovalo svojo 10. obletnico, ima v Sloveniji 17 restavracij ter zaposluje 750 delavcev.

V lanskem letu je slovenski McDonald's ustvaril za 3,3 milijarde tolarjev prometa, njegove restavracije pa dnevno obišče več kot 20.000 gostov, so še sporočili iz McDonald's Slovenija ob začetku svoje humanitarne akcije Hiša zavetja za otroke.

McDonald's Slovenija praznuje deseti rojstni dan

McDonald's Slovenija ima danes po vsej državi 17 restavracij. V njih je zaposlenih 750 delavcev, ki na dan postrežejo 20.000 gostom oz. 6,5 milijona

gostom na leto. Podjetje, ki je lani zabeležilo rekorden promet v višini 3,3 milijarde tolarjev, je doslej v Sloveniji investiralo že več kot štiri milijarde tolarjev. "Dobiček, ki smo ga ustvarili v desetih letih, smo namenjali razvoju, gradnji in odpiranju novih restavracij," je povedal generalni direktor podjetja McDonald's Slovenija Aleksander Sgustav.

Podjetje McDonald's Slovenija je leta 1993 ustanovilo podjetje McDonald's Central Europe, 2. decembra istega leta pa so na Čopovi ulici v Ljubljani tudi odprli prvo McDonald'sovo restavracijo v Sloveniji. Prav ta restavracija je danes najbolj obiskana, saj jo obišče okoli 3000 gostov vsak dan, je povedal Sgustav. V vseh 17 McDonald'sovih restavracijah v Sloveniji so doslej našteji že več kot 50 milijonov gostov, prodali so devet milijonov sendvičev BigMac in priredili več kot 45.000 rojstnodnevnih zabav za otroke.

V Sloveniji kar deset McDonald'sovih restavracij vodijo franšizojemalci. Partner, franšizojemalec, lahko uporablja blagovno znamko, ugodnosti, znanje, izkušnje in strokovno pomoč podjetja McDonald's, za povračilo pa mora izpolnjevati McDonald'sove norme kakovosti ter plačevati delež od prometa restavracije.

»Moja« Ljubljana na prvih straneh montrealске Gazette

Vladimir Urbanc, Montreal

MONTREAL (Kanada) - Montrealski časopisi in nasploh časopisi v Kanadi bolj malo poročajo o Sloveniji in o njeni prestolnici Ljubljani. Tako sem bil prijetno presenečen in seveda kot rojen Ljubljančan ponosen, da sem v časniku Gazette iz Montreala soboto, 8. novembra, opazil obširen članek, ki je opisoval slovensko prestolnico, za

kar je poskrbel avtor Raymond Beauchemin.

Obširnemu članku o slovenski prestolnici je avtor dodal tri zanimive fotografije, in

sicer Tromostovje in francišanska cerkev, Šuštarški most in obelisk pred Mestno hišo ter v ozadju stolnico sv. Nikolaja.

Kot Ljubljančan, ki mi je to mesto ostalo pri srcu, saj sem v njem preživel svojo mladost, študentska leta, hud vojni čas ter prvo ljubezen, sem seveda z veseljem prebral članek Raymonda, in to z veliko nostalgijo.

Avtor opisuje Ljubljano kot srce Slovenije, veliko besed pa posveča ljubljanskemu gradu, njegovi zgodovini in čudovitemu razgledu, omenja tudi ljubljanske znamenite mostove: Zmajski most, Tromostovje in Šuštarški most.

Ob tem je bilo tudi zame nekaj novega, in to je, da bi se moral Zmajski most imenovati po Francu Jožefu, saj je bil zgrajen v času njegove vladavine, ko je bila tudi Ljubljana del Avstroogrške monarhije. O Šuštarškem mostu je avtor zapisal znan podatek, da so v srednjem veku na njem trgovali obrtniki, da jim ni bilo treba plačati mestnih davščin, kar bi se zgodilo, če bi prečkali most. Zanimiv podatek v članku je tudi ta, da avtor pravi, da so Slovenke najlepša dekleta na svetu, kar mu je povedal prijatelj in se je tudi sam prepričal, da je to res.

Sicer pa je že Prešeren opeval lepoto slovenskih deklet s pesmijo Od nekdaj lepe so Ljubljanke slovele..., kar se mi je zdela prav zanimiva osnova za potrditev.

Avtor v svojem prispevku še pravi, da je Ljubljana čudovito mesto za sprehode, polno življenja, lepih trgovin, kjer se trguje tudi na prostem, da ima gostilne z odlično hrano, stare cerkve...

Predstavitve »moje« Ljubljane mi je bila všeč, čeprav si nisem mogel kaj, da ne bi opazil, da je avtor zanimivega članka o Ljubljani pozabil na zgodovino Ljubljane. Zato sem mu poslal prijazno pismo, v katerem sem ga opozoril, da Ljubljana izhaja že iz rimskih časov, ko se je imenovala Emona; nekoč je bila del rimskega imperija, zato je pomembno tudi, da v Ljubljani še vedno stoji ostanek originalnega rimskega zida Emone, ljubljanski muzeji pa hranijo veliko pričevanj o tem.

Avtorja sem opozoril tudi na to, da je Ljubljana neke vrste središčna točka Evrope, saj si iz Ljubljane v dobri uri v Italiji, Avstriji, na Madžarskem, kar pa je najbolj pomembno: iz Ljubljane je moč v dobri uri zadihati gorski zrak ali se kopati v morju. Opozoril sem ga tudi, da je Ljubljana »unicum v Evropi«, saj se kot majhno mesto lahko kadarkoli kosa z velikimi mesti, celo več, lahko se pohvali, da ima eno od najstarejših filharmoničnih orkestrrov na svetu, katerega častni člani so bili Hyden, Beethoven, Brahms, Paganini in da ima številne muzeje in tudi svetovno znane športnike z olimpijskimi odličji.

Ob tem naj dodam, da sem v svojem pismu avtorju članka Raymond u Beaucheminu iz Montreala dodal še to, da se mu zahvaljujem za zanimivo predstavitev »moje« Ljubljane in da bi bil vesel, če bi več kanadskih turistov spoznalo njene lepote. Če bi Slovenijo tako predstavljali, kot jo je avtor članka Beauchemin, se bi to prav gotovo zgodilo.

Pismo iz Kanade: Odgovor na »Samo milijon?«

Vladimir Urbanc, Montreal - 30. oktober, 2003

»Samo milijon?« je zapisal Janko Lorenci v Delu 25. oktobra 2003 in se je v svojem članku dotaknil vprašanja staranja slovenskega prebivalstva, premajhnega prirastka in s tem povezanih problemov Slovenije v prihodnosti. Janko Lorenci vidi delno rešitev za statistično izumiranje Slovencev v tem, da bi Slovenija nadomestila del svojega prebivalstva s priseljevanjem.

Da je priseljevanje lahko eno od rešitev, se strinjam, kar dokazujejo tudi ZDA, Kanada in Avstralija, ki so si pomagale do razcveta svojega gospodarstva s priseljenci.

Seveda pa se ob tem zastavlja vprašanje, kdo naj bi bili bodoči slovenski priseljenci. Da to ne morejo biti priseljenci iz Azije ali Afrike, tako iz objektivnih in subjektivnih razlogov ne pride, je jasno. Najbolj primerni priseljenci bi bili prebivalci sosednjih držav, za katere je moč zagotoviti hitro učenje slovenskega jezika, predvsem pa simulacijo v slovensko družbo. Tako rešitev vidi Lorenci.

Po mojem mnenju pa bi bilo za Slovenijo in njeno vlado bolj pomembno in bolj koristno, če bi v domovino povabila mlado slovensko generacijo, ki sedaj živi v tujini in še kolikor toliko govori slovenski jezik. Pomembno pa je, da so to Slovenci, ki poznajo navade Slovencev; nekateri so celo bogati. Za vse pa velja, da govorijo več jezikov. Malo verjetno je, da bi se bogati Slovenci, ki živijo v ZDA, Kanadi in

Avstraliji, vrnili v svojo matično državo oziroma državo svojih prednikov. Nekaj od njih pa bi se za to prav gotovo odločilo, in to tako, da bi v prvi vrsti spodbudili slovensko gospodarstvo s svojim lastnim kapitalom, predvsem pa poznavanjem tujih jezikov ter delovanjem svetovnega gospodarstva.

Zato sem prepričan, da bi morala slovenska vlada, slovenska Gospodarska zbornica in preostali pristojni napeti vse sile, da se v Slovenijo vrne mlajša generacija Argentincev in druge živečih Slovencev, ki bi popestrila spektrum slovenske družbe. Strahu za poglede o preteklosti ni več, saj gre za generacijo brez zgodovinskih učinkov.

Da je to smiselno, dokazujejo države, kot so Italija, Nemčija in celo Indija ter Kitajska, ki v svoje države vabijo v tujini živeče rojake ter tako pospešujejo svojo gospodarsko aktivnost na svetovnih trgih. Ob tem velja posebej omeniti Izrael, ki je vodilna država na svetu in v tujini živečim židom ob vrnitvi priskrbi stanovanje, službo in tudi drugo državno pomoč, samo da se vrnejo.

To so po mojem zgledi, kako razrešiti problem; tako naj ne bi samo jadikovali, da nas bo le milijon in razmišljali samo o tem, da so potenciali priseljevanja le v okrožju Slovenije. In prav tega bi se morala zavedati sedanja slovenska vlada, ko razmišlja o strategiji nove evropske Slovenije.

Ljubljana bliže k džamiji

Po dolgi in burni razpravi, ki se je zavlekla pozno v noč, je ljubljanski mestni svet vendarle potrdil spremembe prostorskega akta za območje, kjer naj bi stal islamski verski in kulturni center. Večina opozicijskih svetnikov, ki so na seji vztrajali do konca, je protestirala, da morajo o tako pomembni temi razpravljati ob tako pozni uri, ob tem pa so ponavljali že znane in večkrat izrečene argumente proti gradnji džamije.

Svetniki so obravnavali tudi predlog zakona o glavnem mestu, s katerim naj bi se na ustrezen način uredil položaj prestolnice. Precej svetnikov je menilo, da je zakon pomanjkljiv in nedorečen, kljub temu pa so sprejeli sklep, da predstavlja primerno podlago za nadaljnjo obravnavo, v kateri ga bo treba še dopolniti in spremeniti, takšen sklep pa bodo posredovali tudi zakonodajalcu, torej državnemu zboru.

V Ljubljani odprli nov turistični informacijski center

STA - 30. oktober, 2003

Zavod za turizem Ljubljana je na Krekovem trgu odprl prvi slovenski turistični informacijski center, kjer bo mogoče pridobiti informacije o celoviti turistični ponudbi ne le Ljubljane, ampak cele Slovenije. Kot je ob odprtju povedala direktorica Zavoda za turizem Ljubljana Barbara Vajda, zahtevajo turisti, ki pridejo v Ljubljano, in teh je vedno več, informacije o celi Sloveniji in ne le o Ljubljani, kar pa bo nudil prav ta center.

Ob odprtju novega turističnega informacijskega centra je spregovorila tudi ljubljanska županja Danica Simšič, ki je poudarila, da predstavlja vključitev v Evropsko unijo velik izziv tako za Ljubljano kot Slovenijo, hkrati pa se s tem odpirajo nove priložnosti, da se svetu še boljše predstavimo. Ob tem se je potrebno zavesti tudi vloge turizma in odprtje novega turističnega informacijskega centra predstavlja prav to. Sicer pa je mestna občina Ljubljana v novi turistično informacijski center vložila okoli 40 milijonov tolarjev, preko milijon tolarjev pa je prispevala tudi Slovenska turistična organizacija (STO). Kot je povedal predsednik STO Bojan Meden, je center, ki dopolnjuje ljubljansko in slovensko turistično

ponudbo, v prvi vrsti delo zavoda za turizem, poleg tega pa je tudi rezultat partnerskega sodelovanja med zavodom in STO.

V centru bodo turistom na voljo informacije o slovenski turistični ponudbi, prireditvah in dogodkih v turističnih krajih, spominki iz Ljubljane in Slovenije, turistični aranžmaji, vstopnice za kulturne, zabavne, športne in druge prireditve ter internetni kotichek.

Slovenski turistični informacijski center je že tretji center v Ljubljani. Lani so v dveh turističnih centrih informacije posredovali kar 148.174 turistom, letos pa naj bi turistične centre obiskalo preko 160.000 turistov.

Zavod za turizem Ljubljana je novi slovenski turistični informacijski center zasnoval kot osrednjo informacijsko točko v prestolnici, želja in ambicija pa je, da v prihodnje prevzame tudi vlogo koordinatorja informacijskih centrov po vsej Sloveniji. Postal naj bi informacijska pisarna, kjer bi ustno, po pošti ali elektronski poti posredovali informacije o prostih namestitvenih zmogljivostih v Sloveniji, tako pa bi bile možne tudi rezervacije.

Stanislav Raščan novi predsednik SSK

STA - ponedeljek, 17. november, 2003

Zbor Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa (SSK) je na sobotnem zasedanju izvolil novo vodstvo Slovenske konference SSK. Novi predsednik je postal Stanislav Raščan, na mesta podpredsednikov pa so bili izvoljeni Majda Kregelj Zbačnik, Franci Feltrin in Viktor Blažič. Zbor je sprejel tudi smernice za nadaljnje delo in zadolžil novoizvoljeno vodstvo, naj na podlagi teh smernic oblikuje resolucije o najpomembnejših vprašanih slovenske družbe in njenih pripadnikov v domovini in tujini, so sporočili iz Slovenske konference SSK.

Člani nadzornega odbora so postali Boris Fili, Janez Lamprecht in Anton Perdih, za člane častnega razsodišča je zbor imenoval Marjeto Dajčman,

Jožeta Ranta in Antona Šemrla, nadomestni članici častnega razsodišča pa sta postali Marija Cej in Leposlava Jovanič. Zbor Slovenske konference SSK je izvolil še 19 članov sveta konference.

Med smernicami za nadaljnje delo je zbor izpostavil omogočanje možnosti, da se bodo lahko vsi Slovenci nemoteno vračali v svojo domovino, da bo čim hitreje sprejet zakon o Slovincih brez slovenskega državljanstva ter da bo Slovenija popravila krivice, ki so bile storjene Slovincem po svetu v obdobju totalitarnega režima. Prednostne naloge pa so po njihovem mnenju ohranitev slovenskega jezika in kulture ter ohranjanje celovite zavesti pripadnosti slovenskemu narodu.

Grizold: Ob odhodu zadnjega vojaka JLA Slovenija zadihala kot svobodna država

STA, 25. oktober, 2003

Domžale (Slovenija) - Minister za obrambo Anton Grizold je na slovesnosti ob obeležitvi odhoda zadnjega vojaka jugoslovanske armade (JLA) iz Slovenije, ki jo je priredila Zveza veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS), dejal, da je bilo obdobje pred dvanajstimi leti "čas, ko je Slovenija uresničila sanje, ki so jih mnogi rodovi slovenskega naroda sanjali stoletja". 26. oktober je ocenil kot "podoživljanje dneva, ko je Slovenija prvič zadihala kot svobodna in na vsem svojem ozemlju suverena država". Slavnostni govornik - poleg njega je zbrane nagovoril tudi predsednik ZVVS Srečko Lisjak - še meni, da je Slovenija temeljne razvojne cilje večinoma uresničila, prehod obvezne vojske v poklicno, dopolnjeno s pogodbeno rezervo, pa je ocenil kot pravičen in pravočasen. Na prireditvi je bilo ob kulturnem programu odkrito tudi spominsko obeleje Braniteljem slovenske samostojnosti.

Slovenija se je dokazala s trdoživostjo ter kljub majhnosti in vojaški agresiji obranila svojo državnost in si izbojevala mesto, ki si ga je nato v 12 letih samostojnega življenja le še utrdila, je prepričan Grizold. Da je Slovenija svoje razvojne cilje uresničila, pričajo po ministrovih besedah dejstva, da Slovenija postaja dejavna in prepoznavna država v svetu ter mednarodno gospodarsko konkurenčna; vstop v Evropsko unijo in NATO, ki je tik pred vrati, pa je bil na cilj ob osamosvojitvi.

Za lažjo vključitev v mednarodne in obrambne integracije je Slovenija v kratkem obdobju ustanovila svojo vojsko, jo gradila in posodabljala, vanjo pa vgrajevala tudi izkušnje Teritorialne obrambe in Manevrske strukture narodne zaščite. Po 12 letih postavljanja lastnega obrambnega sistema intenzivno oblikujemo učinkovito vojaško organizacijo, ki bo kos današnjim varnostnim in obrambnim izzivom ter tistim, s katerimi se bo Slovenija srečevala v vse bolj nepredvidljivi prihodnosti," je dejal Grizold.

Temeljni razlogi za prehod obvezne vojske v poklicno, dopolnjeno s pogodbeno rezervo, "za nekatere morda preveč odločen prehod na sistem popolnjenja Slovenske vojske (SV) s poklicnimi vojaki" so bili po mnenju Grizolda strokovni in demografski. Pomembno pa se mu zdi, da je takšno rešitev podprla večina državljanov. Obrambni minister šteje Slovenijo med sodobne države, ki imajo popolnoma poklicno vojsko.

Nazadnje se je Grizold zahvalili še tistim veteranom vojne za Slovenijo, ki so pred 12 leti skupaj z drugimi omogočili pomembno sklepno dejanje osamosvojitve Slovenije. "Tudi po vaših zaslugah je danes Slovenija ugledna srednjeevropska država, skorajšnja članica evroatlantskih organizacij, ki lahko s svojimi vojaki pomaga zagotavljati mir in varnost v državah, kjer je to potrebno," je še dejal Grizold.

Sicer pa je letošnja osrednja slovesnost ob odhodu zadnjega pripadnika nekdanje jugoslovanske armade iz Slovenije potekala že v petek v Centru za usposabljanje SV v Vipavi, slavnostni govornik pa je bil načelnik Generalštaba SV generalmajor Ladislav Lipič.

V noči s 25. na 26. oktober je pred 12 leti iz koprskega pristanišča odplula ladja z zadnjimi vojaki jugoslovanske vojske. Ta dan se je v zgodovino slovenske državnosti zapisal kot sklepno dejanje nastajanja samostojne države. Mnogi ga štejejo kar za vrh dogajanj v procesu slovenske osamosvojitve, ki se je začel s prvimi svobodnimi volitvami aprila 1990, razoroževanjem takratne slovenske teritorialne obrambe, ustanovitvijo manevrske strukture narodne zaščite in referendumom za samostojnost, v zaključno fazo pa je prešel z desetdnevno vojno za Slovenijo.

Slovenijo je v pogajanjih o odhodu Jugoslovanske ljudske armade (JLA) zastopala t.i. Bogatajeva komisija, ki je po podpisu Brionske

deklaracije 7. julija 1991 dobila pooblastilo, da se pogaja z JLA o vseh podrobnostih njenega umika in vrnitvi vojaške opreme. Za umik JLA iz Slovenije je obstajalo kar nekaj scenarijev in možnih poti, od umika preko Madžarske do odhoda iz tržaškega pristanišča, kot možnost pa so omenjali tudi umik iz koprškega pristanišča. Do končne odločitve je prišlo na pogajanjih 18. oktobra v Ljubljani, kjer so se predstavniki obeh strani dogovorili o vseh podrobnostih umika armade iz Slovenije. Ena od točk je predvidevala,

da se bodo zadnje enote JLA umaknile iz koprškega pristanišča.

Na slovenski strani je umik JLA nadzorovalo in varovalo 152 ljudi. Iz pristanišča v Kopru se je armada začela umikati 20. oktobra, 25. oktober pa je bil določen kot zadnji dan umika. Zadnji vojaki JLA so se vkrkali na ladji, ki sta pluli pod tujima zastavama, zato sta po mednarodnem pravu veljali za tuje ozemlje. Tako je mogoče reči, da je do polnoči 25. oktobra slovensko ozemlje zapustil zadnji vojak jugoslovanske armade.

Obudili spomin na generala Maistra

STA - MARIBOR - Na mariborskem Trgu svobode je bila danes slovesnost ob spominskem dnevu Mestne občine Maribor, ki ga Mariborčani praznujejo v spomin na 23. november 1918, ko je general Rudolf Maister s svojimi soborci razorožil zaščitno stražo oz. t.i. zeleno gardo mariborskih Nemcev.

Slovesnosti je sledila položitev vencev pred spomenik generala Maistra na Trgu generala Maistra, pred kip generala Maistra v avli Mestne občine Maribor in pred spomenik borcev za severno mejo v mestnem parku. V razstavnem prostoru mariborskega zavoda za prostorsko načrtovanje so odprli razstavo del z likovnih delavnic Maister 2003. Še pred slovesnostjo na Trgu svobode pa je župan Sovič otvoril obnovljeno fontano na Trgu generala Maistra, delo arhitekta Milana Černigoja. Obnova dobrih 50 let stare fontane je stala približno 10 milijonov tolarjev.

General in pesnik Rudolf Maister se je sicer rodil leta 1874 v Kamniku. Služboval je v raznih krajih Slovenije in takratne Avstro-Ogrske monarhije. Kot vojaški poveljnik se je ob koncu prve svetovne vojne povezal z Narodnim svetom za Štajersko in prvega novembra 1918 prevzel

vojaško poveljstvo nad Mariborom in slovensko Štajersko. Ker je mestni svet razglasil priključitev Maribora k republikli Nemški Avstriji, je Maister na svojem območju nemudoma ustanovil slovensko vojsko z okoli 4000 vojaki in 200 častniki in v noči na 23. november s svojimi soborci razorožil zeleno gardo

mariborskih Nemcev. Vojaška akcija se je začela ob četrti uri zjutraj in je trajala natančno 47 minut. Novembra in decembra je nato zasedel narodnostno mejno območje na Štajerskem. Po njegovem severnem robu v glavnem poteka sedanja državna meja. Maister je umrl leta 1934 na Uncu pri Rakeku, pokopan pa je v Mariboru.

Mariborski mestni svet je leta 1995 določil 23. november za spominski dan Mestne občine Maribor. Sicer pa je 23. november eden od štirih spominskih dnevoev mesta Maribor.

The Economist: Zakaj Slovenija ni Balkan

Izdaja vplivnega konservativnega londonskega tednika The Economist v okviru posebne priloge o širitvi Evropske unije predstavlja Slovenijo kot državo, ki je sicer bila del nekdanje Jugoslavije in s tem Balkana, vendar jo od regije več stvari loči, kot pa povezuje. Slovenija se je po mnenju Economista uspela izogniti večini problemov - posebej so omenjene etnične napetosti in s tem povezane ozemeljske pretenzije -, ki so druge države Zahodnega Balkana pahnila v vojno in revščino, zaradi svoje navezanosti na splošne evropske vrednote pa je uspela razmeroma hitro ustvariti stabilen demokratični politični sistem.

Economist na tem mestu povzema pisanje profesorja na ljubljanski filozofski fakulteti Rudija Rizmana, ki meni, da je takšen razvoj Slovenije med drugim posledica njene nekdanje vključenosti v avstroogrski imperij, ki je spoštoval načela vladavine prava, zato je razumljivo, da je Slovenija v procesu tranzicije uspešneje obvladala

probleme s vzpostavljanjem demokracije kot pa države, katerih vrednote so bolj zaznamovali otomanski imperij in caristična Rusija.

Še v Jugoslaviji je bila Slovenija najbogatejša republika, ki je v letu 1991 s 6,300 dolarji bruto družbenega proizvoda (BDP) na prebivalca dosegla tisto mejo, pri kateri so tudi Španci in Južni Korejci začeli zahtevati pravico do demokratičnega odločanja o zadevah splošnega interesa. Zaradi svojega relativnega bogastva, odsotnosti etničnih konfliktov ter pomoči evropskih držav - predvsem Nemčije - je Sloveniji uspel postopen prehod v demokracijo in tržno gospodarstvo.

The Economist državam nekdanje Jugoslavije, ki niso imele take sreče kot Slovenija, zato predlaga najprej vključitev v zvezo NATO, saj vključitev v to vojaško zavezništvo ni tako zahtevna, čeprav zahteva delujoč demokratičen politični sistem in spoštovanje človekovih pravic.

Strel uspešno zaključil projekt Parana 2003

STA, 9. december, 2003

BUENOS AIRES (Argentina) - Za slovenskim ultramaratonskim plavalcem Martinom Strelom je še en uspešno opravljen projekt. Tokrat je slovenski daljinski plavalec po preplavanjih 1.972 kilometrih uspešno premagal argentinsko reko Parana in s tem postavil tudi najboljši rezultat na svetu v etapnem maratonskem plavanju. Kot je dejal Dolenjec, je bil projekt Parana 2003 najtežji doslej, predvsem zaradi zelo spremenljivega in nepredvidljivega vremena. Strel se bo skupaj z ekipo v Slovenijo vrnil 17. decembra.

Strel je na pot krenil 15. novembra, svoje plavanje pa je začel pri slovitih slapovih Iguazu na tromeji med Argentino, Brazilijo in Paragvajem. Zdržema je plaval kar 23 dni, razen enega dneva, ko je moral počivati zaradi slabega vremena.

Predvsem zadnja, 23. etapa, se je zaradi širine reke, ki doseže tudi do 40 kilometrov, izkazala za izredno težavno in zahtevno. Takoj po štartu v kraju Tigre, kjer je reka zaradi plimovanja tekla nazaj v kanal, je Strel v uri preplaval približno

poltretji kilometer. Šele ko se je reka odprla v Rio de la Plata, je Dolenjec lahko plaval hitreje. Z visoko frekvenco zaveslajev se je Mokronočan približeval centru Buenos Airesa, saj je spremljevalna ekipa ob tem izvedela, da bo reka po 15. uri zaradi plime začela teči nazaj. Reka je bila povsem mirna, večji del dneva je deževalo, vetra pa skoraj ni bilo. Ob 16.20 po lokalnem času je Strel dosegel center Buenos Airesa in je tako postal prvi v zgodovini, ki mu je uspelo priti do centra mesta po reki Rio de la Plata. To je v zadnjih 49 letih poizkušalo že 17 plavalcev.

Strelo, oziroma Aquamanu, kot so slovenskega plavalca poimenovali argentinski časniki, je na novinarski konferenci za velik podvig čestital tudi predsednik Argentinske zveze za plavanje v odprtih vodah Antonio Anertondo. "Zelo vesel sem, da sem prišel v center Buenos Airesa in se ob tej priložnosti zahvaljujem vsem. Brez tako dobrega dela organizacijskega odbora in moje ekipe, mi zagotovo ne bi uspelo."

Na vinskem festivalu v Ottawi tudi slovenska vina

STA, 11. november, 2003

Ottawa (Kanada) - V kanadski prestolnici Ottawa se je v nedeljo sklenil 18. tradicionalni sejem vina in kulinarike (Wine and Food Show) na katerem so bila prvič doslej predstavljena tudi slovenska vina, kar sta v sodelovanju s slovenskim veleposlaništvom omogočila podjetnik Andrej Čuden, ki na kanadskem trgu zastopa 20 slovenskih vinogradnikov in kleti in podjetje Bona Dea iz Ljubljane. Slovenska vina in pogovor s slovensko veleposlanico Veroniko Stabej, pa sta bila objavljena tudi v reviji Ottawa City.

Na sejmu v Kongresnem centru Ottawe so se predstavili kanadski in tuji vinogradniki predvsem iz Evrope, Južne Amerike in Avstralije. Slovenski

razstavni prostor, na katerem je osebje ponujalo vina v narodnih nošah, je pritegnil precej pozornosti, obiskovalci in strokovnjaki pa so bili prijetno presenečeni predvsem s kakovostjo vinske ponudbe.

Slovensko veleposlaništvo v Ottawi je že sporočilo, da bo v okvirju filmskega festivala EU, ki bo v kanadski prestolnici potekal od 15. novembra naprej, prikazal tudi slovenski film Jana Cvitkoviča Kruh in mleko, ki bo na sporedu 21. novembra. Isti film bo 30. novembra prikazan tudi v Vancouvru. Na tradicionalnem filmskem festivalu letos prvič sodelujejo tudi nove članice EU.

Ob prazniku sv. Martina

STA, 7. november, 2003

LJUBLJANA (Slovenija) - V torek 11. novembra goduje sv. Martin. Martinovo je pri nas priljubljen praznik, saj je to čas, ko se zaključuje jesensko delo, še posebej pa je priljubljen zaradi njegove povezanosti z vinom. Legenda pravi, da je sv. Martin spremenil vodo v vino kot Kristus v Kani galilejski, in tako naj bi se okrog Martinovega mošt spremenil v vino. Nekoliko kasnejša legenda je o goseh, ki naj bi izdale svetega Martina; ta se je med njimi skrival, ko so mu hoteli sporočiti, da je bil izvoljen za škofa. Po tej legendi morajo gosi na dan njegove smrti umreti. Najbolj značilna praznična jed je tako prav gos, ob njej pa se pije vino.

Praznovanje, ki mu po ljudskem izročilu pravijo tudi jesenski pust, ni enako v različnih krajih po Sloveniji in drugod po svetu. V Sloveniji se je med drugim ohranilo prerokovanje s pomočjo gosje prsne kosti. Če je prsna kost "Martinove" gosi rjava, bo zelo mrzla zima, če pa je bela, bo veliko snega. V zvezi z Martinovim je bila tudi vrsta pastirskih obredij. Jesensko praznovanje pastirjev sta narekovali tudi dve

naravni okoliščini: konec je bilo prave paše, za zimo pa je bilo treba pripraviti zaloge živeža. Po tradiciji so ponekod po pojedinah na mizi puščali hrano in vino, v čemer raziskovalci vidijo sledi predkrščanskega verovanja v vračanje duhov prednikov. Ponekod na Škotskem in Irskem je bilo ob Martinovem nujno opraviti krvno žetev (kot za novo leto). Če tega ne bi storili, bi bilo menda celo leto nesrečno.

Po vsej Sloveniji bodo potekala martinovanja, ki se bodo ponekod začela že ta konec tedna. Med drugim bo na Pungertu v Kranju v soboto, 8. novembra, že 12. leto zapored tradicionalno praznovanje Martinovega. V okviru praznovanja se bodo tekmovalni pari pomerili v kuhanju golaža, kozja ruleta bo spodbudila stavce, da si priborijo novo kozo, nekaj vinogradnikov iz štajerske, Dolenjske in Primorske pa bo ponujalo nakup vina po ugodni ceni. V Ljubljani bo v organizaciji Zavoda za turizem Ljubljana martinovanska vinska pot vodila med pokušinami različnih mladih vin na stojnicah pred gostinskimi lokali v Stari Ljubljani (v primeru slabega vremena bo

priredivitev predstavljena na 15. november). V Lendavi se bo sobotna priredivitev začela s krstom mošta, nadaljevala pa s predstavitvijo domačih obrtnikov in ponudnikov vin. Martinovanje v Novi Gorici bo v ponedeljek, 10. novembra. V Mariboru bodo tradicionalno martinovanje pripravili v torek, 11. novembra, na Trgu svobode. V okviru priredivite bo poleg pripovedi o pomenu Martina, o oblikah praznovanja po svetu in predvsem na štajerskem, tudi karneval, kjer bosta karnevalska ministra prevzela oblast do pusta, popoldne pa bo še slovesen krst mošta.

Martin se je rodil okoli leta 316 v Panoniji, današnji zahodni Madžarski. Pri dvanajstih letih je

proti volji svojih staršev zaprosil za sprejem med katehumene. Pri petnajstih letih je stopil v državno vojsko in postal častnik gardne konjenice. Kasneje se je poslovil od cesarske službe in se napotil k škofu Hilariju v Poitiers, kjer je prejel nižje redove (prve stopnje do duhovništva), nekaj let kasneje pa je prejel mašniško posvečenje. Leta 371 so ga verniki in duhovniki izvolili za svojega novega škofa. Verno ljudstvo ga je kmalu po njegovi smrti, 8. novembra leta 397, začelo častiti kot svetnika. Bil je eden prvih svetnikov-nemučencev, ki mu je Cerkev priznala svetniško čast.

Ob 10-letnici šentviške škofijske klasične gimnazije slavnostna akademija

STA, 13. november, 2003

Škofijska klasična gimnazija, ki deluje v okviru Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu, praznuje 10-letnico obstoja. Ob tej priložnosti bo pozno popoldne v športni dvorani zavoda potekala slavnostna akademija, slavnostni govornik bo prelat Borut Košir, pozdravni nagovor pa bo imel minister za šolstvo, znanost in šport Slavko Gaber. Ob tej priložnosti in ob prazniku zavetnika zavoda sv. Stanislava pa bo popoldne tudi slovesna maša v župnijski cerkvi sv. Vida v Šentvidu nad Ljubljano.

Zgodovina klasične gimnazije v Šentvidu sega v leto 1901, ko je takratni ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič v vasi št. Vid pri Ljubljani slovesno blagoslovil in namestil temeljni kamen Zavoda sv. Stanislava. Jeglič je bil namreč prepričan, da je treba nujno ustanoviti gimnazijo in zavod, kjer se bodo dijaki vzgajali tako, da bodo kot intelektualci tudi zgledni kristjani. Zavod je bil namenjen za 400 dijakov, ki so jih poučevali v večini le profesorji duhovniki. Leta 1913 je bila na gimnaziji prva slovenska matura. V času prve svetovne vojne je bila gimnazija namenjena ranjencem, v času druge svetovne vojne pa so jo zasedli Nemci. Po vojni je prostore

zasedla Jugoslovanska ljudska armada, ki jih je zapustila v zelo slabem stanju leta 1991.

Po osamosvojitvi Slovenije je takratni ljubljanski nadškof in slovenski metropolit Alojzij Šuštar novembra 1992 s posebnim aktom znova ustanovil Zavod sv. Stanislava za izobraževanje in vzgojo, ki naj bi jo opravljal v treh organizacijskih enotah: v škofijski klasični gimnaziji, v Jegličevem dijaškem domu in enoti Slovenski dom - Kregarjeva galerija. Gimnazija je bila odprta 31. avgusta 1993, kmalu zatem pa je nastala nova telovadnica. Šuštar, ki od upokojitve leta 1997 dalje prebiva v zavodu, pa je ustanovil tudi zasebno glasbeno šolo kot četrto enoto v okviru zavoda.

Posebnost predmetnika škofijske gimnazije je verouk, ki ga javne šole nimajo. Latinščina je obvezna za vse dijake, vsak letnik ima tudi en grški oddelek. V letošnjem šolskem letu ima gimnazija 21 oddelkov. Leta 1997 so gimnazijci opravili prvo povojno maturo in bili pri tem zelo uspešni - dva izmed trinajstih dijakov, ki so osvojili vse možne točke na maturi, sta bila prav s škofijske klasične gimnazije.

Katoliška ženska liga v župniji Brezmadežne

Anica Resnik

Nekaj predsednic od 14. do 40. leta

V novi slovenski župniji Brezmadežne v New Torontu je bila 25. oktobra 1960 kot odsek torontske škofijske organizacije ustanovljena Katoliška ženska liga (KŽL), katere namen je duhovna rast in verska izobrazba članic, ki naj s svojo navzočnostjo, delom in zgledom v mnogoverskem in mnogokulturnem okolju pričajo o krščanskem življenju. Od prvih začetkov do danes je letno vpisanih 40 do 60 članic.

Prva predsednica je bila Mara Osredkar, ki je s presledki vodila KŽL osem let. Nad 14 predsednicami v več kot štiridesetih letih Marija Šteblaj izmenoma že štirinajsto leto nosi zastavo. Maksa Žagar s štirimi leti predsedniške službe je za 40 letni jubilej KŽL pripravila odlično spominsko knjigo z lepo opremo Jožice Lovšin.

V narodnostni slovenski župniji ima KŽL pomembno mesto. Poleg sestankov in predavanj, ki so včasih namenjena vsem župljanom, članice sodelujejo pri pobožnostih in molitvah v cerkvi, v pogrebem zavodu, pri procesiji sv. Rešnjega Telesa na Slovenskem letovišču, obiskujejo bolnike

na domovih in v bolnišnicah, so prostovoljke v starostnem domu Lipa, pomoč pri duhovnih vajah itd.

Kanadski vladi pošiljajo stotine zbranih podpisov za obrambo življenja. Proti nasilju mladostnikov in pornografiji. Romajo k znanim božjim potem v Kanadi in Združenih državah, pomagajo pri božičnicah za ostarele in samotne, na tihih pohodih manifestirajo proti splavu itd.

Nekdo je primerjal članice lige z majhnimi lučkami, ki svetijo v župniji z delom, ki ni opazno, zahteva čas in napore, prinaša pa osebno zadovoljstvo in pomoč župniji.

Članice KŽL so dobre gospodinje in zavedne Slovenke. Za Cvetno nedeljo pa zvežejo stotine butaric za prodajo, darilo ostarelim in bolnim. Za praznike napečejo nešteto potic in peciva, pripravljajo kavo za nedeljske pomenke v dvorani, pomagajo pri farnih praznovanjih različnih jubilejev. Ves dobiček gre za dobre namene: pomoč župniji, misijonarjem po svetu, cerkvam, redovnicam v Sloveniji, za vzdrževanje bogoslovcev.

V prvih letih nove župnije je odbor KŽL pomagal pri ustanovitvi dekliske skavtske organizacije, ki je še danes aktivna in živahna. Takrat in še pozneje je KŽL delno opremila cerkev in kuhinjo v dvorani.

Članice KŽL na duhovnih vajah - 12. avgusta 1985

Slovenija ena redkih evropskih držav brez verskega pouka v javnem šolstvu

Ivan Štuhec, STA - 10. november, 2003.

Narodni odbor za srednjeevropski katoliški shod (SREKS) 2004 in Teološka fakulteta v Ljubljani sta na današnji novinarski konferenci predstavila vsebino in sklepe mednarodnega simpozija v Celju z naslovom Posredovanje verskih vsebin v pluralni družbi različnih kulturnih in verskih vplivov, ki se je zaključil v nedeljo. Ivan Štuhec z ljubljanske Teološke fakultete in vodja narodnega odbora za SREKS Janez Gril sta pri tem vnovič poudarila, da je Slovenija ena izmed redkih evropskih držav, ki nima določene zakonske ureditve za umestitev verskega pouka v vzgojno-izobraževalne procese. To mora slovenska država kljub neurejenemu pravnemu položaju Katoliške cerkve (KC) urediti kmalu, saj bomo brez tega vstopili v Evropsko unijo kot "hendikepirani", je prepričan Štuhec.

"V evropskem prostoru se pojavljajo popolnoma nova in drugačna vprašanja, ki bi se lahko tudi v Sloveniji, če se tu ne bi bilo treba neprestano vračati na eno temeljnih in nerešenih vprašanj za KC - priznanje verouka s strani države," je povedal Štuhec. V KC so prepričani, da nekonfesionalni predmet verstva in etika ni zadosten, zato se zavzemajo za legitimizacijo verskega pouka v obliki obveznega izbirnega predmeta, saj bo s tem država dala možnost tudi multikulturalnosti in pluralnosti v družbi. Na podlagi tega pa se bo po oceni Štuhca lažje razvijal tudi dialog med verskimi skupnostmi, ki

Od ustanovitve leta 1960 do danes je KŽL pri Brezmadežni s požrtvovalnim delom, razumevanjem, podporo in dobrim srcem torontskih Slovencev zbrala in razdala v dobre namene čez stopenjdeset tisoč dolarjev.

KŽL ni samostojna organizacija. Duhovni voditelji spremljajo program in delo. Prvi voditelj je bil pokojni župnik Janez Kopač, pozneje Tone Zrnc in sednji župnik Ivan Plazar.

Naj ta luč vere in dobrih del sveti v njem zlati jubilej in še naprej v bodočnost. Pod varstvom zavetnice Marije, Matere dobrega sveta naj bo znamenje vernega slovenskega ljudstva v Kanadi.

zaradi nerešenega vprašanja KC na Slovenskem zaostaja za drugimi evropskimi državami.

Katoliške gimnazije (Ljubljana, Maribor, Želimlje in Vipava) ter Mohorjeva družba so pri tem predstavile štiriletni program učbenikov za predmet Vera in kultura ter prvi učbenik iz tega programa z naslovom Za človeka gre za četrti letnik gimnazij. Ta po besedah avtorjev - Romana Globokarja, Stanka Fajdige in Alenke Šverc - ni namenjen samo dijakom katoliških gimnazij, ampak vsakemu sodobnemu iskalcu, ki si želi pridobiti znanja o krščanskem življenju, odnosu med tradicionalno in osebno vero ter odgovornosti kristjanov v družbi.

Sicer je bil celjski mednarodni simpozij, ki se ga je udeležilo približno 90 tujih in domačih strokovnjakov ter predavateljev na Teoloških fakultetah, priprava za SREKS maja 2004 v Mariazellu v Avstriji. Poleg tega pa podobne mednarodne simpozije prirejajo tudi v ostalih sedmih srednjeevropskih državah, ki se pripravljajo na SREKS 2004. Tako sta dva simpozija - na Slovaškem in na Madžarskem - potekala še v oktobru, v novembru pa je bil v BiH organiziran seminar na temo mučeništva in pričevanja za vero. V prihodnje bo potekalo še nekaj takšnih seminarjev po vsej Evropi, ki bodo namenjeni predvsem nerešenim vprašanjem, s katerimi se srednjeevropske države soočajo ob vstopu v EU.

Božji nam je rojen Sin - radujmo se!

Gospod Franc Skumavc

Gospod Franc Skumavc

Tako poje prelepa božična pesem, dobro znana večini Slovincem doma in širom sveta.

Rojstvo vsakega otroka - da, vsakega živega bitja - je velik dogodek. Tisti, ki smo odraščali na deželi, se dobro spominjamo vznihanja koklje, krave ali ovce ob prihodu novih piščancev, telička, ali jagnjeta.

Nekdo je dejal, da je rojstvo vsakega otroka dokaz, da Bog še ni obupal nad svetom. Samo pomislimo, kaj se je dogajalo po svetu in v domovini in med drugo svetovno vojno in zlasti prve mesece po njej, in kaj se dogaja danes v Afriki, na bližnjem vzhodu in v Iraku! Milijoni najbolj nedolžnih in najbolj nebogljenih žrtev človeške sebičnosti drugod po svetu, zlasti po tako zvanem "civiliziranem Zahodu" pa so dokaz, da tudi drugod ni dosti boljše, celo v naši rodni domovini. Božja potrpežljivost in usmiljenje sta zares neizmerna. Kajti kljub vsemu je Bog *"svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, ki veruje vanj, ne bi pogubil, ampak imel večno življenje"* (Jan 3:16). In Sin božji nas je tako ljubil, da je za nas *"dal samega sebe"* (Gal 2.20). Učlovečil se je, *"prišel, da bi imeli življenje in ga imeli v izobilju"* (Jan 10:10). Še več: Kristus je za nas trpel in umrl na križu, *"ko smo bili grešniki"* (Rim 5:8)!

Prihod novorojenčka je vesel dogodek za vso družino in sorodnike. Prihod samega Sina, Odrešenika sveta, je nadvse vesel dogodek za vse človeštvo: *"Glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo..."* (Lk 2:10), je zaznanil angel pastirjem v prvi božični noči. Pravo veselje in mir pa more prebivati le v čistemu srcu: *"Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji"* (Lk 2:14). Ohranimo lepe božične običaje - a

ne samo zunanje, ampak tudi notranje - vključno verske družinske obrede, molitve, in v katoliških družinah adventno spoved (zakrament sprave)!

Božič ima poseben, edinstven čar in pomen. Mnogi starejši se spominjamo, s kakšnim hrepenenjem so doma vsako leto od 1941 do 1945 naši ljudje govorili: "Do Božiča bo konec vojne"! Seveda v božičnem času tudi radi obujamo spomine, zlasti na dom in svoje drage, kot tudi na pretekle božične dneve.

Spominjam se časa okrog Božiča 1944 v sovjetskem ujetniškem taborišču v Tušinu v bližini Moskve, kot ujetnik iz prisilnega "Reicharbeitsdienst"-a na ruski fronti. Na sveti večer smo stali in čakali na hrano v več dolgih vrstah, ena za drugo, in prejeli za vse tri obede naenkrat, ker so jo na ta dan pripeljali pozno. Kakšna gostija je to bila! Poleg "kapusta", vodene juhe z žlizo krompirja ali graha na dnu skrbno odmerjene porcije. S sklonjeno glavo sem držal kos kruha v rokah na katerega so padale moje solze. Kakšna so bila naša čustva in kje misli, ve samo le Bog. Božič leta 1945 smo praznovali v istem taborišču. Naše življenjske razmere, čeprav ne ravno idealne, so bile bistveno boljše. Za Božič leta 1946 pa sem bil že v Radovni pod Triglavom. Kakšna sreča v nesreči, da nismo prišli domov že takoj po koncu vojne, recimo maja ali junija 1945!

Morda bo kdo vprašal: "Kje pa je kakšna 'duhovna misel' v teh zgodbah?"

Odgovor: morda jih je celo več, a prav gotovo vsaj ena. Skrita je nekje med božičnimi darovi, ki jih bomo odpirali v krogu svojih dragih, zbranih ob bogato s potico in drugimi dobrotami obloženi mizi v prijetno topli hiši po polnočni ali jutranji sveti maši na sam sveti božični dan. A ker je duhovna, je že po svoji naravi vidna le duhovnim očem. Težko bi bilo izraziti lepše, kot jo je v zadnjem stavku svoje knjige *"Neverjetni Bog"* avtor Phil Borgmans: *"Dragi Bog, dal si mi vse. Prosim, daj mi samo še eno: hvaležno srce"*.

Spomini na predvojni božič v Ljubljani

Vladimir Urbanc, Montreal

Z domotožjem se spominjam Božiča v Ljubljani pred drugo svetovno vojno v krogu naše družine. Živo se še spominjam vonja sveže smrečice, dišeče kot da bi še vedno rastle v gozdu. Za Božič je oče vedno kupil sveže mandarine v edini trgovini za južno sadje v Ljubljani v pasaži nebotačnika. Vonj svežo olupljene mandarine je bil za mene sinonim božičnega razpoloženja. Smrečica je bila bogato okrašena med drugim tudi z obeski čokoladnih bonbonov kupljenih v trgovini Šumi, nasproti ljubljanske Drame. Posebno čokoladni bonbončki z orehi so bili zame nekaj posebnega. Na smrečici so utripale voščene svečke v slikovitih barvah. Na božični večer pa smo občasno prižgali še blesketajoče zvezdice, ki so bile zame nekaj čudovitega in nebeškega ter aromatično pokadili vse stanovanjske prostore. Žalibog večer je bil zame prehitro pri koncu. Naslednje jutro pa sem presenečen našel pod dreveščkom lepo zavita darila, katera naj bi mi prinesel sam Jezušček.

Da, to so bili tisti predvojni časi v Ljubljani, ko božični prazniki še niso bili tako komercializirani kot jih sedaj poznamo v Kanadi in drugod po svetu. Spominjam se, kako so tedaj na Kongresnem trgu prodajali božična darila, jaslice, božične okraske in vse, kar je spadalo k praznovanju Božiča. Lepe božične pesmi pa smo slišali samo v cerkvah, saj tedaj ni bilo televizije in celo radio je bil redkost.

Ljubljana je bila pobeljena s snegom in med prazniki sem se hodil smučat v Tivoli. Tedaj so bili v Ljubljani samo električni tramvaji, avtobusi in avtomobili so bili zelo redki. Sneg pa je mesto čistilo na ljubljanskih ulicah z vozovi s konjsko vprego, na katere so delavci sneg metali z lopatami in nato vozove izpraznili v Ljubljanico. To so bili tisti časi, ki se ne povrnejo več.

Spominjam se tudi lanskega božičnega večera v Montrealu, ko sem se vračal domov iz kavarne ob zvokih "I'll be home for Christmas!". V mojih mislih so bili tedaj, kot so tudi ostali do danes, nepozabni božični večeri pred sedmimi desetletji

v Ljubljani v krogu toplega doma mojih staršev, ki sedaj že mirno počivajo na Žalah.

Sedanje praznovanje Božiča v Kanadi in drugod po svetu - verjetno tudi v Sloveniji - je čisto v novem duhu. Ni več v simbolu rojstva našega Odrašenika v skromnih jaslicah pri Betlehemu. Današnje praznovanje Božiča je do skrajnosti komercializirano. Premišljam, koliko bo na božični večer v Montrealu osamljenih in revnih, verjetno tudi lačnih in brez strehe. Na drugi strani pa ga bodo v družinah bogatih praznovali v luksuzu svojega doma in daril.

S temi spomini se vračam na svoj dom v Montrealu, v katerem me objame veselje in toplota moje družine. Seveda glavna člana pripadata k najmlajši generaciji: vnuk Andrej in vnukinja Alexandra. Oba bosta občudovala okrašeno božično drevo, čeprav je iz plastike. Namesto živih plamenčkov voščene svečk pa na dreveščku mižikajo električne svečke in bleščeče zvezdice, kar bo z njihovimi darili tudi za vnuka in vnukinjo nekaj posebnega.

Vam vsem želim srečen Božič!

Eulogy for Adolf Skrli

Anica Sluga

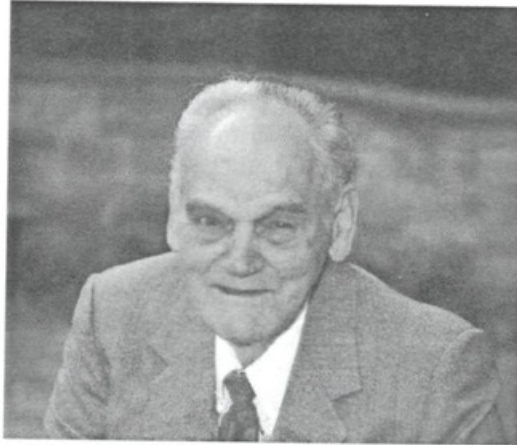
Adolf Skrli began his amazing journey in life over 83 years ago. And if he had written his own biography -- what a fascinating life story it would tell with many lessons learned and a wealth of lessons shared.

Born on July 28, 1920, he was the youngest of eight children.

Dolfe, as he was known to all of us, experienced many hardships in his early life. Raised in humble surroundings where every pair of hands was desperately needed on the farm, he left school at the age of 12. Later, in his twenties, he served as a soldier in the Italian Army for six years and fought in WWII. He had to flee from his own homeland with no money in his pocket, no suitcase, no job to go to and not much education.

Dolfe first fled to Belgium where he lived and worked for six years. In his early thirties he immigrated to Canada and arrived here in September 1951. But Dolfe never forgot the woman back home, with whom he fell in love with at first sight and had courted by horse and buggy. Many letters were exchanged and on December 27, 1952 Dolfe married his sweetheart, Paula Šajn, who arrived in Canada a mere month before. Thus began a unique marriage and partnership that spanned over 50 years.

Dolfe will be remembered as a generous contributor, a strong supporter and one who thoroughly enjoyed his Slovenian community -- he and his wife Pavla were among the first members who helped to establish the Simon Gregorčič Slovenian Cultural Association back in the late 50s. And for over 40 years, they were always willing to provide their services and help when needed at a church or community function.

Adolf Skrli

Dolfe and Pavla were best known for the remarkable catering business they started together that must have served over 1000 weddings, parties, anniversaries and showers for over 30 years. They made a formidable and efficient team.

But more than anything else, Dolfe will be remembered as a loving husband, a dedicated father and an unabashedly devoted grandfather.

And both will be remembered Dolfe as the perfect husband for Pavla and she the perfect wife for him. Their shared Slovenian background, new world dreams, and instilled values of devotion to family and a strong commitment to community served to bond their marriage over the years. Their differences enriched them as individuals and made their partnership a colourful and lively one. Not many couples can work together for over 50 years raising a family, sharing their home with so many others for so many years, running a demanding business and through it all, sustain their love and respect for one another. Theirs was a rich and rewarding marriage indeed; Dolfe was a family man in the best sense of the word.

Dolfe truly believed his work here on earth had been accomplished. As he told Doris while in the hospital: "I know I've done a good job when I look at my children and grandchildren. I am so proud of all of you."

Thank you Adolf Skrli for showing us a life well lived, thank you for your legacy. God bless.

Remembering Hurricane Hazel

A. Urbančič - Canadian Slovenian Historical Society

Jože Mihevc

Almost half a century has passed since Hurricane Hazel tore through Toronto, devastating the area around the Humber Valley. On October 15, 1954, eightyone Torontonians lost their lives. The Humber Heritage Committee, chaired by Madeleine McDowell, is planning a commemorative video/DVD and booklet to mark the 50th anniversary of the event in 2004. The committee has interviewed many of the tireless workers who were on rescue duty that terrible night. Among them is a member of the Toronto Slovenian community, Mr. Jože Mihevc.

When he arrived in Canada, Mr. Mihevc worked as a farmhand, as did many of the recent immigrants. As soon as his contract was fulfilled, he looked for other work and by 1952, he was hired as a mechanical apprentice by the Toronto Transit Commission (TTC) after answering an ad in a paper. Since Toronto was expanding in all directions, the public transportation system rapidly had to adapt itself. To his credit, and to the benefit of the TTC, he remained with the Commission until he retired. By that time, his section, the Heavy Units 5 H 2, had logged over 1 and a half million hours of injury free work. Mr. Mihevc is proud that this record still stands to this day, and has never even been equaled. Credit for this goes also to his ingenuity and foresight as an inventor.

On the night of October 15, 1954, Mr. Mihevc had been an employee with the TTC for about 2 years. He reported for work, as usual, for the afternoon shift, which began at 3:30pm. From the news bulletins on the radio, he was well aware that Hurricane Hazel would hit Toronto sometime that evening. The rain that had been falling in Toronto, off and on for days, had

become much heavier and as he traveled to the TTC garage, Mr. Mihevc noted that many people were leaving work earlier than usual in an attempt to avoid the full force of the storm. Groups of people, some already soaking wet, huddled at the bus stops. As the rains became heavier, and the winds increased to over 150km per hour, some buses began to break down. Mr. Mihevc's shop in Toronto's west end was called upon without a break to deliver replacements for the broken down vehicles, and to bring these back to the garage for repairs. The crew of about eight men worked tirelessly all evening. Mr. Mihevc himself remembers that soon after he passed over it in one of the replacement buses, the Humber bridge was washed out. The Weston Road Bridge was also gone. Similarly for the gas station that stood at the corner of Hwy. 7 and

Islington, which he passed at 6 or 7 pm that evening, and which barely existed in the morning. He also recalls the

rerouted buses, because the Malton Road was still a gravel one and vehicles could not pass at all. He remembers the tired, hungry, soaked passengers, whom he picked up wherever he could on the route to get them closer to their homes. Along the way, he could see emergency crews from several agencies in the city trying to rescue people from flooded houses. Tickets, transfers, regular bus stops were forgotten as night fell and more and more people crowded on to the buses. The winds and the rain were unrelenting.

The shift seemed endless. Because Grey Coach Lines were a subsidiary of the TTC, Mr. Mihevc's duties included rescue and repairs of those buses as well. In addition, the emergency buses lent by the city of Hamilton as a result of the crisis, also kept breaking down, and Mr. Mihevc and his colleagues were called out yet again to fix them. Furthermore, by 8 am the next morning, when the rains had subsided and the flooding had

started to recede, Mr. Mihevc was back on the job making sure that all the buses, TTC, Grey Coach, and Hamilton, were in working order as the city slowly returned to normal.

Part of the road-calls crew at the time of the hurricane, Mr. Mihevc transferred to the engine building section of the TTC in 1965. This was the area in which still today the TTC recognizes him for his finest work. His inventions have saved the Commission countless hours and dollars, and many are still in regular use today. Among his contributions to making the Toronto public transit system one of the safest in the world are the following: the Universal puller, Cylinder head working stands, cylinder head pressure testing equipment, block pressure testing equipment, camshaft changing equipment, thermostat seal installer, parts wagons, hydraulic fan tester, piston installer, cylinder head conveyor, fuel testing in dyno room and the camshaft regrinder.

Although he is retired from the TTC now, Mr. Mihevc keeps up a busy pace. He has volunteered at the Ontario Science Centre and at various elementary schools, showing his inventions to young children and encouraging their interest and curiosity in science. Their letters to him demonstrate their gratitude. He drives patients to hospitals. At home he is still building and inventing, as well as gardening. He is also writing his memoirs and has several contributions in both Slovenian and English. His children and grandchildren are particularly lucky to have in their dad and grandfather one who happily and generously shares his stories with them, teaching them the importance of their Slovenian Canadian heritage and roots.

Do you have a story you'd like to add to the archives of the Canadian Slovenian Historical Society? Your stories are important to your family, to your community and to us as we work to conserve the history of Slovenian immigration to Canada. Contact the society at cshs@look.ca.

Become a member!

Slovenia - European country healthy, wealthy after 12 years of independence

Abbreviated from Times & Transcript, New Brunswick, Canada - November 24, 2003

By Rhonda Whittaker

If you haven't heard of Slovenia before, Veronika Stabej understands why.

After all, it is only 12 years since the small European nation of two million gained its independence from the former Yugoslavia.

While its Balkan neighbours, Croatia and Bosnia-Herzegovina endured bloody ethnic skirmishes after breaking from the Federal Peoples Republic of Yugoslavia in 1991, Slovenia successfully declared its independence after 45 years of communist rule and has existed peacefully ever since.

In contrast, the tragedies in Bosnia-Herzegovina and Croatia overpowered the news headlines throughout the 1990s, leaving Slovenia unsung as one of Eastern Europe's healthiest and wealthiest new democracies.

"Nobody wants to talk about the positive example Slovenia offers. This is the story of our lives. We are an example not only for Eastern Europe and the Balkans, but for the world" said Stabej, Slovenia's ambassador to Canada, in an interview in Moncton.

This was her first visit to New Brunswick since she became her country's representative to Canada in 2002. In a journey that's taken her to all three Maritime provinces, she's promoting increased trade opportunities and strengthening what she

says are already excellent relations between the two nations.

The official portion of her visit to the Maritimes began on November 21st at a ceremony at Halifax's historic Pier 21, the gateway to Canada for over a million immigrants between 1928 and 1971. Because she received requests from Slovenians to add the Slovenian flag to the pier's display, a special ceremony took place last week to erect a plaque an fly her country's colours.

Stabej said the second largest immigrant population of Slovenians outside Slovenia is in Canada as she believes the number of Slovenian descent is close to 80,000.

In terms of trade, Slovenia is geographically well-positioned as a trade gateway to Eastern Europe; for instance all South Korean auto exports destined for Europe arrive via Koper, Slovenia's major port on the Adriatic. She sees opportunities for Slovenia's lobster imports from New Brunswick.

Stabej describes Slovenia with pride as a "little gem....It's a little like Switzerland, but we have one big advantage - the Adriatic sea".

Stabej stayed with her host, Monctonian Dr. Gignette Gagne-Koch, because Gagne-Koch is Honorary Consul to Slovenia, representing Atlantic Canada on behalf of the country. She described Slovenians as "wonderful, wonderful people".

*Making his list
and checking it twice...*

*He used the reindeer
as collateral...*

*Santa had to get
a loan...*

*Making YOUR Christmas
Dreams Come True!*

"To all our valued Members...

*Wishing you all a **Merry Christmas**
and a very happy and prosperous
New Year."*

**KREK SLOVENIAN
CREDIT UNION LTD.**

www.krek.ca